

**UNIVERZITET SINGIDUNUM
DEPARTMAN ZA POSLEDIPLOMSKE STUDIJE**

MASTER RAD

**Upravljanje kreditnim rizikom,
na primeru Banka Intesa ad, Beograd**

**Mentor:
Prof. dr Miroljub Hadžić**

**Kandidat:
Katarina Grahovac
Br. ind. 400304/2015**

Beograd, 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Problemi istraživanja	1
1.2. Značaj i aktuelnost problema istraživanja	1
1.3. Predmet istraživanja	2
1.4. Ciljevi istraživanja	2
1.5. Metode istraživanja	2
1.6. Hipoteze istraživanja.....	3
1.7. Struktura rada.....	4
2. BANKE U SAVREMENOM BANKARSKOM SISTEMU.....	5
2.1. Savremeno bankarsko u uslovima globalizacije.....	5
2.2. Bankarski kapital – kapital bez granica.....	7
2.3. Mesto banaka u finansijskom sistemu.....	9
2.4. Rezultati transformacije banaka u Srbiji	11
3. UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZIKOM	16
3.1. Pojam i značaj kreditnog rizika	16
3.2. Procena kreditnog rizika	20
3.3. Upravljanje kreditnim rizikom	21
3.4. Kreditni bonitet preduzeća.....	24
3.5. Uloga Bazel sporazuma u upravljanju kreditnim rizikom.....	26
3.5.1. Oblast primene Bazelskih sporazuma.....	26
3.5.2. Stub 1 - Minimalni iznos kapitala – kreditni rizik	27
3.6. Metode merenja i upravljanja kreditnim rizikom	29
3.6.1. Osnovna metodologija za merenje efikasnosti banke u upravljanju kreditnim rizikom	30
3.6.2. IRB (interni rejting banke) pristupi.....	31
3.6.3. Standardizovani pristup.....	32
3.6.3.1. Tradicionalni modeli merenja kreditnog rizika.....	34
3.6.3.2. Savremeni modeli merenja kreditnog rizika.....	36
3.6.4. Ponderi rizika rejting agencija.....	36

4. ANALIZA POSLOVANJA BANAKA U SRBIJI SA OSVRTOM NA

KREDITNI RIZIK	39
4.1. Uslovi analize uspešnosti poslovanja banaka.....	39
4.2. Pokazatelj finansijske strukture	41
4.2.1. Analiza ukupne aktive banaka	41
4.2.2. Odnos kapitala i ukupne aktive.....	43
4.2.3. Odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda	46
4.3. Pokazatelji rentabilnosti.....	49
4.3.1. Pokazatelji ROA.....	49
4.3.2. Pokazatelji ROE.....	52
4.4. Pokazatelji kreditne pozicije banaka	55
4.5. Analiza uspešnosti poslovanja i kreditne pozicije analiziranih banaka	60
4.6. Analiza kreditnog rizika u bankarskom sektoru Srbije 2013-2015.g....	63
4.6.1. Kreditni rizik u bankarskom sektoru Srbije u 2013. godina.....	63
4.6.2. Kreditni rizik u bankarskom sektoru Srbije u 2014. godini.....	64
4.6.3. Kreditni rizik u bankarskom sektoru Srbije u 2015. godini.....	65
4.6.4. Kreditni rizik u bankarskom sektoru Srbije u 2016.godini.....	67
4.6.5. Analiza kreditnog rizika bankarskog sektora Srbije u period	
2013-2015. godina	67

5. STUDIJA SLUČAJA: UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZIKOM

U INTESA BANCII.	71
5.1. O Intesa banci	71
5.2. Sistem za upravljanje rizicima u Intesa banci.....	72
5.3. Upravljanje kreditnim rizikom u Intesa banci.....	73
5.4. Oblici kreditnog rizika u Intesa banci.....	75
5.5. Sredstva obezbeđenja i ostala sredstva zaštite od kreditnog rizika.....	75
5.6. Procena obezvređenja finansijskih sredstava u Intesa banci.....	76
5.6.1. Pojedinačno procenjivanje ispravke vrednosti.....	76
5.6.2. Grupno procenjivanje ispravke vrednosti.....	77

5.7. Analiza upravljanja kreditnim rizikom Intesa banke u 2016.god.....	77
5.7.1. <i>Analiza problematičnih plasmana u Intesa banci u 2016.god</i>	77
5.7.2. <i>Kvalitet kreditnog portfolia Intesa banke u 2016.godini</i>	79
5.7.3. <i>PD modeli merenje kreditnog rizika u Intesa banci</i>	82
5.8. Upravljanje likvidnošću Intesa banke Beograd u 2016.god.	85
6. ZAKLJUČAK	89
LITERATURA	93
PRILOZI	95
1. Bilansi stanja i bilansi uspeha Intesa banke za 2014, 2015, 2016. god.....	95
2. Bilansi stanja i bilansi uspeha Komercijalne banke za 2014, 2015, 2016.god.	99
3. Bilansi stanja i bilansi uspeha Unicredit banke za 2014, 2015, 2016. god.....	104
4. Bilansi stanja i bilansi uspeha Raiffeisen banke za 2014, 2015, 2016. god.....	108
5. Bilansi stanja i bilansi uspeha Societe Generale banke za 2014, 2015, 2016...	114

1. UVOD

1.1. Problem istraživanja

Tema Master rada „*Upravljanje kreditnim rizikom na primeru Banka Intese, Beograd*“ nastala je kao rezultat konsultacija sa mentorom i mog ličnog opredeljenja da detaljnije upoznam oblast rizika u poslovanju banaka, izvore i vrste rizika, proces, metode i tehnike upravljanja bankarskim a posebno kreditnim rizicima, ulogom nadležnih organa u banaka u nadzoru i upravljanju bankarskim rizicima, nadležnošću centralnih banaka i primenom međunarodnih standarda u upravljanju rizicima. Kreditni rizik predstavlja primarni riziku poslovanju banaka a javlja se u situacijama kada u skladu sa ugovorenim obavezama dužnici nisu u stanju da do ugovorenih rokova otplaćuju rate kredita sa odgovarajućim kamatama. Kreditni rizik se po svojoj suštini predstavlja rizik umanjavanja bankarskog profita zbog nemogućnosti tražioca kredita da izvršava preuzete obaveze i servisira dug. Iz gorenavedenog možemo izvući zaključak da u kreditnom poslu postoje dva kreditna rizika. Prvi kreditni rizik se odnosi na nemogućnost otplate osnovnih rata kreditnog zaduženja a drugi se odnosi na nemogućnost otplate kamata na preuzeta kreditna sredstva.

1.2. Značaj i aktuelnost istraživanja

Prema podacima Uprave za nadzor nad finansijskim institucijama Srbije svaki peti kredit u Srbiji je nenaplativ. Suma nenaplativih kredita početkom 2016. godine se kretala oko 3,6 milijardi evra. Slična je nenaplativost i u Hrvatskoj oko 17%, Bosni i Hercegovini oko 14%, Sloveniji oko 10%. NBS predstavlja podatke da u Srbiji preduzeća koja se zadužuju kreditima koje daju banke u Srbiji ne mogu da vrate 18,8-19,9 procenata kredita u analiziranih zadnjih 5 godina, pri čemu su najveći dužnici preduzeća iz industrije prerade, trgovine i građevinskih radova. Kontrola rizika banaka posebno bankarskog rizika je veoma značajna zato što pored ekonomskog i socijalni značaj. Poremećaji u sektoru bankarstva imaju loš uticaj na celu ekonomiju, direktno izazivaju socijalne procese. Pitanje kako sa stanovišta ekonomskog razvoja tako i sa aspekta profitabilnosti banke, koliko mogu biti visoki bankarski a posebno kreditni plasmani i koliki se rizik sme preduzeti, a da se ne ugrozi likvidnost banke, a obezbedi profitabilnost poslovanja obzirom da početkom 2016. god u Srbiji posluje 30 banaka.

1.3. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja je kompleksnost kriterijuma za definisanje uslova nastanka pojedinih vrsta rizika, složena analiza specifičnosti rizika u poslovanju banaka u Srbiji i složenost manifestacionih oblika u bankarskom i finansijskom sektoru Srbije, institucionalno regulisanje nadzora i kontrole nad poslovanjem banaka u cilju preventivnog delovanja bankarskog menadžmenta i institucija države primenom Bazel standarda u sprečavanju poslovne politike koje uzrokuju i stimulišu rizično poslovanje banaka.

1.4. Ciljevi istraživanja

Osnovni istraživački cilj rada je da se na osnovu saznanja dobijenih istraživanjem definiše najefikasniji model pravovremenog otkrivanja kreditnog rizika i omogućiti utvrđivanje adekvatnih metoda eliminisanja kreditnog rizika odnosno minimiziranje njegovih efekata izgradnjom internih mehanizama banaka, donošenje i primena odgovarajuće normativne regulative i institucionalnog nadzora od strane države u skladu sa međunarodnim standardima.

Društveni cilj rada je utvrđivanje višestrukog značaja nužnosti izgradnje mehanizama zaštite pre svega banaka, deponenata, države i klijenata od štetnog dejstva rizičnih odluka bankarskog menadžmenta pri odobravanju kredita i njihovog negativnog uticaja na poslovanje banaka u savremenom društvu.

Naučni cilj rada je naučni opis svih elemenata koji utiču na proces donošenja odluka banaka koje su povezane kreditnim rizikom sa utvrđivanjem sistema zaštite od kreditnog rizika.

1.5. Metode istraživanja

U istraživanju su primenjene osnovne metode: analiza, sinteza, apstrakcija, dedukcija i indukcija, konkretizacija, specijalizacija i generalizacija. Analizom relevantne literature predmet istraživanja – upravljanje kreditnim rizikom je rasčlanjen na sastavne delove, pojedinačno istražen, a zatim metodom sinteze odnosno sjedinjavanjem određenih elemenata predmeta istraživanja, izvršena je provera postavljenih hipoteza.

Od opšte-naučnih metoda u analizi upravljanja kreditnim rizikom i oceni uspešnosti banaka u Srbiji primenjene su: statistička metoda modelovanja, aksiomska, analitičko-deduktivna i hipotetičko-deduktivna, u većem delu je korišćena hipotetičko-deduktivna pre svega za izvođenje zaključaka o vezi i odnosu između uzroka rizika u poslovanju banaka i odluka i mera menadžmenta banaka.

Navedene metode pojedinačno i objedinjeno korišćene su u skladu sa ciljem predmeta istraživanja, a u integrisanoj formi istraživanja ostvarena je njihovo kombinovanje. Metode i tehnike proučavanja problema: analiza sadržaja dokumenata.

1.6.Hipoteze istraživanja

Osnovna. Za najveći broj banaka, tkz. komercijalne banke, krediti predstavljaju najizraženiji izvor bankarskog i kreditnog rizika zbog čega je suština upravljanja kreditnim rizikom, maksimalizacija stope povraćaja banke usaglašene i ukalkulisane za stepen izloženosti bankekreditnom riziku, u okvirima očekivanih granica tolerancije pri čemu menadžment banke mora sistematično kontrolisati kreditni rizik celokupnog portfolia.

Posebne.

H 1: Kreditni rizik je sastavni deo bankarskog poslovanja obzirom da celokupna sredstava koja banka angažuje za kreditne plasmane predstavljaju rizik, obzirom da postoji realna opasnost da ga zamotražilace neće moći servisirati odnosno da to neće moći učiniti u ugovorenim rokovima pri čemu je tu i rizik da se povraćaj duga odgodi - što izaziva probleme u tokovima gotovine i stvara nesigurnost i da se povraćaj duga reprogramira.

H 2: Upravljanje kreditnim rizikom počinje ocenom ukupnih rizika koji su povezani sa svakim kreditom pomoću modela kreiranih tako da obezbeđuju jednoobraznu procenu svakog pojedinačnog rizika u momentu podnošenja kreditnog zahteva, a nakon toga, u redovnim intervalima tokom perioda korišćenja i otplate kredita.

H 3: Savremene banke treba da imaju ugrađene mehanizme u svojoj poslovnoj strategiji koji su vezani za zaštitu od rizika nenaplativosti kredita time što identifikuje moguće rizike i izvore potencijalnog nastanka kreditnih rizika, u normalnom kreditnom riziku ugrađuje se premija koja je sadržana u kamatnoj stopi a za povećani rizik banka se osigurava i sredstvima osiguranja kao što su hipoteka, menica, garancija i sl.

H 4: Postojanje velikog broja različitih izvora kreditnog rizika u velikoj meri usložava proceduru odobravanja kredita zbog čega je potreban stručan i kompetentan menadžment i izgrađene procedure procene kreditnog rizika zasnovanog na međunarodnom standardu, zbog čega je nužan maksimalno odgovoran pristup i profesionalnost u svakoj fazi odobravanja kredita zbog svođenja na minimum nenaplativih kredita i sprečavanja pojave odobravanja kredita klijentima za koje se proceni da ne mogu u celosti ili delimično u dogovorenom roku biti otplaćeni.

H 5: Pri obradi kreditnih zahteva posebna pažnja se poklanja oceni kreditne sposobnosti tražioca kredita jer je ona inverzna mera kreditnog rizika, što znači da je kod visoke kreditne sposobnosti zajmotražioca kreditni rizik nizak i obratno.

H 6. Sa stanovišta aktive banaka na tržištu Republike Srbije najveća vrednost pozicije se odnosi na kredite i ovaj trend je prisutan u svim analiziranim bankama pri čemu iznos odnosno vrednost pozicije zavisi od ukupne aktive banke.

1.7. Struktura rada

Struktura rada je sledeća:

U prvom poglavlju predstavljen je problem, značaj i aktuelnost istraživanja, predmet ciljevi, postavljene hipoteze, naučne istraživačke metode i struktura rada.

U drugom poglavlju prezentovan je položaj banaka u savremenom bankarstvu u uslovima globalizacije, ukidanje granica kapitalu, ljudima i idejama, posebno mestu, ulozi i značaju poslovne banke u savremenom bankarstvu.

U trećem poglavlju predstavljene su osnove kreditnog rizika, njegova procena, upravljanje kreditnim rizikom, diversifikaciju kreditnog portfolia, kreditni bonitet preduzeća i ulogu Bazel sporazuma u upravljanju kreditnim rizikom – oblast Bazelskih sporazuma, minimalni iznos kapitala, standardizovani klasičini i savremeni kao i IRB pristup kao i proceduru utvrđivanja kreditne sposobnosti tražioca kredita.

U četvrtom poglavlju izvršena je analiza poslovanja banaka u Srbiji sa osvrtom na kreditni rizik kroz prikaz uslova analize uspešnosti poslovanja banaka, pokazatelje finansijske strukture, pokazatelje rentabilnosti, pokazatelje kreditne pozicije banaka, analizu uspešnosti poslovanja i kreditne pozicije analiziranih banaka i analizu kreditnog rizika bankarskog sektora u Srbiji za 2013-2016.godine.

U petom poglavlju – studiji slučaja predstavljena je procedura i rezultati istraživanja uspešnosti poslovanja pet banka sa najvećom aktivom u Srbiji u 2016.god. kroz analizu finansijske strukture banaka, analizu pokazatelja profitabilnosti-rentabilnost, pokazatelja kreditne pozicije u Srbiji i analizu uspešnosti poslovanja i kreditne pozicije banaka kao i sistem i procedure Intesa banke na upravljanju kreditnim rizikom u 2016.

U šestom poglavlju – zaključku obrazlažem potvrđivanje svih postavljenih hipoteza u uvodnom delu rada – osnovnih i pomoćnih, i predstavljam perspektive daljeg razvoja upravljanja kreditnim rizicima u bankama.

2. BANKE U SAVREMENOM BANKARSKOM SISTEMU

Globalni procesi su obuhvatili i sektor bankarstva izazivajući značajne promene kvaliteta, kvantiteta bankarstva, transformišući organizacioni oblik banaka sa ciljem neposrednijeg i konkretnijeg adaptiranja i prilagođavanja njihovog funkcionisanja potrebama novog svetskog privrednog poretka.

Navedeni koncept je zasnovan na nerealno visokoj likvidnosti finansijskog sistema koji je obezbeđivanja veoma jednostavno i brzo dobijanje kredita i zajmova što je dovelo do usporavanja razvoja finansija u zemljama u tranziciji čime su usporeni tranzicioni procesi i time direktno i pozitivni efekti globalizacije u bankarskom sektoru ovih zemalja.

2.1. Uticaj globalizacije na savremeno bankarstvo

Vrlo brz i skokovit razvoj globalnog bankarstva predstavlja jednu od najznačajnijih karakteristika globalizovane svetske privrede što se može ilustrovati rapidnim rastom visine bankarske aktive i pasive, uvođenjem novih bankarskih i nebankarskih proizvoda u poslovanje banaka, vrlo razuđenom mrežom banaka na širokom prostoru na različitim kontinentima i u velikom broju nacionalnih država, visokim nivoom poslovne sposobnosti, efikasnosti i uspešnosti u svom poslovnom angažmanom.

Globalno bankarstvo je donelo revolucionarne promene u funkcionisanju banaka. Pre svega moguće je istaći prvi čin reorganizacije i prestrukturiranja bankarskog sektora koji se ogleda u procesu ukрупnjavanja banaka njihovim poslovnim povezivanjem, preuzimanjem ili stapanjem, pojavi elektronskog bankarstva koje je omogućilo ekstremno brzo kretanje novca sa jednog kraja sveta na drugi, pojavi novih bankarskih poslova izazvanih primenom savremenih tehnologija, novim zahtevima prema bankama od strane privrednih subjekata i stanovništva, smanjenjem broja restriktivnih normativnih odredbi po pitanju regulisanja funkcionisanja finansijskog tržišta, posebnoj ulozi informacija u pozicioniranju banaka u oštroj tržišnoj konkurenciji.

Kada bi hteli da apostrofiramo osnovne karakteristike savremene globalne banke i najvažnijih procesa u transformaciji banaka u savremenu poslovnu banku onda bi naveli sledeće karakteristike:

- vlasništvo u bankama ima sve više karakter mešovitog vlasništva,
- poslovne banke su za sve poslovne funkcije sve više motivisani profitom,

- izražen je proces visoke koncentracije i ukрупnjivanja banaka,
- povećanje uticaja države na poslovanje banaka pre svega u oblasti nadzora nad radom i rizičnošću poslovanja banaka.
- Primena najnovijih informaciono-komunikacionih tehnologija i uvođenje elektronskog bankarstva u poslovanje banaka. (Žarkić-Joksimović, Vasković, 2004, 127)

Većina stručnjaka je mišljenja da je proces globalizacije bankarstva najsloženiji i najkompleksniji proces u sistemu globalnih promena. Očekivani stepen složenosti promena i prilagođavanja bankarstva globalnim procesima je uslovljen specifičnostima poslovanja banaka, posebnim i složenim tehnologijama i tehnikama poslovanja banaka, povećanim rizikom u poslovanju zbog oštre konkurencije, velikim brojem banaka na tržištu zbog čega su države direktno upućene na znatno strožiju kontrolu i nadzor nad poslovanjem banaka a i svetski bankarski sektor uvođenjem jedinstvenih standarda Bazel I, II i III. Uspešan proces globalizacije banaka zahtevao je uklanjanje nacionalnih ograničenja, ustanovljenje bankarskih standarda u oblasti poslovanja, knjigovodstva, kontrola. Poseban napor svih subjekata finansijskog sistema zasnovan na interesima i prednostima koje pruža globalno bankarstvo kao i značaj koji za države znači obezbeđenje sigurnosti i stabilnosti poslovanja sprečavanja rizika poslovanja učinio je da se proces globalizacije uspešno realizuje. (Hadžić, 2013, 31)

Slika 1. Savremena banka i njeni konkurenti u globalnom bankarstvu

Izvor: Hadžić, M., 2013, *Bankarstvo*, Univerzitet Singidunum, Beograd, str. 13

2.2. Kretanje bankarskog kapitala bez granica

Postojanje svetske privrede u globalnim uslovima je moguće uz nesmetano kretanje kapitala i obezbeđenje finansijskom sistema koji obezbeđuje neposredno susretanje ponude i tražnje u oblasti finansija, da višak novca i kapitala može bez ikakvih prepreka u vrlo kratkom vremenu do subjekata kojima su potrebne investicije za dalji razvoj privrede. Poslovne banke u savremenom bankarskom sistemu su mesta susretanja ponuđača i korisnika finansijskih sredstava, mesto obavljanja platnog prometa između lica i kompanija iz najrazličitijih zemalja sveta, mesta osiguranja kredita, obezbeđenja garancija, utvrđivanja deviznih kurseva, mesta stimulisanja izvoza i ukupnog privrednog razvoja. (Stakić, Unković, 2010, 34)

Svaka privreda centralno mesto obezbeđuje poslovnim bankama zato što od snage banke mogućnosti njene ponude investicionih sredstava i visine depozitnog potencijala zavisi i snaga privrede pre svega njen finansijski aspekt a u širim razmerama snaga bankarskog sektora određuje i snagu i kapacitet nacionalne privrede. Činjenice da ekonomski najvažnije banke se nalaze u ekonomski najrazvijenijim zemljama. Podaci govore da od najvećih dvadeset banaka u svetu osam pripada privredi SAD, četiri Nemačkoj a šest Japanu što govori o vezi snage banaka i snazi privrede. U svetu postoji oko 500 multinacionalnih i transnacionalnih banaka koje imaju i 3000 ekspozitura širom sveta.

U cilju profitabilnijeg poslovanja savremene banke se udružuju u trustove koji predstavljaju posebna investiciona udruženja u koji ulaze najsnažnije investicione banke i druge poslovne banke, investicioni fondovi i drugi finansijski subjekti poreklom iz različitih zemalja čak i različitih kontinenata i regiona.

Multinacionalne banke vrše najrazličitije finansijske poslove kao što su trgovanje devizama, finansiranje spoljnotrgovinskih potreba kompanija, menadžmentu međunarodne gotovine, bankarski konsalting, ponuda poslovnih i finansijskih informacija klijentima, finansiranje dugovanja, finansiranje akcijskog kapitala i druge. (Hadžić, 2013, 34)

Poslovi multinacionalnih kompanija su direktno povezani sa poslovanjem multinacionalnih banaka je poslovanje kompanija koje je direktno i kompleksno povezano za poslovanje banaka. Banke učestvuju u poslovanju kompanija ne samo iz oblasti pružanja finansijskih usluga već i iz oblasti upravljanja kompanijama, tako da neke od

najvećih banaka učestvuju u ukupnjavanju i fuzionisanju kompanija, finansijski garantuju na poslovnim tenderima na kojima učestvuju kompanije, učestvuju u upravljanju kompanijama glasovima u akcionarskim društvima koje se kreću čak do 30 procenata ukupnih glasova, povezano je delatnošću multinacionalnih kompanija, čime banke čine najznačajnije izvore finansiranja multinacionalnih kompanija. Banke učestvuju u upravljanju kompanijama pravom glasa na akcionarskim skupštinama pri čemu se procentualno učešće u glasačkom telu kreće od 10 do 30 i više procenata.

Multinacionalne banke su imale odlučujući uticaj na stvaranje i razvoj evrodolarskog tržišta kapitala koje je napravilo pravu revoluciju u ponudi i korišćenju međunarodnih zajmova. Nastanak evrodolarskog tržišta se vezuju za američku ekonomsku strategiju i politiku koja je učestvovala u osnivanju evrodolarskog tržišta pre svega iz sopstvenih interesa – smanjenje odliva kapitala u inostranstvo, zaštita platnog bilansa, podsticanje sopstvenog privrednog razvoja, očuvanje vrednosti sopstvene valute – dolara, smanjenje inflacije. Van granica SAD su kao odgovor na primenjenu strategiju američke kompanije tražila osnivanje filijala američkih banaka u svetu kako bi mogle poslovati u inostranstvu i kako bi se prikupio što veći depozit u zemljama van SAD potrebnih za transnacionalne kompanije iz SAD. Ovo je bio osnov za razvoj evrodolarskog tržišta koje je po značaju na globalnom tržištu prevazišlo sva očekivanja.

Na ekspanzivan razvoj međunarodnog bankarstva uticali su unutrašnji i spoljni činioci. Unutrašnji činioci su osnivanje banaka sa univerzalnim poslovanjem, ukupnjavanje banaka, smanjenje bankarske regulative i administrativnih prepreka u poslovanju, uvođenje novih informaciono-komunikacionih tehnologija. Spoljni činioci koji su uticali na razvoj međunarodnog bankarstva su sledeći: globalizacije privrednih i finansijskih tržišta, standardizacija i normativizacija bankarskih poslova na globalnom finansijskom tržištu.

Velike međunarodne banke su postale glavnih igrači na globalnom finansijskom tržištu uslovljavajući određene države u postupku odobravanja kredita, ustanovljuju vrlo oštre kriterijume za odobravanje kredita čime direktno utiču na privredni razvoj velikog broja zemalja jer su svojom kreditnom politikom sebe dovele u poziciju da mogu izolovati pojedine zemlje sa globalnog finansijskog tržišta. U toj svojoj politici one imaju političku i finansijsku podršku MMF i Svetske banke odnosno njihovih osnivača i mentora.

2.3. Uloga poslovnih banaka u globalnom finansijskom sistemu

Ekonomski eksperti tvrde da svaki organizovan finansijski sistem predstavlja preduslov za uspešan privredni sistem. Doprinosi povećanju obima nacionalne štednje, povećanju efikasnosti korišćenja akumulacionih sredstava tj. Značajnom povećanju stope prinosa na uložena finansijska sredstva. Organizovan finansijski sistem na globalnom tržištu ima tri ključne funkcije: koncentracija finansijskih sredstava i njena raspodela na privredne kapacitete; obezbeđenje priliva viška neangažovanih sredstava; organizovanje jednostavnih instrumenata plaćanja. (Jeremić, Ivaniš, 2009, 89).

Poslovne banke zauzimaju ključno mesto u globalnom finansijskom sistemu u najvećoj meri zbog obima finansijskih sredstava koja ovi finansijski subjekti imaju i njihove upotrebljivosti u finansiranju privrednih aktivnosti.

Savremene države imaju dvostepeni bankarski sistem koji se sastoji iz centralne banke koja predstavlja centralnu banku u državi i drugi nivo predstavljaju poslovne banke koje predstavljaju depozitno-kreditne institucije. Ovaj sistem je jedinstven sistem zasnovan na centralizaciji odnosa ali i međusobnoj saradnji i koordinaciji jer je centralna banka normativni i poslovni regulator kreditno-monetarne politike u svakoj zemlji.

Savremene poslovne banke su postale multifunkcionalne banke koje pored osnovne funkcije obezbeđenja depozita i kreditne aktivnosti za potrebe građana i kompanija u potpunosti su prihvatila univerzalne komercijalne poslove kao što su organizacija transfera novca, obezbeđenje finansijskih odnosa i saradnje domaćih i međunarodnih finansijskih i privrednih subjekata, obrazovanje odgovarajućeg finansijskog potencijala za potrebe kreditiranja, konsalting.

Povećanje depozita je na nivou bankarskog sistema u direktnoj vezi sa rastom aktivnosti privrede, rastom dohotka i investicija u nacionalnoj ekonomiji.

U visokorazvijenom državama finansijski sistemi se nalaze po strogoj kontroli države. Mere države u oblasti regulacije bankarskog sektora su: nacionalizacija centralne banke, obrazovanje institucija koje vrše kontrolu rada banaka, pojačano učešće države u vlasništvu najvećih poslovnih banaka, ukupnjavanje bankarskog sektora, obrazovanje specifičnih institucija u finansijskom sistemu koji se nazivaju agencije za podršku izvozu. (Hadžić, 2013, 39)

Poslednje decenije u bankarskom poslovanju karakterišu trendovi jačanja uloge banaka u finansiranju različitih projekata iz oblasti reprodukcije bilo da se radi o tranziconim ili razvijenim zemljama što je refleksija procesa jačanja bankarskih kredita u odnosu na druge oblike internog i eksternog finansiranja privrede. Upravo gore navedeno predstavlja i opštu definiciju banke kao institucije za prikupljanje viša raspoloživih sredstava u ponuda uz odgovarajuću proviziju kredita privrednim subjektima za potrebe njihovog poslovanja. (Jović, 1990, 122)

U savremenom bankarstvu dva su ključna subjekta i to centralna banka i ostale banke sa bitno različitom funkcijom i pozicijom u bankarskom sistemu. Banke opšte namene sa različitim nazivima najčešće poslovne ili komercijalne banke čime se i definiše njihova različita pozicija u odnosu na centralnu banku. Pored banaka na finansijskom tržištu od posebnog značaja su i nebankarske institucije koje obavljaju niz poslova od kojih zavisi poslovanje samih banaka. Karakteristični su tokovi smanjenja transfera viškova sredstava banaka nefinansijskim institucijama, sa druge strane kod nefinansijskih institucija koje ne mogu da plasiraju sav višak sredstava oni isti višak plasiraju u banke što je od posebnog značaja za odvijanje što potpunijih i maksimalno raspoloživih tokova.

U bankarskom sektoru ključno mesto zauzimaju banke kao osnovni subjekti finansijskog sistema jedne zemlje. Za banke su od posebnog značaja tri oblasti:

- Oblast regulative privrednog i kreditno-monetarnog sistema,
- Oblast regulisanja operativnog poslovanja banaka i mera koje preduzima centralna banka vezanih za kreditiranje u inostranstvo nadzor na poslovanjem poslovnih banaka,
- Oblast koje definiše odnose koje poslovna banka ima sa klijentima i komitentima u kreditnoj funkciji, posebno oblast nadzora nad njihovim radom. (Živković, Komazec, Ristić, 1997, 191)

Svaki bankarski sistem koji je organizovan doprinosi velikoj centralizaciji i koncentraciji kapitala, boljoj iskorišćenosti sredstava nastalih štednjom, povećanju prinosa na kapital, stabilizaciji ekonomskih i finansijskih procesa, rastu privrede, potpunijoj kontroli finansijskih tokova, stalnom rastu nacionalne štednje. (Živković, Komazec, Ristić, 1997, 191)

2.4. Organizacija i poslovanje savremene poslovne banke

Osnovni zadatak svake poslovne banke jeste sakupljanje finansijskih sredstava koja su neangažovana od privrednih i finansijskih subjekata koji poseduju viškove sredstava i sa druge strane plasman prikupljenih sredstava privrednim subjektima kojima su ta sredstava potrebna. Zbog navedenog banke nose naziv depozitno-kreditne institucije zato što najveći deo sakupljenih viškova sredstava predstavljaju depozite a sa druge strane plasmani viška sakupljenih sredstava se nude privrednim subjektima najčešće u obliku kredita mada u poslednje vreme raste obim nekreditnih plasmana viškova sredstava. Ovi poslovi ponude kredita klijentima pripadaju grupi aktivnih poslova banaka. (Hadžić, 2013, 178)

Većina domaćih banaka nije specijalizovano već su univerzalne banke koje obavljaju različite bankarske i nebankarske poslove. Zakon o bankama precizno navodi vrste poslova koje banke mogu obavljati u cilju ostvarivanja profita. Da uopštimo banke se mogu baviti kao u prethodnom periodu tradicionalnim poslovima iz domena bankarstva kao što su kreditni poslovi, depozitni poslovi, platno-prometni poslovi, drugi poslovi. U novije vreme banke se bave i netradicionalnim poslovima kao što su: trgovina hartijama od vrednosti odnosno posredovanjem u trgovini, naplatom potraživanja drugih subjekata, pružanjem usluga osiguranja, pružanjem drugih usluga koje su regulisane zakonom. Pored navedenih uz dobijanje saglasnosti Narodne banke Srbije banke se mogu baviti devizno valutnim i menjačkim poslovima, poslovima platnog prometa sa inostranstvom, kreditnim poslovima sa inostranstvom. (*Zakon o bankama*, ("Sl. glasnik RS", br. 107/2005 i 91/2010, 14/2015))

Organizaciona struktura svake banke predpostavlja postojanje odgovarajuće unutrašnje organizacije odnosno postojanje opšte šeme organizacije, način organizovanja i upravljanja. Način organizovanja i struktuiranja banke se reguliše statutom banke. I pored toga što na prvi pogled postoji velika sličnost u organizaciji banke ne postoje dve iste banke sa istom organizacionom šemom jer ista zavisi od velikog broja faktora.

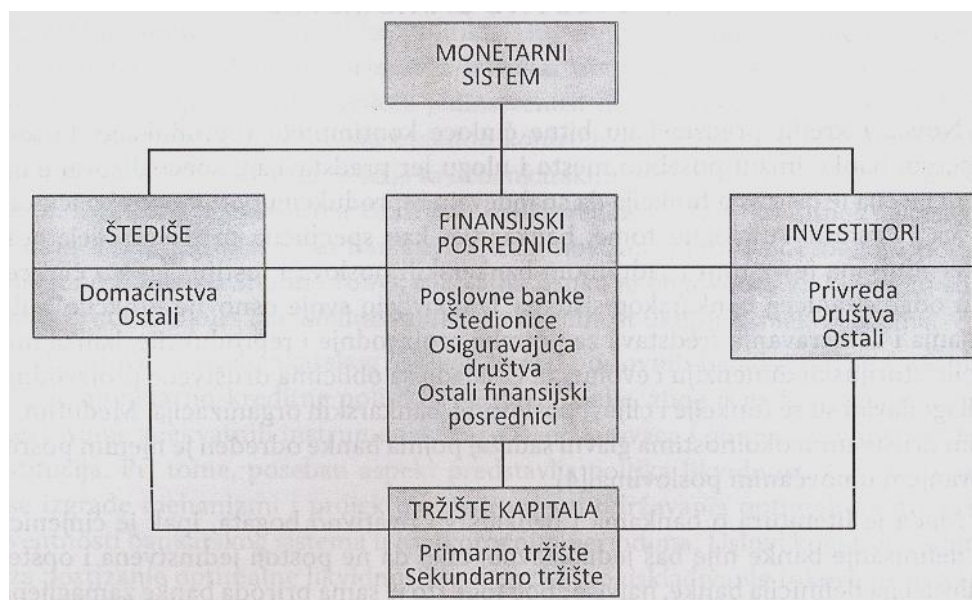
Za organizaciju banke značajni su sledeći činioci:

- *Obim poslova banke odnosno njena veličina* – što je većim obim poslova banke to moraju biti i više ljudi zaposleno u banci na većem prostoru, sa više angažovane tehnike pa je nužno i da struktura banaka za uspešno obavljanje većeg broja poslova bude veća.

- *Vrste delatnosti* – dominantne vrste poslova banke utiču na organizacionu i funkcionalnu strukturu banke u pojedinim organizacionim celinama banke.
- *Obuhvat poslovne mreže* – značajno utiče na broj poslovnih jedinica, njihovu organizaciju i adaptabilnost potrebama traže razvijene službe i sektore u ljudske resurse koji se bave njihovim radom.
- *Nivo racionalizacije poslovanja* – Racionalnost korišćenja tehnologije, umešnost i efikasnost korišćenja tehničkih sredstava u velikoj meri utiče na način organizovanja i struktuiranja banke, međusobnu povezanost, komunikaciju unutar poslovne mreže, transfer sredstava i dokumenata.
- *Tipovi klijenata* – usmerenost banke privredni ili stanovništvu utiče na stepen razvijenosti pojedinih bankarskih usluga, organizacionu strukturu prilagođenu bankarskim poslovima.
- *Bankarska tradicija* – tradicija i običaji, postojeće zakonodavstvo, kultura i specifičnosti određenih prostora usloviće i način organizovanosti banaka, poslovnu mrežu, sastav i način rukovođenja u bankama.
- *Nivo razvijenosti finansijskog tržišta* – stepen modernizacije finansijskog tržišta utiče na razvijenost usluga koje banke pružaju, poslovanje sa hartijama od vrednosti, konsalting a elektronsko bankarstvo u velikoj meri utiče na nivo razvijenosti i organizovanosti finansijskih tržišta čime je uslovljena organizaciona struktura banke. (Hadžić, 2013, 178)

Iako su navedeni brojni činioci koji međusobno utiču na razliku između banaka postoje i brojne zajedničke karakteristike kao što su odvojenost izvršnog dela rukovodstva banke koga čini profesionalni menadžment (izvršni odbori) i upravljačkog dela koga čine upravni odbori. Koordinacija između upravnog i izvršnog odbora ili borda se ostvaruje preko predsednika izvršnog odbora i upravnog odbora.

Navedeni Zakon o bankama ne definiše striktno podelu bankarskih jedinica i ne izvodi njihove razlike zbog toga što u savremenom bankarstvu najveći broj banaka obavlja veliki broj kako bankarskih tradicionalnih tako i nebankarskih poslova pa je opšte prihvatljiv naziv univerzalne banke odnosno poslovne banke iako je to ime izmenjeno suštinski u odnosu na početno značenje poslovne banke. Naziv poslovna banka kategorizuje banku koja se bavi različitim bankarskim i nebankarskim poslovima za razliku od centralne ili narodne banke sa vrlo specifičnom funkcijom i namenom.

Slika 2. Poslovno bankarstvo u finansijskom sistemu

Izvor: Jeremić, Lj., Ivaniš, M., Osnovi finansija, Beograd, Univerzitet Singidunum, 2009.

Zakonom o bankama se banka definiše kao vrsta preduzeća pa se na nju primenjuju sve odredbe *Zakona o privrednim društvima* ("Sl. glasnik RS", br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - dr. zakon i 5/2015), ako to pre svega Zakonom o bankama nije drugačije regulisano.

Osnivanje i funkcionisanje banaka je regulisano Zakonom o bankama što je vrlo bitno za položaj banaka, osnovnih ćelija u finansijskom sistemu jedne zemlje. U razvijenim zemljama banka je preduzeće sa istim pravima i obavezama ali zbog specifičnosti poslovanja i odnosa koje gradi definišu se posebna pravila ponašanja posebnim zakonom. Banka u modernim privredama ima svoj kapital, profit, organizaciju.

Poslovne banke su banke tržišnog tipa koje po svojoj upravljačkoj strukturi mogu biti akcionarska društva, komanditna društva ili pak privatna preduzeća kao društva sa ograničenom odgovornošću. Karakteristika komanditnih društava je da se odnosi članova društva zasnivaju na neravnopravnom položaju svih članova. Sa jedne strane grupa članova – komplementari imaju vrlo velika ovlašćenja jer direktno i neograničeno odgovaraju svojim poveriocima, sa druge strane druga grupa članova – komanditori imaju ograničena prava i odgovornost koja je određena visinom uloga članova a status privrednog lica imaju jedno komplementari. Kod d.o.o. osnivači odgovoraju društvu i članovima društva samo do uložene visine kapitala pri osnivanju bez garancije članova društva.

Moderne poslovne banke se osim kreditno-depozitnih poslova bave i raznovrsnim drugim poslovima koji im donose prihode. Zbog navedenog ove banke se nazivaju i univerzalne banke, zbog svestranosti i raznovrsnosti bankarskih klasičnih i neklasičnih finansijskih usluga koje pružaju kao i sposobnostima da učestvuju u stvaranju i promociji novih proizvoda na bankarskom tržištu. (Jeremić, Ivaniš, 2009, 90)

Poslovna banka se danas bavi najčešće sledećim bankarskim poslovima:

- depozitnim poslom,
- kreditnim poslom,
- devizno-valutnim i menjačkim poslovima,
- emisionim poslovima,
- depo poslovima,
- poslovima sa efektima odnosno kupovinom i prodajom HOV,
- garancijski poslovi (davanjem jemstva i garancija),
- platno-prometni poslovi. (Hadžić, 2013, 183)

Poslovne banke pored gore navedenih poslova mogu obavljati i poslove na tuđe ime i za tuđi račun kao što su uloga posrednika u kupoprodaji hartija od vrednosti, faktoring ili kupovina ili naplata potraživanja, pružanja drugih finansijskih usluga.

Poslovne banke predstavljaju model bankarskih institucija koje u uslovima savremenog poslovanja predstavljaju jedan od najčešće organizovanih oblika organizovanja banaka obzirom da imaju široku lepezu bankarskih proizvoda i najveću elastičnost i prilagodljivost uvođenju novih bankarskih i nebankarskih proizvoda.

Poslovne banke su najrazvijenije banke u uslovima modernog bankarskog poslovanja koje kao jedan od bazičnih bankarskih poslova imaju depozitne i kreditne poslove ali neprekidno upotpunjuju paletu svojih ponuda prilagođavajući se širokim zahtevima modernog tržišta. Poslovne banke u oblasti depozitno-kreditnih odnosa angažuju slobodna novčana sredstva na kratki rok kako bi ih plasirali na dugi rok, zatim angažuju kratkoročna sredstva kako bi ih plasirali na kratki rok, angažuju depozitna sredstva od svih depozitara bilo da su to pojedinci, druge banke, državne institucije koje poseduju višak neangažovanih sredstava kako bi ponudili krediti za robni promet i postojeće zalihe u privredi.

Iako su depozitno-kreditne aktivnosti jedne od najvažnijih i bazičnih aktivnosti poslovnih banka one se bave sve više i vanbilansnim aktivnostima u koje možemo

ubrojiti kreditne garancije, akreditivi, devizni poslovi, novi oblici tzv. finansijskih derivata (fjučersi, opcije, svopovi). Za prvu vrstu bankarskih poslova koje smo nazvali bilansni poslovi banke kao interes ostvaruju kamatu a dok kod realizacije vanbilansnih poslova poslovne banke kao interes ostvaruju proviziju.

I pored značajnih depozitnih i kreditnih poslova koje predstavljaju neprekidnu aktivnost banaka od kojih ostvaruju visoke prihode u novije vreme sve veći prihodi se ostvaruju u obavljanju vanbilansnih poslova kroz ostvarivanje provizija.

Zbog stalnog rasta vanbilansnih poslova poslovne banke u strukturi prihoda sve veći deo prihoda ostvaruju porastom vanbilansnih poslova u odnosu na depozitne i kreditne poslove.

U razvijenim sistemima tržišne ekonomije došlo je do značajnih promena u ponudi bankarskih proizvoda i do smanjivanja klasičnih bankarskih poslova i porasta savremenih bankarskih poslova. (Stevanović, 1999, 32)

3. UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZIKOM

U definisanju kreditnog rizika možemo poći od postavke da je kreditnirizik, vrsta rizika iz klasičnog bankarskog najisplativije delatnosti i čime predstavlja ubedljivo najveći rizik za banke obzirom da istraživanje koje smo obavili u radu pokazuje da preko 50% aktive banaka u Srbiji čine krediti i depozitni plasmani. Kreditni rizik predstavlja rizik moguće nažalost u Srbiji česte pojave nastanka nepovoljnih posledica na finansijski rezultat, kapital i likvidnost banke zbog neispunjavanja obaveza zajmotražioca prema banci.

Upravljanje kreditnim rizikom počinje *ocenom ukupnih rizika koji su povezani sa svakim kreditom*. Ova ocena se uobičajeno vrši pomoću modela kreiranih tako da obezbeđuju jednoobraznu procenu svakog pojedinačnog rizika u momentu podnošenja kreditnog zahteva, a nakon toga, u redovnim intervalima tokom perioda korišćenja i otplate kredita. Standardizovan sistem za ocenu rizika je jednostavna i ujedno dragocena alatka za upravljanje kreditnim rizikom. Vrednost ovih sistema počiva na činjenici da oni pružaju mogućnost izražavanja kreditnog rizika kako u slučaju svakog komitenta, bilo da se radi o odnosu na ostale komitente odnosno celokupan kreditni portfolio, putem jednog broja. (Savić, Vukosavljević, 2009, 180)

3.1. Pojam i značaj kreditnog rizika

Po svojoj suštini kreditni rizik je mogućnost da korisnik kredita – dužnik možda neće biti u stanju da otplati glavnicu kredita, ili možda kamatu ili ni glavnicu ni kamatu, zbog čega će banka ili davalac kredita pretrpeti gubitak. Uslovi koji utiču na eventualni gubitak su: mogućnost i stepen verovatnoće da jedna od zainteresovanih strana u ovom slučaju korisnik kredita nije u stanju da ispunji preuzete obaveze da u predviđeno vreme i na utvrđeni način, visinu gubitaka koji nastaje za slučaj neispunjavanja ugovora od strane uzimaoca kredita i stepena moguće izloženosti šteti koja nastaje u banci u slučaju neplaćanja do utvrđenog datuma. (Barjaktarović, 2009, 6).

Kreditni rizik (*credit risk*) po svojoj suštini predstavlja rizik nemogućnosti ispunjenja obaveze vezane za nastali dug, odnosno za nemogućnost otplate glavnice ili nemogućnost otplate ugovorene kamate. U savremenom bankarstvu i pored pojave velikog broja novih usluga i novih vrsta rizika i dalje najznačajniji rizik predstavlja kreditni rizik kao jedan od najčešćih uzroka nesolvenosti banaka.

Kreditni rizik je u teoriji i praksi najznačajniji i najvažniji, odnosno ključni rizik na koji svaka banka nailazi u svom poslovanju a posebno kreditne banke koji nastaje zbog nemogućnosti da dužnik banci vrati kredite po rokovima prispeća uz to glavnice i odgovarajuću kamatu. U skladu sa navedenim, kreditni rizik predstavlja vrstu rizika koji direktno utiče na smanjenje bankarskog profita usled nemogućnosti otplate preuzetih obaveza zajmotražioca (glavnice i kamate). Na osnovu prethodno iznetog možemo zaključiti da postoje dve vrste rizika i to rizik za otplatu glavnice, odnosno rizika otplate glavnog duga, a drugi rizik je rizik plaćanja kamate koja predstavlja prinos na odobrene kredite klijentima.

Kreditni rizik je moguće objasniti kao opasnost ili kao rizik da otplata odobrenog kredita i odgovarajuća kamata bude nenaplaćena. Obzirom da krediti u većini komercijalnih banaka prelaze iznose od 50% ukupne aktive banaka smatraju se najrizičnijim poslovima obzirom da krediti predstavljaju aktivne bankarske poslove. Opasnost od mogućnosti nenaplate kako glavnice kredita tako i kamate pri čemu odlaganje naplate ili potpuno odustajanje od naplate se može odnositi na kredit u celini ili samo na njegove delove. U slučaju većeg broja odustajanja od plaćanja kreditnih obaveza to može dovesti do problema u solventnosti banke.

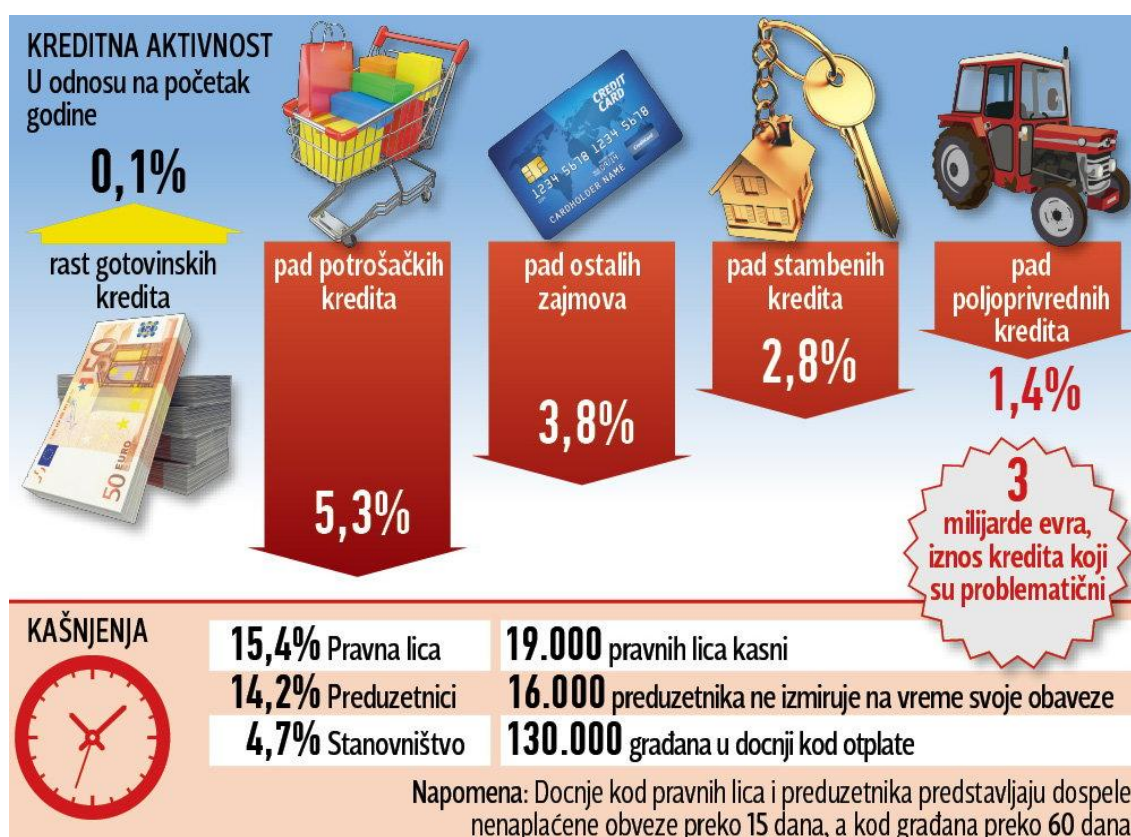
Kreditni rizik po svojoj suštini predstavlja sastavni deo bankarstva. Deo bankarskog kapitala koji se izdvoji za kreditne plasmane predstavlja rizičan kapital, u smislu da ga dužnik neće vratiti ili da to neće učiniti na vreme. Tu je i rizik da se povraćaj duga odgodi - što izaziva probleme u tokovima gotovine, i stvara nesigurnost i da se povraćaj duga reprogramira - to se može odnositi na odlaganje vraćanja duga ili na delimičan otpis duga i/ili promenu tipa odobrenog kredita. (Savić, Vukosavljević, 2009, 179)

Koliko će biti učešće svake vrste kreditnog rizika zavisi od svake banke pojedinačno a zavisi od rizika individualnog rizika fizičkog lica (*consumer risk*), rizik preduzeća (*company risk*) i rizika države (*country risk*). (Mišić, Zdravković, 2011, 92)

Svaka banka ima ugrađene mehanizme u svojoj poslovnoj strategiji koji su vezani za zaštitu od rizika nenaplativosti kredita time što identifikuje moguće rizike i izvore potencijalnog nastanka kreditnih rizika. U normalnom kreditnom riziku ugrađuje se premija koja je sadržana u kamatnoj stopi a za povećani rizik banka se osigurava i sredstvima osiguranja kao što su hipoteka, menica, garancija i sl. Postojanje velikog

broja različitih izvora kreditnog rizika u velikoj meri usložava proceduru odobravanja kredita zbog čega je potreban stručan i kompetentan menadžment i izgrađene procedure procene kreditnog rizika zasnovanog na međunarodnom standardu. Zbog svega navedenog nužan je maksimalno odgovoran pristup i profesionalnost u svakoj fazi odobravanja kredita zbog svođenja na minimum nenaplativih kredita i sprečavanja pojave odobravanja kredita klijentima za koje se proceni da ne mogu u celosti ili delimično u dogovorenom roku biti otplaćeni. (Dušanić, Kristić, 2012, 6)

Od ukupno 3,5 milijardi nenaplativih kredita početkom 2016. godine prema poslednjim podacima, odnosno svaki peti kredit iz bankarskog sistema Srbije po strukturi korisnika banke nisu u mogućnosti da izvrše naplatu oko 2,5 mlrd. evra ili 25% ukupno plasiranih kredita. Nezvanično, sami bankari priznaju da je taj procenat mnogo veći i da dostiže 30 odsto.

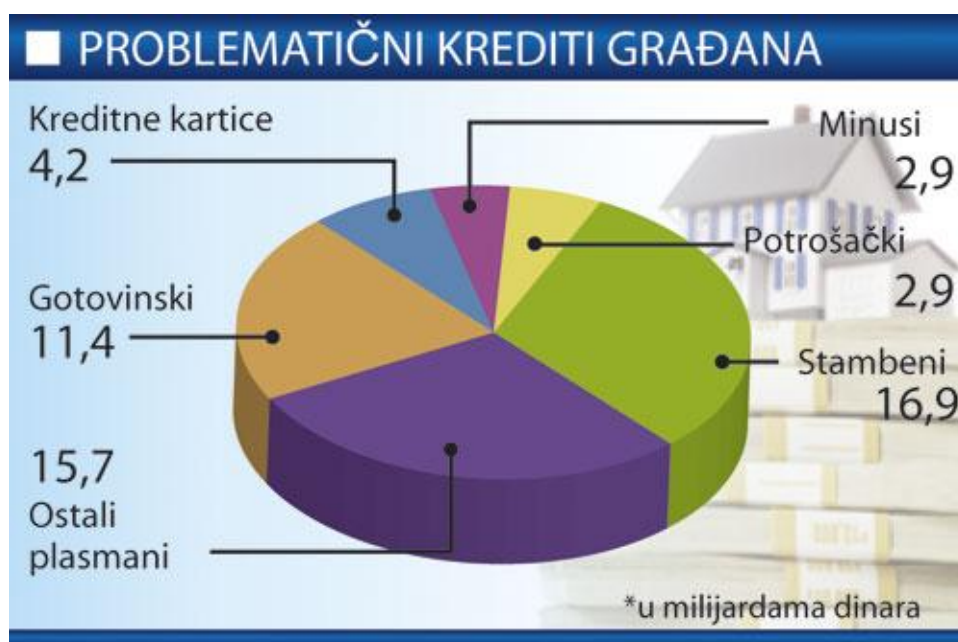

Slika 3. Kašnjenja u otplati kredita, visina problematičnih kredita

Izvor: Veroljub Dugalić, *Problematicni krediti u bankarstvu*, preuzeto 10.08.2016.

Pri analizi kreditnog rizika potrebno je isti tretirati sa dve različite pozicije, prve kada se radi o zajmotražiocu koji prvi put uzimaju kredite kod određene banke i sa kojima banka nema nikakva prethodna iskustva i druga pozicija zajmotražiocu kod kojih je došlo do urušavanja kreditne sposobnosti a koji imaju više kreditnih aranžmana kod određene banke, a sama banka ima pozitivna iskustva. Od posebne važnosti je analiza otplate kredita kako glavnice tako i pripadajuće kamate nakon odobrenja kredita zbog čega kreditni monitoring predstavlja ustaljenu proceduru u poslovanju banaka. (Marčeta, 2010, 117)

Mera kojoj je određena banka izložena kreditnom riziku može se posmatrati sa dva različita nivoa i to kao prvo sa nivoa svakog pojedinog kredita ili kreditnog zadužioca i sa drugog nivoa i to nivoa ukupnih kredita banke koji predstavljaju sumu svih pojedinačnih kredita. (Beke-Trivunac, 2007, 112)

Slika 4. *Problematični krediti građana*

Izvor: www.novosti.rs, *Problematični krediti građana*, preuzeto 10.08.2016.

Nije samo problem naplate kredita aktuelan u periodu sprovođenja procedure odobravanja kredita već on traje sve vreme otplate kredita sve do trenutka kada je otplaćena poslednja rata a time i glavnica i kamata. Banka je dužna po zakonu da poseduje utvrđene i odobrene procedure odobravanja i praćenja otplate kredita sve do konačne i potpune otplate.

3.2. Procena kreditnog rizika

Iskustvo banaka iz oblasti kreditne politike pokazuje da je svaki slučaj odobravanja kredita poseban i da mora da prolazi kompleksnu proceduru i da iskustvo sa jednim klijentom koje je nepovoljno ne znači po difoltu da će se ponoviti u narednim slučajevima odobravanja kredita. Postojanje baze podataka o klijentima i ažuriranje istorijata njegove kreditne sposobnosti ne mora uvek biti presudno pri odobrenju narednog kredita već ključnu ulogu u tome može imati profesionalna i kompetentna procedura i dosledna procedura u proceni rizika za svaki konkretan pojedinačan zahtev. Procena rizika u drugom nivou na nivou kreditnog portfelja predstavlja živu i dinamičnu aktivnost koja zahteva neprekidno praćenje platežne sposobnosti klijenta i predviđanje imovinskog stanja i solventnosti.

Pri obradi kreditnih zahteva posebna pažnja se poklanja oceni kreditne sposobnosti tražioca kredita jer je ona inverzna mera kreditnog rizika, što znači da je kod visoke kreditne sposobnosti zajmotražioca kreditni rizik nizak i obratno.

Menadžment banke, *analize kreditne sposobnosti zajmotražioca*, i na druge načine vrši monitoring kreditnog rizika, odnosno upravlja kreditnim rizicima, kao što je, na primer: primena limita zaduživanja, odnosno utvrđivanjem gornje granice zaduživanja jednog klijenta ili grupe klijenata, diverzifikacija plasmana gde banka odobrava manje iznose kredita većem broju komitenata i slično. Međutim, treba naglasiti da i striktno poštovanje svih procedura u postupku odobravanja kredita kao i monitoring kreditnog rizika u banci ne mogu u potpunosti da eliminiše ovaj rizik ali ga mogu svesti na prihvatljivu meru. (Dušanić, Kristić, 2012, 6)

Ocenu kvaliteta drugog nivoa nivoa ili drugačije rečeno ocena kreditnog portfelja moguće je vršiti pojedinačno za svaki kredit pojedinačno i to uglavnom za velike kredite ili se kao moguće vrši izborom određenog reprezentativnog uzorka adekvatno pojedinim vrstama kredita i korisnika kredita ako znamo da se generalno radi o većem broju manjih kredita sličnih uslova odobravanja i sličnih karakteristika klijenata zajmoprimaoca. (Ivanović, 2008, 291)

Istraživanja pokazuju da greške koje nastaju u obezbeđenju punog kreditnog portfelja i redovne otplate kreditnih rata nastaju uglavnom zbog nepoštovanja propisanih normi, standarda i kriterijuma u odobravanju kredita bilo da su oni rezultat politi-

čkog pritiska, postojanja ličnih interesa lica iz sektora za odobravanje kredita ili neznanja.

Najčešće greške koje se javljaju prilikom odobravanja kredita su: nepostojanje provere kreditne sposobnosti zajmotražioca zatim nepotpuna provera ove sposobnosti, nedovoljno detaljna i temeljita procedura analize zadovoljavanja propisanih uslova kod „pouzdatih“ klijenata koji su do sada više puta podizali kredite i redovno otplaćivali svoje obaveze, zatim vršenje provere na nepouzdanim i objektivnim podacima i poslovanju tražioca kredita i njegovoj solventnosti, prelaženje i ignorisanje slabosti u ispunjavanju kriterijuma i neuvažavanje kriterijuma i nepovoljnih signala koji signaliziraju nedovoljnu kreditnu sposobnost tražioca kredita.

3.3. Upravljanje kreditnim rizikom

U poslovanju banaka aktivnost upravljanja rizikom sadrži osnovna dva cilja, pri čemu je prvi cilj izbegavanje mogućnosti da banka doživi nesolventnost što bi je dovelo u finansijsku blokadu, dok je drugi cilj da se povećanje do maksimuma stope prinosa na kapital uz RAROC odnosno korekcija maksimalne stope ili njeno umanjeње za korekciju rizika. U slučaju potcenjivanja bankarskih rizika došlo bi do negativnog uticaja banke u pogledu profitabilnosti zbog toga što bi realni gubici banke smanjivali stopu prinosa na kapital daleko ispod očekivane granice.

Aktivnost **upravljanja rizikom** čini šest osnovnih faza: (Barjaktarović, 2009, 34).

1. **Utvrdjivanje ciljeva** - podrazumeva plan upravljanja rizikom u kome se detaljno predviđa i definiše šta banka može očekivati od navedeng plana. Osnovni cilj plana je obezbediti efikasnost poslovanja banke. Sledeći cilj je zaštita zaposlenih. Naredni ciljevi po važnosti su smanjenje troškova poslovanja, društveno odgovorno ponašanje, izgradnja povoljnih odnosa sa javnošću, itd.

2. **Identifikacija rizika** - predstavlja posao menadžera iz sektora za procenu rizika u smislu uočavanja i registrovanja izvora rizika banke. Složenost procesa identifikacije rizika podrazumeva složenu proceduru utvrđivanja izvora bankarskog rizika, utvrđivanje stepena izloženosti banke pojedinim i sveukupnom riziku poslovanja, odnosno procenu štete koja može nastati nastupanjem pojedinih vrsta rizika posebno u oblasti imovine bilo pokretne ili pak nepokretne, finansijskih sredstava, ljudskih potencijala i sveukupne odgovornosti na svim nivoima.

3. Procena rizika—predstavlja ključnu fazu procene i analize rizika jer najkompetentniji menadžeri iz sektora bankarskog rizika vrši kompetentnu procenu rizika banke po vrstama i izvorima pri čemu se procenjuje visina gubitaka za aktivizaciju svakog pojedinačnog rizika pa tako i sveukupnog rizika u celini.

Sama procedura analize rizika sastoji se od identifikacije rizika, objašnjenje svih vrsta rizika u pisanoj formi i na kraju procena rizika. (Đurković, 2010, 258)

Procena rizika se može vršiti u više različitih modela i to kvalitativno, kvantitativno i polukvantitativno pri čemu je kriterijum mogućnost i verovatnoća pojave rizika i vrsta i visina štete kao posledica ostvarenja rizika u bankarskom poslovanju.

4. Analiza opcije i definisanje metode upravljanja rizikom—obuhvata dve opcije:

- **kontrola rizika**, usmerena na minimizovanje rizikagubitka gde je banka izložena, i
- **finansiranje rizika**, to jest dovodenje u sklad obima sredstava koja su namenjena saniranju gubitaka koji nastaju iz rizika a pojavljuju se po primeni predviđenih metoda i tehnika procene i kontrole rizika.

Saniranje posledica rizika je rezultat prethodne detaljne analize, utvrđivanje izvora, posledica rizika, definisanje modela i metoda anuliranja izvora i rizika kako bi se predupredio njihov nastanak u poslovanju banaka pri čemu je od posebne važnosti sprovođenje efikasne interne kontrole u potpuno usklađivanje svih aktivnosti procene i eliminisanja rizika sa postojećom zakonskom regulativom i domaćim i inostranim standardima za eliminaciju mogućih izvora rizika i saniranje posledica usled njihove realizacije.

5. Primena odluke—podrazumeva procedure u smislu obezbeđenja zadržavanja ili prenošenjabilo koje vrste bankarskog rizika sa formiranjem fondova novčanih sredstava za saniranje posledica aktiviranja nekog od rizika sa štetnim posledicama po samu banku.

6. Procena i ponovno ispitivanje—predstavlja neprekidnu funkciju menadžmenta iz sektora za pravljanje rizikom, što pre svega obuhvata neprekidno praćenje i ocenjivanje kao i korekcije obzirom da bilo koja vrsta rizika nije konstantna već se u određenom trenutku pojavljuje, traje, nestaje, pojavljuje se drugi sa nepredviđenim vremenom

i intenzitetom trajanja ili se jednovremeno može pojaviti više vrsta rizika različitog intenziteta i stepena opasnosti.

Slika 5. Proces upravljanja rizikom

Izvor: Barjaktarović, L. *Upravljanje rizikom*, Univerzitet Singdunum, Beograd, 2009, str. 6.

Upravljanje kreditnim rizikom je procedura zasnovana na tri osnovna principa: selekcije, limitacije i diversifikacije.

Naravno da se *prvi zahtev odnosi na pažljiv izbor dužnika*. Ali ma koliko bankari bill pažljivi, ostaju rizici vezani za nepredvidive promene ekonomskog okruženju nepredvidive promene u poslovanju dužnika i slično.

Zato je neophodno imati *sistem ograničenja za različite vrste i kategorije kredita*. Svaka banka će imati svoja ograničenja, ali svaka će precizno definisati maksimalan kredit koji ima limitiranu gornju granicu jednom zajmotražiocu ili grupi povezanih zajmotražioca, jednom sektoru ili jednoj vrsti ekonomske aktivnosti banke takođe definišu precizno, maksimalno učešće rizične aktive u ukupnoj aktivi.

Treći princip kod menadžmenta kreditima je diversifikacija. Do određenog stepena on je uključen u princip limitiranja. Za uspešnu banku važi princip, što je kreditna diverzifikacija veća, odnosno što banka može usmeriti kreditne plasmane na različite ekonomske grane i različita geografska područja, to je manja verovatnoća da će biti izložena ozbiljnim kreditnim problemima.

3.4. Kreditni bonitet preduzeća

Kreditni bonitet kompanije izaziva veliki interes u teoriji i praksi poslovanja banaka u našem finansijskom sistemu. Kreditni bonitet može biti: (Vukosavljević, 2013, 76)

1. minimalan,
2. prihvatljiv,
3. dobar.

Minimalan kreditni bonitet preduzeću kao dužniku pruža mogućnost da mu poverioci veruju da će u roku platiti obaveze, odnosno dobavljači isporučivati robu, sirovine, materijal sa odloženim rokom plaćanja, ali uz određena ograničenja.

Posedovanjem minimuma kreditnog boniteta preduzeće je u poziciji da pozajmljuje novac i kapital, ali samo uz zalog (lombardni ili hipotekarni kredit) ili garanciju trećeg lica (garanta) sa dobrim kreditnim bonitetom. Dobavljači će ga, takođe, snabdevati robama do ugovorenog limita. Nove isporuke mogu da uslede tek kada snabdevanost preduzeća padne ispod limita, a obaveza plaćanja je u roku koji je dogovoren. Sve su to mere poverilaca i dobavljača da izbegnu rizik naplate potraživanja (otplata kredita i naplata isporučene robe). Želi li preduzeće dužnik da poveća obim poslovanja, tada je suočeno sa plaćanjem unapred (avansno) isporuke dobavljačima iznad limita, a dodatno kreditiranje je isključeno.

Prihvatljiv kreditni bonitet imaju ona preduzeća koja mogu obavljati svoju poslovnu aktivnost uz nesmetano (bez ograničenja) finansiranje, odnosno plaćanje obaveza kreditorima u roku i dobavljačima sa uobičajenim odloženim rokom plaćanja. To znači da takva preduzeća dobijaju kredite bez zalaganja imovine i njenog imobilisanja do otplate kredita, a sa dobavljačima prihvataju uobičajene rokove plaćanja i mogu dogovoriti odlaganje plaćanja izvan uobičajenih, jer im poverioci duga i dobavljači veruju. Ovakva preduzeća poseduju potreban stepen finansijske elastičnosti i nezavisnosti,

imaju potrebnu sigurnost i likvidnost, u stanju su da se štite od prezaduženosti i svojim poslovanjem ostvaruju profit koji nije ugrožen rizikom povećavanja troškova po osnovu finansiranja. To je bonitet kome većina preduzeća teži i uspeva da ga ostvari i održava tokom svog poslovanja.

Dobar kreditni bonitet imaju preduzeća koja ispunjavaju stroge kriterijume: da im se vrednosni papiri, odnosno emitovane akcije uključuju na liste berzi efekata, da su finansijski (u širem smislu) profitno stabilne, bez teškoća se uključuju na finansijsko tržište (novca i kapitala) i lako ga kupuju, odnosno prodaju, jer se veruje u njihov bonitet. Takva preduzeća, u principu, nesmetano koriste najpovoljnije uslove pozajmljivanja, bez rizika za povraćaj duga. Takođe, sa dobavljačima lako uspostavljaju poslovne odnose, uz najpovoljnije uslove plaćanja. Rizici nastupanja gubitaka, iniciranih troškovima finansiranja i drugih, su isključeni. Mali je broj preduzeća koja ostvaruju takav bonitet i to su najuspešnija preduzeća koja tržišna privreda favorizuje.

Ocena kreditnog boniteta preduzeća temelji se na finansijskoj analizi kojoj su prethodno definisani predmet ili sadržaj i metodološke postavke redosleda ispitivanja i ocenjivanja. U skladu sa navedenim analizu kreditnog boniteta banke čini procena: (Vukosavljević, 2013, 78)

- profitabilnost poslovanja preduzeća tj. visina prihoda od plasiranja proizvoda ili usluga i rentabilnost kapitala koji je uložen,
- solventnost ili likvidnost, odnosno redovnost ispunjavanja obaveza u predviđenim rokovima,
- kreditni rizika i pravovremenost otplate rata i kamata,
- finansijsko stanje i pozicija koja je određena ravnotežom u finansijama i sastavu kapitala.

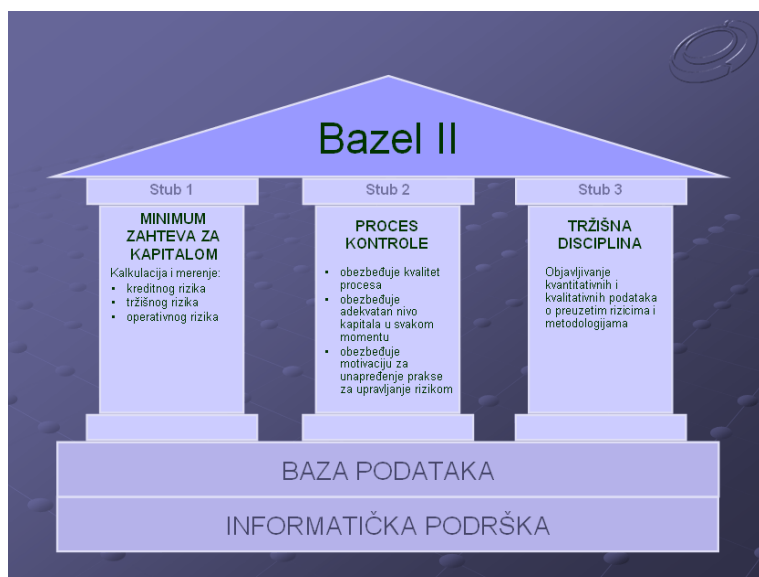
3.5. Uloga Bazel sporazuma u upravljanju kreditnim rizikom

Bazelski sporazum II može se predstaviti kao tri međusobno povezana stuba, koji zajedno doprinose rastu opšte sigurnosti i stabilnosti finansijskih sistema, pri čemu zadatak prvog stuba je da unapredi u velikoj meri opštu metodologiju utvrđivanja minimuma adekvatnosti kapitala, a sa druge strane preostala dva stuba drugi i treći stub predstavljaju potpunije novine u postupku supervizije banaka: (Matić, 2010, 17).

- **Stub 1** čini po svom sadržaju **Zahtev za minimalnim iznosom kapitala**, u kome je sadržan kreditni, tržišni i operativni rizik,
- **Stub 2** predstavlja novinu u odnosu na Bazel I predstavlja **Proces supervizijskog pregleda**, postavlja kriterijume za nadzornu funkciju poslovanja banaka,
- **Stub 3** po svojoj suštini obuhvata **Tržišnu disciplinu**, koja tretira oblast javnog obznaničivanja podataka o poslovanju banaka.

3.5.1. Oblast primene Bazelskih sporazuma

Uspostavljanje i ažurnost baze podataka za banku pretpostavka je primene Bazelskih sporazuma pri čemu je od ključnog značaja postojanje adekvatnog softvera koji automatski beleži sve poslovne rezultate banke i obezbeđuje stalni uvid u finansijsko stanje i sve potrebne elemente za izradu finansijskih izveštaja o poslovanju banke potrebnih za praćenje profitabilnosti, efikasnosti i uspešnosti odnosno rejtinga banke kod eventualnih klijenata pri čemu su od posebne važnosti podaci potrebni menadžmentu banke za upravljanje rizikom banke.

Slika 6. Tri stuba Bazela II

Izvor: Matić, V., *Operativna primena Bazela II*, Udruženje banaka Srbije, Beograd, 2010.

U **prvom stubu** posebno se naglašava značaj izdvajanja određenog obima sredstava definisanu u odnosu na visinu rizične aktive banke. Za drugi stub je karakteristično definisanje uloge nadzornih organa i načina organizovanja komunikacije sa bankama dok za treći stub je karakteristično definisanje značaja informisanja stejkholdera o poslovanju banke.

Činjenice i praksa pokazuje da podaci koji iz baze podataka sa sajta APR i zvaničnim izveštajima NBS pružaju mogućnost menadžmentu da pravovremeno reaguje i da dolazi u posed neophodnih informacija pre nadzornog tela. (Hadžić, 2009, 119)

Standardi Bazela 2 se u svojoj suštini odnose na precizno merenje, efikasno praćenje stanje poslovanja banke i pravovremeno reagovanje na pojavu rizika u cilju njegovog ublažavanja, pri čemu su najznačajniji rizik likvidnosti, tržišni, kamatni, operativni i rizik sekjuritizacije koji je naročito došao do izražaja u složenim uslovima poslovanja banaka izazvanih svetskom finansijskom krizom. Za praćenje navedenih rizika banke su dužne da primenjuju složene mehanizme analize, merenja i praćenja rizika, pri čemu se primenjuju tri osnovna pristupa i to standardizovani, osnovni i razvijeni pristup internog rejtinga.

3.5.2. Stub 1 - Minimalni iznos kapitala – kreditni rizik

U okviru sporazuma Bazela II stub 1 definiše *minimalne zahteve za bankarskim kapitalom*. Kriterijum minimalni iznos kapitala usklađuje i utvrđuje odnosno definiše minimum kapitalnih zahteva banaka u poređenju sa uspešnošću poslovanja banke i karakterom rizika kao neželjeni efekat njenog poslovanja. Stub 1 sadrži minimalne kapitalne zahteve za sve osnovne tri vrste rizika: **kreditni, operativni rizik, tržišni**. (Ljubić, 2010, 2)

U poređenju Stuba 1 sporazuma Bazel II i sporazuma Bazel I sa svojim dopunama u Stubu 1 se posebno naglašava značaj kreditnog rizika banke i posebno se insistiralo na uvođenju kapitalnog zahteva za operativni rizik, dok su kriterijumi i standardi vezani za tržišni rizik ostali na nivou sporazuma Bazel I. **Stub 1 sporazuma Bazel II utvrđuje pravila određivanja nivoa i stepena kreditnog i operativnog rizika.** U okviru Stuba 1 predviđeno je više varijanti za utvrđivanje i izračunavanje kreditnog i operativnog rizika, pri čemu svaka od banaka može da se opredeli za varijantu koja je najpogodnija za karakter njenog poslovanja, karakter poslovne politike i organizacione

specifičnosti. Međutim, uvedeni kapitalni zahtevi koji definišu minimalni kapital svake banke koji treba da obezbedi stabilno poslovanje nisu dovoljni za pokrivanje svih vrsta rizika u poslovanju banke. Stub 2 sporazuma Bazel II definiše i sredstva zaštiti solventnosti banke koja može biti izložena drugim rizicima koji nisu pokriveni minimalnim iznosom kapitala.

Stub 1 sporazuma Bazel II u odnosu na prethodni sporazum koji nije više adekvatan vrstama i opasnostima od rizika donosi novine u kapitalni okvir definišući minimalne kriterijume banke u vezi sa veličinom obaveznog kapitala i sa obuhvatom i karakterom poslovanja svake banke ponaosob i naročito vrstom rizika koji iz takve banke proističu. Potrebno je posebno naglasiti da *Stub 1 Bazel II definiše minimum kapitalnih zahteva za: kreditni, tržišni i operativni rizik*. Od posebnog značaja su novine koje donosi stub 1, a vezan je za naglašen značaj kreditnog rizika i izuzetno uvođenje kapitalnog zahteva za operativni rizik.

Suštinsko razlikovanje standarda Bazel I i standarda Bazel II odnosi se na meru rizika, imenovana drugačije rizikomponderisana aktiva pri čemu stari standard tretira samo kreditni i tržišni rizik, dok novi kriterijum odnosno novi standard uvodi i posebno analizira operativni rizik. Kreditni rizik u novom sporazumu Bazel II ima poseban i naglašen tretman obzirom da većina banka kreditni angažman preferira u većinskom delu svoje bankarske aktive čime su i posledice kreditnog rizika pogubne po solventnost poslovanja banke.

Adekvatnost kapitala se dobija putem sledeće formule:

$$\frac{\text{Ukupni Kapital}}{\text{Rizikom ponderisana aktiva za kreditni rizik + kapitalni zahtev za tržišni rizik + operativni rizik}} = \frac{\text{Koeficijent Adekvatnosti}}{\text{kapitala}}$$

gore navedeni obrazac objedinjuje veličinu kapitala koja je minimalno potrebna kako bi se efikasno tretirao kreditni, operativni i tržišni rizik. Narednom tabelom dat je princip proračuna Racia adekvatnosti kapitala definisano standardima Bazela I i Bazel II.

Tabela 1. *Proračun Racia adekvatnosti kapitala po standardu Bazel I i Bazel II*

Racio adekvatnosti kapitala (min 8%) =		
ukupan kapital banke	rizikom ponderisana aktiva	
Bazel 1 i Bazel II	Bazel 1: <i>Kreditni rizik</i> + Tržišni rizik	Bazel II: <i>Kompleksiniji tretman kreditnog rizika</i> + Tržišni rizik + Operativni rizik

Izvor: Barjaktarović, L., *Upravljanje rizikom*, Univerzitet Singidunum, Beograd, 2009., str. 85

Bazel II nudi bankama sofisticiraniji pristup u proračunu kapitalnih zahteva za kreditni rizik zbog čega je od značaja posebnost u poslovanju svake analizirane banke. U teoriji i praksi bankarstva iz principa Bazel II potvrđena su dva osnovna pristupa koja su zaživela u poslovanju banaka a one su u poziciji da u saglasnosti sa centralnom bankom odaberu najadekvatniji za svaku pojedinačno: (Stanišić, Stanojević, 2009, 2)

Kapital u funkciji zaštite od gubitka banke izazvanih rizicima može se predstaviti sledećom formom:

$$\text{Minimalni racio kapital} = \frac{\text{ukupni kapital}}{\text{kreditni rizik} + \text{tržišni rizik} + \text{operativni rizik}}.$$

Za utvrđivanje i merenje kreditnog rizika aktuelna su **dva osnovna pristupa**: (Jednak, 2012, 27)

- Standardizovani pristup (*Standardized Approach-STD*)
- Pristup baziran na internim rejtingima (*Internal Ratings Based approach-IRB*).

3.6. Metode merenja i upravljanja kreditnim rizikom

Svaka banka kao redovnu i rutinsku procedure u svom radu mora imati stalnost i neprekidnost kontrole poslovanja na rizik i obavezu izveštavanja o navedenom. Organi banke koje se bave poslovdima kreditiranja u obavezi su da kontrolišu stanje kreditnog portfolija odnosno da ostvaruju uvid u njegov kvalitet. Jedna od prepreka visokom riziku je diverzifikovani portfolij koji podrazumeva postojanje što veće osnove kreditnih klijenata koji uzimaju kredite za različite oblasti poslovanja, odnosno učestvuju u različitim delatnostima, nalaze se na različitom geografskom području čime se može

efikasnije suprostaviti različitim vrstama kreditnih rizika u odnosu na kreditni portfolio koji je koncentrisan na određeni tip klijenata i na određene geografske regione. Diverzifikovani portfolio podrazumeva i definisanje limita od strane nadležnih organa banke u pogledu visine kredita za određene profile klijenata, određenu vrstu delatnosti i određene regione. (Dragosavac, 2013, 279).

3.6.1. Osnovna metodologija merenja efikasnosti banke u upravljanju kreditnim rizikom

Optimalne metode za utvrđivanje postojanja i merenje uspešnosti banke u upravljanju kreditnim rizikom podrazumeva dole navedene indikatore:

- *indeks odbacivanja* = podrazumeva broj neprihvaćenih zahteva za kreditom u odnosu na broj primljenih kreditnih zahteva;
- *indeks gubitka* = podrazumeva iznos gubitaka koji su otpisani zbog nevraćenih gubitaka u odnosu na planirana sredstva reserve za pokriće tih gubitaka;
- *indeks naplate potraživanja* = obuhvata odnos naplaćenih potraživanja u toku jednog meseca i vrednosti potraživanja u toku jednog meseca (Todorović, 2009, p. 85).

Potrebno je u sferi kreditnih rizika ukazati i na značaj internih determinanti kreditnog rizika značajne zbog razjašnjenja pojma neto kreditnog rizika pri čemu možemo reći da su ključne determinante::

- obim kreditnog portfolija;
- uslovi i procedura odobravanja kredita;
- stepen disperzije kredita ili kreditni miks (Lloyd, 2005, 66).

Na osnovu navedenih determinant neto kreditni rizik se može izraziti formulom:

$$NLL = (VOL + LAR + C\&I + INC + ECY + FAIL)$$

gde je:

NLL=NetoKreditniGubici; **VOL**=ObimKredita; **LAR**=KoeficijentKreditaPremaAktivi; **C&I**=OdnosStepenaIndustrijskih i Komercijalnih Kredita Prema Ukupnim Kreditima; **INC**=PrihodBanke; **ECY**=PrihodiStanovnika Prema Inflatornoj Sotpi; **FAIL**=Broj i Veličina Obaveza Banke Po Pogrešnim Poslovima (Ćurčić, 2002, 232).

Za merenje stepena kreditnog rizika ustanovljena su dva precizno definisana pristupa: IRB i standardizovani pristup.

3.6.2. IRB (interni rejting banke) pristupi

Pristup internog merenja rejtinga – ova vrsta merenja kreditnog rizika sadržana je u pravu svake banke pojedinačno da potpuno samostalno odabere model i metod merenja rejtinga svojih klijenata, pri čemu ova vrstea merenja kreditnog rizika mora biti verifikovana od strane supervizora banke. (Baker & Powel, 2005, 196).

U razvojnom pristupu kod izbora metoda analize i monitoringa kreditnog rizika u skladu sa zahtevima Bazelskog sporazum II, *IRB pristupi* su definitivni cilj koji želi u cilju sigurnosti poslovanja ostvariti svaka banka. U suštini radi se o posebno verifikovanim pristupima utvrđivanju obima kapitala banke u poređenju sa stepenom izloženosti banke kreditnom riziku a koji se utvrđuje po osnovu opredeljenog internog kriterijuma svake banke za sveukupno utvrđivanje stepena merenja izloženosti banke ovoj vrsti rizika.

Pristup internog rejtinga banke je zasnovan na modelima egzaktno statistike i ima za uspeh sledeće pretpostavke: (Matić, 2009, 136)

- upotreba preciznih informacija iz baza podataka internog karaktera o svim i potpunim podacima iz sopstvenih baza podataka svake banke koja se opredeli za ovaj model merenja kreditnog rizika sa statistikom podataka o korišćenju krediti do pet godina pre najnovijeg zahteva,
- organizovan sistem informisanja i izveštavanja koji treba da obezbedi potpuno vladanje stanjem i finansijskim mogućnostima klijenta što obezbeđuje reviziju u svakoj fazi odobravanja kredita klijentu,
- insistiranje na vrlo visokom stepenu sigurnosti i obezbeđenja u odnosu na izloženost riziku pri osiguranju potrebnog kapitala od 99,9%,
- korišćenje svih raspoloživih informacija iz spoljnih baza podataka koji doprinose racionalnosti postupka odobravanja kredita,

U slučaju ispunjenja gore navedenih uslova organi banke koristeći model internog rejtinga mogu obezbediti visok stepen tačnosti i objektivnosti u proračunu neophodnog nivoa kapitala za pokrivanje gubitaka nastalih usled ostvarenja kreditnog rizika zbog čega je ovaj model podstican i razvijan od Bazelskog komiteta.

Kako bi navedeni model IRB bio adekvatan za odgovarajuću banku on mora u više niva biti testiran od strane kontrolnog državnog supervizora koja redovno vrši nadzor nad objektivnošću i primenjivošću ovog modela pri čemu su banke u obavezi da

dosledno i redovno vrše interne klasifikacije stepena kreditnog rizika analizom odgovarajućih kvalifikacionih standarda.

Bazelski komitet je u cilju da koncept Internog rejtinga banke dovede skoro do savršenstva testira ga u najsloženijim i kompleksnim različitim uslovima uz angažovanja kako stručnjaka iz Bazelskog komiteta tako i stručnjaka i specijalista iz banakarstva najrazvijenijih država. Bazelski komitet je predstavio svoj optimalni IRB koncept. U cilju obezbeđenje univerzalnosti za različite uslove poslovanje banka predstavljeni su *osnovni i viši IRB model*.

Osnovni IRB model stvara uslove onim bankama koje zadovolje osnovne kriterijume, super vizori matične države potvrde samostalnu procenu osnovnog kreditnog rizika sa verovatnoćom i stepenom rizika da tražilac kredita ne izmiri svoje obaveze primenom svog internog modela. Kada su u pitanju složeniji uslovi procene kreditnog rizika ove banke koriste procene državnog super vizora.

Viši IRB pristup se može odobriti samo onim bankama koje u potpunosti ispune utvrđene stroge kriterijume državnog supervizora a što bi bankama omogućilo da izvrše procenu kreditnog rizika sopstevnom metodologijom za sve četiri osnovne vrste kreditnog rizika.

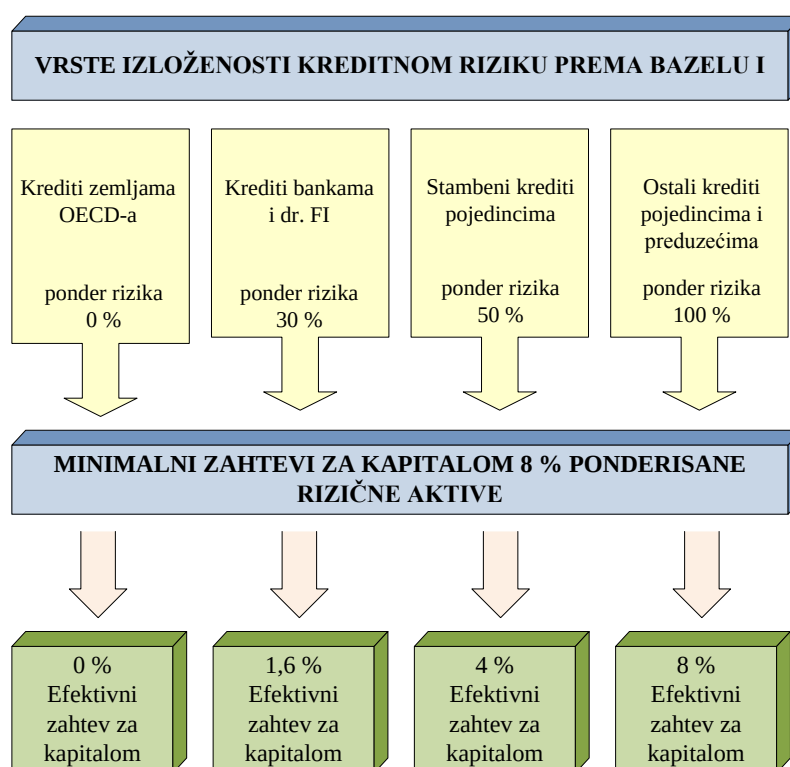
3.6.3. Standardizovani pristup

Standardizovani pristup je model merenja kreditnog rizika čija suština je sadržana u proceduri kojom se na izračunate vrednosti izloženosti svake banke kreditnom riziku definišu odgovarajući ponderi rizika koje dodeljuju eksterne agencije na osnovu sopstvenih ocena kreditnog rizika. (*Standard & Poor's, Moody's i Fitch*).

Standardizovani pristup po svojoj suštini predstavlja najjednostavniji pristup, koji je modifikovan u odnosu na početnu verziju i donosi značajna poboljšanja i veću osetljivost na rizik. Ovaj model za ocenu kreditne sposobnosti zajmotražioca ima u svojoj suštini osnovni zahtev da sve plasmane koje nudi svrsta u određene utvrđene kategorije od strane Bazelskog komiteta (država, privreda, banka, stanovništvo), usklađeno sa utvrđenim specifičnostima merenog plasmana. Za analizirane kategorije plasmana primenjuje se utvrđeni ponderi rizika, pri čemu ukupan i prost zbir proizvoda daje celokupan iznos aktive banke sa ponderisanim rizikom (Barjaktarović, 2009, 89).

Standardizovani pristup podrazumeva pondere rizika koji uključuju multipliciranje kreditne izloženosti riziku svake banke koja primenjuje ovaj pristup kako bi se dobila ponderisana rizična aktiva. Ovaj pristup je značajno prostiji i jednostavniji od IRB pristupa. Ponderi rizika predstavljaju u stvari rejtinge svim tražiocima kredita koje im dodeljuju eksterne agencije za procenu rizika koje po svom karaktera treba da predstavljaju nezavisne agencije. Osnovni nivo diferencijacije pondera rizika predstavlja tip zajmoprimca odnosno njegova pripadnost određenoj državi i njenom rejtingu. U oblasti postajanja i tretmana duga i države kao dužnika nastale su značajne strukturne promene.

Standardizovani pristup je po svojoj suštini sličan definisanom okviru iz *Bazela I*:

Slika 7. Zahtevi za minimalnim nivom kapitala za pokride kreditnog rizika, prema Bazelu I.

Izvor: Jednak, J., (2012), *Strategija upravljanja kreditnim rizikom i meenje finansijskog rizika kod depozitnih institucija*, BPŠ-BŠSS, Beograd, str. 27

Bazelski komitet je iskoristio ovu činjenicu i pondere rizika za države kao zajmoprimaoce tome prilagodio. Najveći problem sa procenom kreditnih rizika i jeste bio vezan za ove zemlje, jer su po pravilu zemlje OECD-a kao najrazvijenije zemlje sveta izdavale bezrizičan dug. *Srbija* je redovno podvrgnuta kontroli vodećih svetskih rejting

agencija i reviziji rejtinga, iako ne postoji međunarodni javno emitovani dug *Srbije*. Revizija rejtinga se koristi kao indikator stranim ulagačima o rizičnosti investiranja u *Srbiju*, a opcija međunarodnog javnog emitovanja duga vrata ostaju otvorena u budućnosti. Zbog problema pouzdanosti kreditnog rejtinga dodeljena u budućnosti. Zbog problema pouzdanosti kreditnog rejtinga dodeljenog od privatnih rejting agencija i *Agencija za osiguranje izvoza*.

Postoje dva osnovna modela merenja kreditnog rizika: tradicionalni i savremeni

3.6.3.1.Tradicionalni koncept merenja

1. Tradicionalni koncept merenja – izdvaja sledeće modele:

a) *5C(karakter,kapital,kapacitet,kolateral,uslovi)* – često primenjivan model u proceni kreditne sposobnosti klijenta sa primenom „5C“ analize koja sadrži analizu navedenih parametara u nazivu modela procene.

b) *Skoring model* – podrazumeva načelnu pretpostavku objektivno prihvatljive kreditne sposobnosti zajmotražioca kredita.

c) *Z-funkcija* – je specifičan model koji obuhvata model diskriminacije zajmotražioca koji dovodi do klasifikacija u više grupa različitog stepena kreditne sposobnosti zajmotražioca. (Dragosavac, 2013, 46).

Metoda 5C u analizi kreditnog rizika. Cilj utvrđivanja svakog kreditnog rizika je otkrivanje činioca koji dovode do pojave kreditnog rizika pri čemu se vrlo često koristi navedena metoda koja u sopstvenu analizu uključuje više faktora kreditnog rizika: (Vukosavljević, 2013, 82)

1. sposobnost otplate kredita (capacity),
2. spremnost klijenta da izvrši otplatu kredita (character),
3. imovina tražioca kredita (capital),
4. kreditno obezbeđenje (collateral),
5. uslovi sredine u kojoj se odobrava kredita zajmotražiocu (conditions).

Kapacitet zaduženja(capacity) je osnovni i realno najvažniji faktor kreditnog rizika jer određuje kreditnu sposobnost preduzeća zajmotražioca da u celosti otplati dug u roku. Suštine analize kapaciteta zajmotražioca je proceni njegove solventnosti i likvidnosti u narednom periodu. Suština analize ovog faktora je procena sposobnosti pre-

dužeća da od očekivanog prinosa od odobrenog kredita može servisirati otplatne rate i odgovarajuću kamatu bez umanjivanja poslovnog kapaciteta.

Karakter(character) predstavlja procenu i ocenu mere spremnosti menadžmenta zajmotražioca da dobijeni kredit otplaćuje na vreme, u potpunosti sa pripadajućom kamatom što predstavlja uslov dobijanja kredita.

Kapital zajmotražioca(capital) je, u stvari, imovinu zajmotražioca pojedinca ili preduzeća u šta je uključena rezerva solventnosti preduzeća, gornja granica kredita i stepen sigurnosti da će zajmotražioca vratiti kredit.

Zalog(collateral) je raspolaganje realnom imovinom koja je uslov za dobijanje kredita i čini njegovo pokriće, sve do otplate kredita. Svrha joj je pokriće slabih tačaka preduzeća sa minimumom kreditnog boniteta ili preduzeća koja nisu dovoljno poznata poveriocima.

Uslovi u okruženju(conditions) predstavljaju makroekonomske promene koje bitno utiču na uspešnost poslovanja zajmotražioca i njegovu sposobnost da otplati kredit. Analiza poznavanja uslova okruženja pruža sigurnost da će kredit biti vraćen. Uslovi okruženja su uglavnom stabilni i malo promenljivi u dužem vremenskom roku a njihov uticaj na kreditnu sposobnost je relativno mali posebno u stabilnim privredama dok je u zemljama u tranziciji izraženiji. (Vukosavljević, 2013, 82)

Kreditni scoring predstavlja model adekvatne dodele bodova zajmotražiocu i čini ga zbir brojčane vrednosti koji pokazuje stepen kašnjenja zajmotražioca u otplati kredita. Ukupan zbir dodeljenih vrednosti predstavlja skor po čemu je sistem i dobio ime scoring i predstavlja brojčanu ocenu ponašanja tražilca kredita u narednom period odnosno u period otplate kredita. Scoring sistem se neprekidno razvija i unapređuje i poseduje više parametara kojima se dodeljuje brojčana ocena i predstavlja kompleksnu procedure zasnovanu na statističkim vrednostima.

Kreditni scoring obezbeđuje kreditnim menadžerima da:

- Pouzdanije i kvalitetnije upravljaju rizikom obezbeđujući preciznije i potpunije odluke.
- Umanje troškove posebno operative.
- Primenjuju jedinstven stav pri donošenju odluka o kreditima sa različitim klijentima i različitim geografskim prostorima. (Šarlija, 2008, 2).

3.6.3.2. Savremeni (VAR) modeli merenja kreditnog rizika

Savremeni modeli kreditnog rizika su sledeći:

- a) *CreditMetrics (J. P. Morgan)* – predstavlja savremeni model za merenje kreditnog rizika u portfeljima klasičnih kredita kao što su zajmovi, krediti.
- b) *Credit Monitor (Moody's)* – omogućava rizik menadžerima da vrlo tačno sa malim odstupanjima upravljaju rizicima u kreditiranju javnih i privatnih preduzeća.
- c) *CreditPortfolio View(McKinsey)* – McKinsey je primenila je potpuno novu strategiju rizika, sa najuspešnijim klijentima koji su predstavljali odličan primer dobre prakse. To je strategijski iho-listički pristup bankarskom i kreditnom riziku.
- d) *CreditRisk+(Credit Suisse)* – predstavlja gubitak verovatnoće za gubitak u bankarskom portfoliju.

3.6.4. Ponderi rizika rejting agencija

Listing privatnih rejting agencija i Agencija za osiguranje i izvoz čiji rejtingi se mogu koristiti u određivanju pondera rizičnosti za suverene države je propisan od strane Bazelskog komiteta, s tim da su rizici za države prilagođeni rejting metodologiji *Standard & Poor's-a* može se videti iz prikaza. (Jednak, 2012, 29)

Tabela 2. Ponderi rizika za državni dug određeni prema kreditnom rejtingu *Standard & Poor's-a*

Rejting	Ponder rizika
AAAdoAA-	0 %
A+doA-	20 %
BBB+doBBB-	50 %
BB+doB-	100 %
ispod B- bez rejtinga	150 % 100 %

Izvori: Jednak, J., (2012), *Strategija upravljanja kreditnim rizikom i merenje finansijskog rizika kod depozitnih institucija*, BPŠ-BŠSS, Beograd, str. 29

Ponderi rizika za banke se takođe određuju na bazi kreditnog retinga. *Bazel II* dozvoljava izbor između dva načina određivanja pondera rizika za kreditnu izloženost prema bankama. U odnosu na države, primećuje se da je za isti nivo kreditnog rejtinga banaka pondera rizika viši. Prema prvom načinu, sve banke bi dobile pondere rizika za jednu kategoriju viši od pondera rizika koji je dodeljen državi u kojoj su registrovane.

Dakle, njihov ponder rizika bi mogao da bude izveden iz pondera rizika države, mada je moguće da se pondera rizika izvodi direktno iz kreditnog rejtinga banke. Dodatna diferencijacija pondera rizika se vrši s obzirom na potrošnost plasmana bankama, pa prefercijalni tretman imaju sva potraživanja od banaka sa rokom dospeća kraćim od tri meseca. Njima se dodeljuje za jednu kategoriju povoljniji pondere rizika sem za kratkoročna potraživanja od banaka sa ponderom rizika od 150 % na koja se povoljniji ponder ne primenjuje. Tabela ilustruje oba načina određivanja pondera rizika za kreditnu izloženost prema bankama.

Tabela 3. Ponderi rizika za plasmane bankama prema Bazelu II

Rejting	Opcija 1		Opcija 2
	Ponder rizika	Ponder rizika	Ponder rizika
AAAdoAA-	20 %	20 %	20 %
A+doA-	50 %	50 %	20 %
BBB+doBBB-	100 %	50 %	20 %
BB+doB-	100 %	100 %	50 %
ispod B-	150 %	150 %	150 %
bez rejtinga	100 %	50 %	20 %

Izvor: Jednak, J., (2012), *Strategija upravljanja kreditnim rizikom i merenje finansijskog rizika kod depozitnih institucija*, BPŠ-BŠSS, Beograd, str. 29

Treba istaći da je revizija pondera rizika za plasmane korporativnim klijentima privukla najveću pažnju, što ilustruje sledeća tabela.

Tabela 4. Ponderi rizika za plasmane korporativnim klijentima prema Bazelu II

Rejting	Ponder rizika
AAAdoAA-	20 %
A+doA-	50 %
BBB+doBB-	100%
ispod BB-	150%
bez rejtinga	100%

Predlog da se na plasmane **korporativnim klijentima bez kreditnog rejtinga primeni ponder rizika od 100 %** je izazvao burnu polemiku. Za čudo, Bazelski komitet je čvrsto istrajavao u nameri da ovaj ponder primeni u praksi. Zajmotražioc čiji je kreditni

rejting nizak ispod kreditnog rejtinga BB-, da bi imali motivaciju da otkazu dalju saradnju sa rejting agencijama i tako napuste proceduru dodeljivanja rejtinga. Ponder rizika koji bi se primenjivao na plasmane takvim zajmotražiocima bi sada iznosio 100 %, umesto 150 % koliko bi iznosio da je kreditni rejting javno objavljen. To bi uslovalo masovne migracije ovih zajmotražilaca u grupu zajmotražilaca bez rejtinga a što bi uticala na pad kvaliteta prosečnog zajmoprimaoca u toj grupi. *Bazelski komitet* je opravdanje za primenu ovog pondera nalazio u činjenici da u mnogim zemljama korporativni klijenti mogu da dobiju kredit i bez nužnosti posedovanja kreditnog rejtinga. Deo standardne poslovne obaveze svakog većeg preduzeća je da se prijavi za proceduru određivanja kreditnog rejtinga i da sarađuje sa rejting agencijama i njegovim kontinuiranim revizijama. Sa druge strane, najveći broj korporativnih klijenata bez kreditnog rejtinga vezano je za malaisrednja preduzeća, koja po definiciji nemaju potrebu da apliciraju za određivanje kreditnog rejtinga. Zato bi mala i srednja preduzeća (*small and medium enteroruses*) bila u bezrazložno inferiornom položaju, ako se ponder rizika za korporativne klijente bez kreditnog rejtinga podigne na 150 %. Sem toga, zbog većeg kapitalnog pokrića na ove plasmane bilo bi nužno da banke povećaju njihovu cenu (kamatnu stopu), povećavajući istovremeno troškove finansiranja malim i srednjim preduzećima.

Republika Srbija ostvarila je saradnju sa visoko rangiranim rejtingagencijama S&P, Fitchi Moody's koje za kratkoročno i dugoročno zaduživanje. U narednoj tabeli dat je prikaz aktuelnih kreditnih rejtinga za dugoročno zaduživanje, u stranoj valuti.

Tabela 5. *Kreditni rejting Republike Srbije za dugoročno zaduživanje na dan 10.08.2016.*

	Standard and Poor's	Fitch Ratings	Moody's Investors Service
Rejting	BB-/stabilni izgledi	BB-/stabilni izgledi	B1/pozitivni izgledi
Datum	01. 07. 2016.	17. 06. 2016.	18. 03. 2016.
Aktivnost	potvrđen rejting	povećan rejting	potvrđen rejting

Izvor: Standard and Poor's, Fitch Ratings

Izvor: www.nbs.rs/ Kreditni rejting Srbije, preuzeto 10.08.2016.

4. ANALIZA USPEŠNOSTI POSLOVANJA BANAKA U SRBIJI SA OSVRTOM NA BANKARSKI RIZIK

U bankarskom sektoru Srbije decembra 2016. godine nalazilo se 30 banaka sa složenom mrežom od 1.717 poslovnih jedinica (što je nepromenjeno u odnosu na kraj prethodnog tromesečja) i 24.021 zaposlenih (107 manje u odnosu na kraj prethodnog tromesečja).

4.1. Uslovi analize uspešnosti poslovanja banaka

Ukupna neto bilansna aktiva bankarskog sektora Srbije je na kraju 2016. godine iznosila 3.241,5 mlrd dinara što je u odnosu na prethodni kvartal predstavljalo smanjenje za 0,1 procenat, a bilansni kapital u ukupnom iznosu od 630,4 mlrd dinara što je predstavljalo povećanje za 1,8 procenata u odnosu na prethodni kvartal.

Banke u većinskom vlasništvu domaćih lica (privatnih lica i Republike Srbije) su u odnosu na prethodno tromesečje neznatno povećale tržišni udeo (sa 23,9% na 24,4%), dok je učešće banaka u većinskom vlasništvu stranih lica neznatno smanjen (sa 76,1% na 75,6%) uz blagi pad bilansne sume od 0,8%. Dominantno učešće u bankarskom sektoru Srbije i dalje imaju banke poreklom iz Italije, Austrije, Grčke i Francuske (12 banaka) sa ukupnim učešćem u ukupnoj bilansnoj sumi od 63,8%. (www.nbs.rs, *Izveštaj NBS za III tromesečje 2016. godine*, preuzeto 01.08.2016.)

Na dan 31.12.2016. godine u Srbiji je registrovano 30 banaka sa ukupnom aktivom od 3,241,504,719,000 din. Za analizu odabrano 5 banaka po visini aktive a sa pregleda Narodne banke Srbije objavljenom na sajtu banke www.nbs.com, na dan 01.04. 2017. godine.

Učešće deset najvećih banaka u Srbiji prema kriterijumu neto bilansne aktive iznosi 77,1%, u ukupnim neto kreditima 75,6% i 78,6% u ukupnim depozitima bankarskog sektora. Kod deset najvećih banaka je i preko 80% depozita stanovništva i prihoda od naknada.

Redosled deset najvećih banaka prema visini bilansne sume na kraju 2016. Godine je nepromenjen u odnosu na kraj prethodnog tromesečja. Najveća banka u Srbiji prema ovom kriterijumu je i dalje „Banca Intesa a.d. Beograd“ koja je, u odnosu na kraj prethodnog tromesečja, zabeležila blagi pad tržišnog učešća od 0,3 p.p.

Tabela 6. Ukupna neto bilansna aktiva banaka u Srbiji po abecednom redu na osnovu fin. izveštaja Bilansa stanja i Bilansa uspeha

Stanje na dan: 31.12.2016.

Ažurirano: 27.03.2017

R. br.	Poslovno ime banke	Ukupna neto bilansna aktiva (u 000 dinara)
1	Addiko Bank a.d. Beograd (1)	97,354,708
2	Agroindustrijsko komercijalna banka AIK banka a.d. Beograd	183,736,050
3	Alpha Bank Srbija a.d. Beograd	74,344,399
4	Banca Intesa a.d. Beograd	551,415,772
5	Banka Poštanska štedionica a.d. Beograd	133,096,427
6	Crédit Agricole banka Srbija a.d. Novi Sad	77,530,848
7	Direktna banka a.d. Kragujevac (2)	11,043,958
8	Erste Bank a.d. Novi Sad	142,916,481
9	Eurobank a.d. Beograd (3)	150,632,691
10	Findomestic banka a.d. Beograd	13,502,398
11	Halkbank a.d. Beograd (4)	34,985,811
12	JUBMES banka a.d. Beograd	9,328,842
13	Jugobanka Jugbanka a.d. Kosovska Mitrovica	1,417,075
14	Komercijalna banka a.d. Beograd	400,017,469
15	Marfin Bank a.d. Beograd	19,696,404
16	MIRABANK a.d. Beograd (5)	7,697,886
17	MTS banka a.d. Beograd (6)	5,815,309
18	NLB banka a.d. Beograd	34,237,829
19	Opportunity banka a.d. Novi Sad	13,005,091
20	OTP banka Srbija a.d. Novi Sad	47,856,457
21	Piraeus Bank a.d. Beograd	52,243,239
22	ProCredit Bank a.d. Beograd	89,334,050
23	Raiffeisen banka a.d. Beograd	254,024,727
24	Sberbank Srbija a.d. Beograd (7)	108,158,315
25	Société Générale banka Srbija a.d. Beograd	235,782,902
26	Srpska banka a.d. Beograd	11,401,833
27	Telenor banka a.d. Beograd (8)	11,119,778
28	Unicredit Bank Srbija a.d. Beograd	332,232,134
29	Vojvodanska banka a.d. Novi Sad	125,897,999
30	VTB banka a.d. Beograd (9)	11,677,837
UKUPNO:		3,241,504,719

Izvor: www.nbs.com, Bilans stanja i Bilans uspeha u 2016., preuzeto 01.04. 2017.

Podaci za gornju tabelu su finansijski izveštaji banaka u bankarskom sektoru Srbije koje iste dostavljaju Narodnoj banci Srbije na kraju svakog kvartala odnosno na kraju svake godine. Korišćeni izveštaji nisu prošli reviziju eksternih revizora niti su potvrđeni od strane NBS. Objavljeni podaci su sa stanjem na dan 31.12.2016.

Za analizu pokazatelja finansijske strukture koje obuhvataju analizu ukupne aktive, odnos kapitala i ukupne aktive, odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda; pokazatelja rentabilnosti koji obuhvataju pokazatelje ROA, pokazatelje ROE i pokazatelje tržišne vrednosti koji obuhvataju koeficijente pokrića rashoda na ime kamata i pokazatelje kreditne pozicije banaka u Srbiji korišćeni su finansijski izveštaji Bilans stanja i Bilans uspeha za 2014, 2015 i 2016. godinu.

4.2. Pokazatelji finansijske strukture pet banaka u Srbiji 2014, 2015., 2016.godine

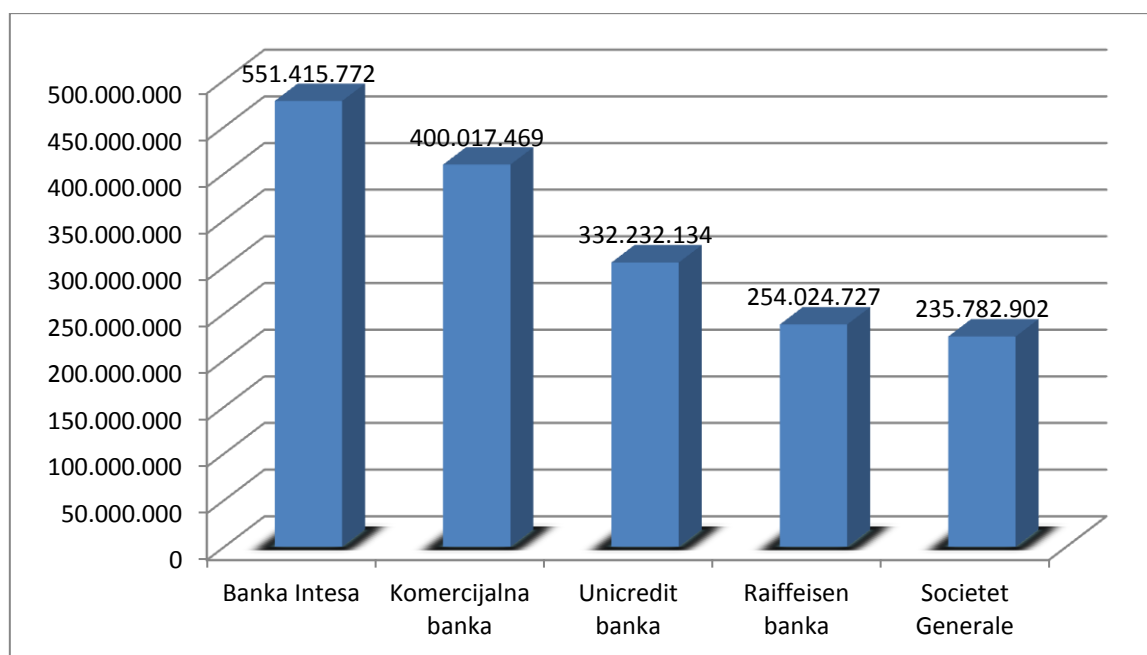
4.2.1. Analiza ukupne aktive banaka

Razmatranje finansijske strukture pet banaka sa najvećom aktivom u 2016. godini vršiće se kroz analizu ukupne aktive banaka, odnos kapitala i ukupne aktive i odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda.

Tabela 7. *Redosled prvih šest banaka prema visini aktive prema izveštaju NBS na dan 31.12.2016. u din*

R.br.	Banka	Iznos aktive u din
1	Banka Intesa, Beograd	551,415,772,000
2	Komercijalna banka	400,017,469,000
3	Unicredit banka	332,232,134,000
4	Raiffeisen banaka	254,024,727,000
5	Societte Generale banka	235,782,902,000

Izvor: Autor na osnovu izveštaja NBS o Bilansnoj aktivni banaka u Srbiji na dan 31.12.2016.

Grafikon 1. Vrednosti neto bilansne aktive pet analiziranih banka 31.12.2016.

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji na dan 31.12.2016.

Prema ukupnoj neto bilansnoj aktivni dolazi se do zaključka da je lider na bankarskom tržištu Republike Srbije Banka Intesa s iznosom od 551.415.772.000 dinara **što iznosi 15,7% ukupne aktive svih 30 banaka u Srbiji** na dan 31.12.2016. koja je iznosila 3.241.504.719.000 dinara.

Odnos aktive jedne banke u odnosu na ukupnu aktivu bankarskog sektora Srbije na dan 31.12.2016. godinedat je u sledećem prikazu:

X banka: (aktiva x banke / ukupna aktiva bankarskog sektora Srbije) x 100 =

Intesa banka: $(551.415.772.000 / 3.241.504.719.000) \times 100 = 17,01\%$

Komercijalna banka: $(400.017.469.000 / 3.241.504.719.000) \times 100 = 12,34\%$

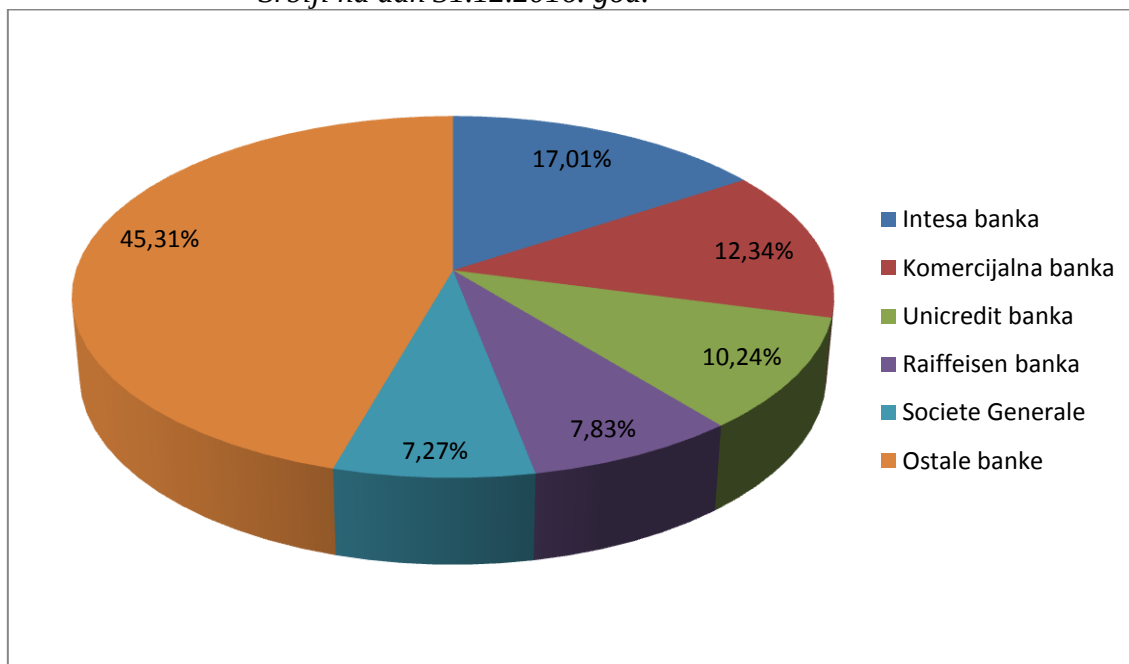
Unicredit banka: $(332.232.134.000 / 3.241.504.719.000) \times 100 = 10,24\%$

Raiffeisen banka: $(254.024.727.000 / 3.241.504.719.000) \times 100 = 7,83\%$

Societe Generale: $(235.782.902.000 / 3.241.504.719.000) \times 100 = 7,27\%$

Ostale banke : 45,31%

Grafikon 2. Učešće analiziranih banaka u ukupnoj aktivni bankarskog sektora Srbiji na dan 31.12.2016. god.

Izvor: Autor na osnovu Izveštaja NBS za IV tromesečje bankarskog sektora u Srbiji 2016. godine.

4.2.2. Odnos kapitala i ukupne aktive

Suštinski u bankarstvu odnos kapital/ukupna aktiva daje osnovni podatak o tome koliko se svaka banka finansira iz sopstvenog kapitala. Što je ovaj odnos izražen u procentima veći to je i manja ukupna zaduženost banke pa je i rizik poslovanja manji.

Tabela 8. Intesa banka - Vrednost aktive i ukupnog kapitala u 2014, 2015, 2016. god. (u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	472.957.281	487.799.169	551.415.772
Ukupan kapital	105.209.405	114.597.944	124.140.812
Odnos kapital/aktiva	22,24%	23,49%	22,51%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(105.209.405/472.957.281) \times 100 = 22,24\%$

2015. god $(114.597.944/487.799.169) \times 100 = 23,49\%$

2016. god $(124.140.812/551.415.772) \times 100 = 22,51\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, odnos kapitala i aktive je prilično ujednačen i kreće se u granicama 22,4% do 23,49%.

Tabela 9. Komercijalna banka - Vrednost aktive i ukupnog kapitala u 2014, 2015, 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	430.702.109	414.878.533	400.017.469
Ukupan kapital	72.100.729	63.313.090	55.424.302
Odnos kapital/aktiva	16,74%	15,26%	13,85%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(72.100.729/430.702.109) \times 100 = 16,74\%$

2015. god $(63.313.090/414.878.533) \times 100 = 15,26\%$

2016. god $(55.424.302/400.017.469) \times 100 = 13,85\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, odnos kapitala i aktive je prilično ujednačen i ima trend pada 16,74% do 13,85%.

Tabela 10. Unicredit banka - Vrednost aktive i ukupnog kapitala u 2014, 2015 i 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	265.272.463	308.283.811	332.232.134
Ukupan kapital	55.258.237	61.414.282	64.204.215
Odnos kapital/aktiva	20,83%	19,92%	19,32%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(55.258.237/265.272.463) \times 100 = 20,83\%$

2015. god $(61.414.282/308.283.811) \times 100 = 19,92\%$

2016. god $(64.204.215/332.232.134) \times 100 = 19,32\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, odnos kapitala i aktive je prilično ujednačen i kreće se u granicama 20,83% do 19,32%.

Tabela 11. Raiffeisen banka - Vrednost aktive i ukupnog kapitala u 2014, 2015, 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	224.284.102	234.643.319	254.024.727
Ukupan kapital	55.991.920	55.317.796	56.138.115
Odnos kapital/aktiva	24,96%	23,57%	22,09%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(55.991.920/224.284.102) \times 100 = 24,96\%$

2015. god $(55.317.796/234.643.319) \times 100 = 23,57\%$

2016. god $(56.138.115/254.024.727) \times 100 = 22,09\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, odnos kapitala i aktive je sa velikim varijacijama u odnosu na ostale banke i kreće se u granicama 24,96% do 22,09% sa tendencijom pada što treba da bude signal menadžmentu banke u pogledu povećanja pozajmljenih sredstava u odnosu na sopstvena.

Tabela 12. Societe Generale banka - Vrednost aktive i ukupnog kapitala u 2014, 2015, 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	222.310.801	230.537.473	236.567.375
Ukupan kapital	33.918.213	36.582.755	41.006.514
Odnos kapital/aktiva	15,25%	15,86%	17,33%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

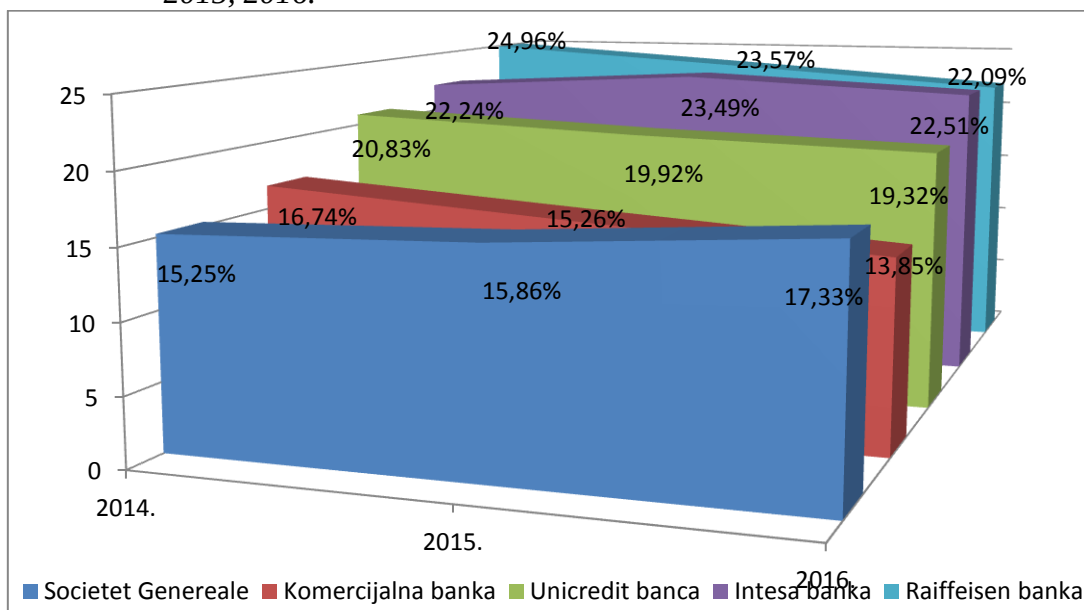
2014. god $(33.918.213/222.310.801) \times 100 = 15,25\%$

2015. god $(36.582.755/230.537.473) \times 100 = 15,86\%$

2016. god $(41.006.514/236.567.375) \times 100 = 17,33\%$

U razmatrane tri godine 2013, 2014, 2015, odnos kapitala i aktive je sa malim varijacijama u odnosu na ostale banke i kreće se u granicama 15,25% do 17,33% sa tendencijom blagog rasta.

Grafikon 3. Kretanje koeficijenta kapital/aktiva u analiziranim bankama u % u 2014, 2015, 2016.

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

Grafikon 3. daje prikaz kretanja koeficijenta odnosa kapital aktiva svih pet analiziranih banaka u 2014, 2015, i 2016. godini. Sa grafikona se uočava da najveći koeficijent u posmatrane tri godine ima Raiffeisen banka kako prosečnu tako i pojedinačnu vrednost pri čemu je vrednost koeficijenta u 2014. godini za ovu banku iznosio 24,96%.

Karakteristično je da dok Societe generale banka beleži stalan minimalan rast u razmatranom periodu, Komercijalna banka beleži konstantan pad za najmanje jedan procenat za svaku razmatranju godinu kao i Raiffesieen banaka, sa dramatičnim padom koeficijenta sa 24,96% u 2014. godini na 22,09% u 2016. godini.

4.2.3.Odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda

Kretanje kamatnih prihoda i kamatnih rashoda je od izuzetnog značaja za svaku banku zbog prirodnog poslovnog interesa banke da ostvari što veću kamatnu maržu i što veće kamatne prihode odnose što manje kamatne rashode.

Tabela 13. Intesa banka -Odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda u 2014,2015, 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Kamatni prihodi	27.838.612	25.419.472	22.618.727
Kamatni rashodi	6.775.049	5.209.044	3.704.345
Kamatni dobitak	21.063.563	20.210.428	18.914.382
Odnos prihodi/rashodi	5,57	4,87	6,10

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(27.838.612/6.775.049) = 4,10$

2015. god $(25.419.472/5.209.044) = 4,87$

2016. god $(22.618.727/3.704.345) = 6,10$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, prihodi u odnosu na kamatne rashode su u stalnom porastu što govori o stabilnom i profitabilnom poslovanju banke pri čemu se koeficijent varijabilno kretao u granicama od 4,87 do 6,10 pri čemu je najveći kamatni dobitak bio u 2014. godini i iznosio je 21.063.563.000 dinara.

Tabela 14. Komercijalna banka -Odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda u 2014, 2015 i 2016. god.*(u hiljadama dinara)*

	2014	2015	2016
Kamatni prihodi	22.791.487	20.292.958	16.689.075
Kamatni rashodi	8.355.436	5.691.858	3.226.341
Kamatni dobitak	14.436.051	14.601.100	13.462.734
Odnos prihodi/rashodi	2,72	3,56	5,17

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.**2014. god** $(22.791.487/8.355.436) = 2,72$ **2015. god** $(20.292.958/5.691.858) = 3,56$ **2016. god** $(16.689.075/3.226.341) = 5,17$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, prihodi u odnosu na kamatne rashode su u stalnom porastu što govori o stabilnom i profitabilnom poslovanju banke pri čemu se koeficijent kretao u granicama od 2,72 do 5,17, a kamatni dobitak se kretao od 13.462.734,000 dinara do 14.601,100,000 dinara.

Tabela 15. Unicredit banka -Odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda u 2014, 2015. i 2016. god.*(u hiljadama dinara)*

	2014	2015	2016
Kamatni prihodi	16.375.843	17.534.837	15.373.032
Kamatni rashodi	5.700.847	5.230.656	3.285.734
Kamatni dobitak	10.674.996	12.304.181	12.087.298
Odnos prihodi/rashodi	2,87	3,35	4,67

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.**2014. god** $(16.375.843/5.700.847) = 2,87$ **2015. god** $(17.534.837/5.230.656) = 3,35$ **2016. god** $(15.373.032/3.285.734) = 4,67$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, prihodi u odnosu na kamatne rashode su u stalnom porastu što govori o stabilnom i profitabilnom poslovanju Unicredit banke pri čemu se koeficijent kretao u granicama od 2,87 do 4,67, a kamatni dobitak je najviši bio u 2015. godini u iznosio je 12.304.181.000 dinara.

Tabela 16. Raiffeisen banka -Odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda u 2014, 2015 i 2016. god.*(u hiljadama dinara)*

	2014	2015	2016
Kamatni prihodi	13.615.172	11.745.966	10.192.695
Kamatni rashodi	2.071.516	1.253.338	491.055
Kamatni dobitak	11.543.656	10.492.628	9.701.640
Odnos prihodi/rashodi	6,57	9,37	20,75

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.**2014. god** $(13.615.172/2.071.516) = 6,57$ **2015. god** $(11.745.966/1.253.338) = 9,37$ **2016. god** $(10.192.695/491.055) = 20,75$

Raiffeisen banka u razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, ima stalno visoke koeficijente kamatnih dobitaka koji su najveći od analiziranih banaka i kreću se od 6,57 do 20,75 pri čemu u 2014. godini dostiže maksimalnu vrednost 11.543.656 dinara. Za banku su karakteristični vrlo mali kamatni rashodi.

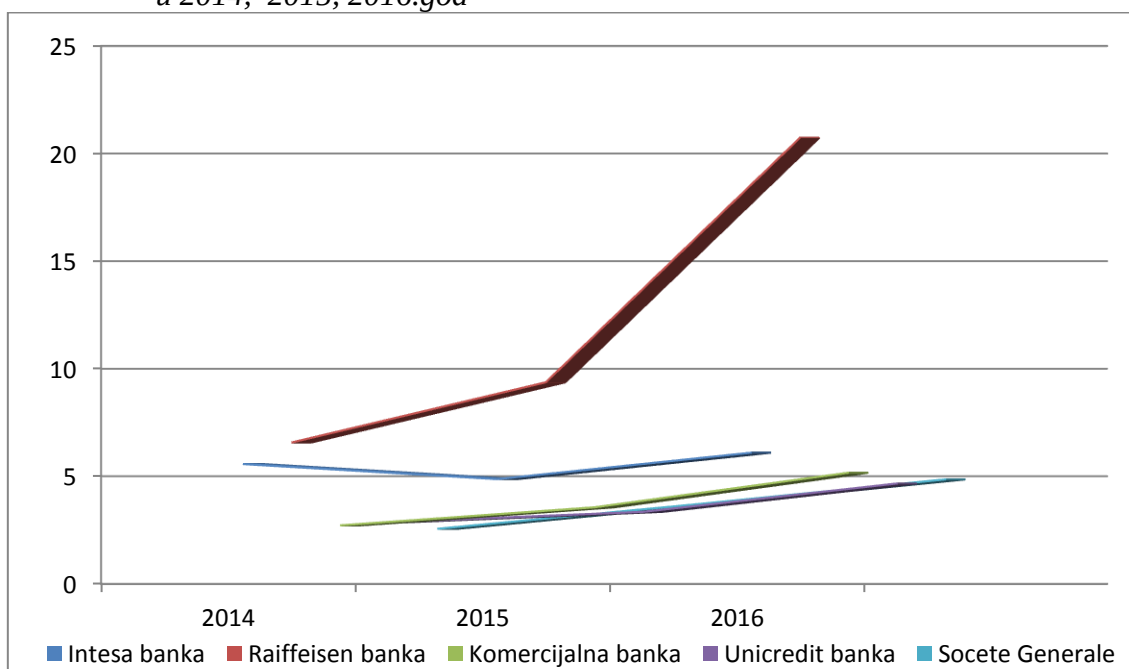
Tabela 17. Societe generale banka -Odnos kamatnih prihoda i kamatnih rashoda u 2014, 2015 i 2016. god.*(u hiljadama dinara)*

	2014	2015	2016
Kamatni prihodi	14.432.880	14.311.082	12.889.677
Kamatni rashodi	5.636.584	3.885.021	2.649.453
Kamatni dobitak	8.796.296	10.426.061	10.240.244
Odnos prihodi/rashodi	2,56	3,68	4,86

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.**2014. god** $(14.432.880/5.636.584) = 2,56$ **2015. god** $(14.311.082/3.885.021) = 3,68$ **2016. god** $(12.889.677/2.649.453) = 4,86$

Societe Generale banka u razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, ima relativno stabilne koeficijente kamatnih dobitaka koji su najveći od analiziranih banaka koje se kreću u prosečnim okvirima u odnosu na druge analizirane banke i to u razmeru od 2,56 do 4,86 pri čemu u 2015. godini dostiže maksimalnu vrednost 3,68 odnosno 10.426.061.000 dinara.

Grafikon 4. Kretanje odnosa kamatnih prihoda i rashoda u analiziranim bankama u u 2014, 2015, 2016.god

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

Sa predstavljenog grafikona možemo konstatovati da najveći koeficijent prihoda i rashoda kamata u analiziranih pet banaka ima Raiffeisen banka kod koje se u sve tri posmatrane godine koeficijent kreće iznad 5 i iznosi 6,57 u 2014. godini i 20,75 u 2016. godini. Intesa banka ima koeficijent oko 5 što je svrstava na drugo mesto analiziranih banaka dok su ostale tri banke izjednačene. Karakteristično je da svih pet banaka ima trend rasta koeficijenta odnosa prihoda i rashoda kamata.

4.3. Pokazatelji profitabilnosti (rentabilnosti) pet banaka u Srbiji 2014., 2015., 2016.

U bankarskoj teoriji i praksi pokazatelji rentabilnosti odnosno profitabilnosti pokazuju koliki je povraćaj na uloženi kapital, što govori i uspešnosti poslovanja banke.

U okviru pokazatelja rentabilnosti analiziraćemo dva pokazatelja: Return of Assets-ROA=Neto dohodak/Ukupna aktiva i Return on equity-ROE=Netodohodak/Akcijskikapital.

4.3.1. Return of Assets – ROA = Neto dohodak/Ukupna aktiva

Pokazatelj ROA pokazuje koji prinos koliki prinos svaka banka reinvestira tj. koliki je ukupan prihod koji sama banka investira u sopstveni razvoj.

Tabela 18. Intesa banka - Vrednost ROA u 2014, 2015. i 2016. god.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	472.957.281	487.799.169	102.370.900
Dobitak	15.416.228	24.559.933	34.484.276
Vrednost ROA (%)	3,25%	5,03%	3,68%%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(15.416.228/472.957.281) \times 100 = 3,25\%$

2015. god $(24.559.933/487.799.169) \times 100 = 5,03\%$

2016. god $(34.484.276/102.370.900) \times 100 = 33,68\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROA u Intesa banci ima trend stalnog rasta i kreće se od 2,01% u 2013. godini do 33,68% u 2016. godini.

Tabela 19. Komercijalna banka - Vrednost ROA u 2014, 2015. i 2016. god.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	430.702.109	414.878.533	400.017.469
Dobitak	6.925.972	7.200.445	4.081.145
Vrednost ROA (%)	3,11%	1,73%	1,0%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(430.702.109/6.925.972) \times 100 = 3,11\%$

2015. god $(414.878.533/7.200.445) \times 100 = 1,73\%$

2016. god $(400.017.469/4.081.145) \times 100 = 1,0\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROA u Komercijalnoj banci je relativno konstantan sa varijacijama vrednosti između 1,0% i 3,11%.

Tabela 20. Unicredit banka - Vrednost ROA u 2014, 2015. i 2016. god.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	265.272.463	308.283.811	332.232.134
Dobitak	5.464.805	6.366.383	6.226.600
Vrednost ROA (%)	2,06%	2,06%	1,08%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(5.464.805/265.272.463) \times 100 = 2,06\%$

2015. god $(6.366.383/308.283.811) \times 100 = 2,06\%$

2016. god $(6.226.600/332.232.134) \times 100 = 1,08\%$

U Unicredit banci u razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROA je relativno konstantan sa manjim varijacijama vrednosti a sa stalnim rastom i stabilnošću u poslednje dve razmatrane godine i kreće se između 1,08% i 2,06%.

Tabela 21. Raiffeisen - Vrednost ROA u 2014, 2015. i 2016. god.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2015
Aktiva	224.284.102	234.643.319	254.024.727
Dobitak	5.300.124	4.414.553	5.411.291
Vrednost ROA (%)	2,36%	1,88%	2,13%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(5.300.124/224.284.102) \times 100 = 2,36\%$

2015. god $(4.414.553/234.643.319) \times 100 = 1,88\%$

2016. god $(5.411.291/254.024.727) \times 100 = 2,13\%$

U Unicredit banci u razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROA je sa trendom pada što treba da animira menadžment ka promeni poslovne politike i kreće se između 2,36% i 1,88%.

Tabela 22. Societe Generale - Vrednost ROA u 2013,2014. i 2015. god.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	222.310.801	230.537.473	236.567.375
Dobitak	368.522	2.063.461	6.398.660
Vrednost ROA (%)	0,16%	0,89%	2,70%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

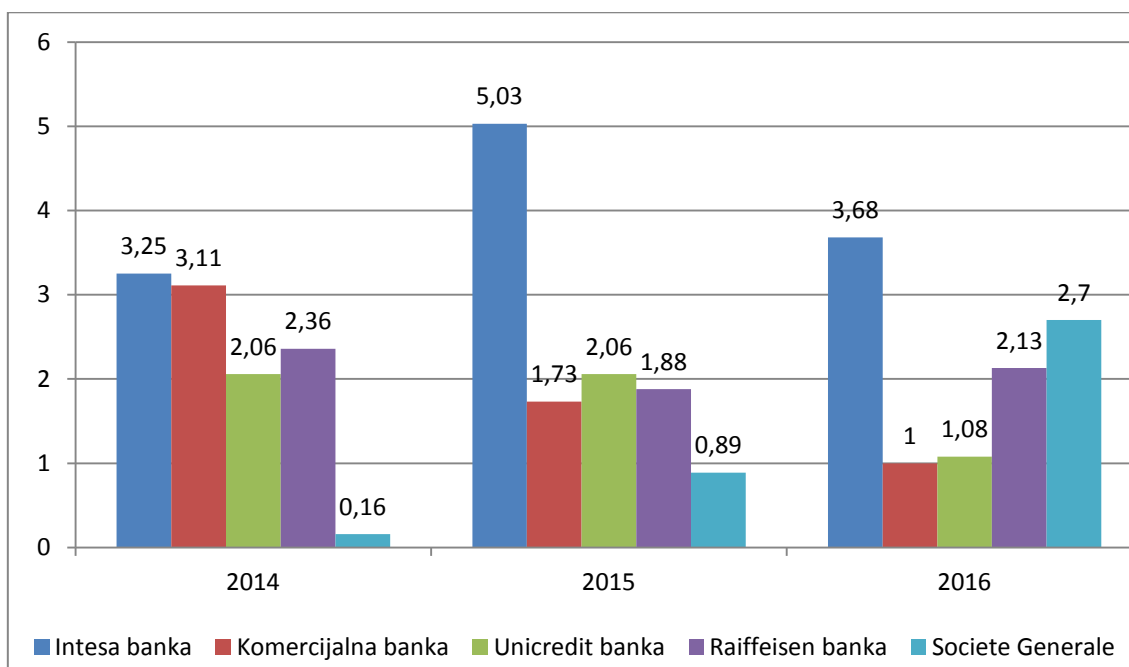
2014. god $(368.522/222.310.801) \times 100 = 0,16\%$

2015. god $(2.063.461/230.537.473) \times 100 = 0,89\%$

2016. god $(6.398.660/236.567.375) \times 100 = 2,70\%$

U Unicredit banci u razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROA je relativno konstantan sa manjim varijacijama vrednosti, a daleko ispod vrednosti prethodno analiziranih banaka i kreće se između 0,16% i 2,70%.

Grafikon 5. Kretanje vrednosti ROA u (%) analiziranim bankama u 2014, 2015, 2016. god

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

Sa predstavljenog grafikona možemo konstatovati da najveći koeficijent ROA ima Intesa banka u 2015. godini 5,03%, a najmanji Socete Generale banka u 2014. godini 0,16%. Za sve tri analizirane godine možemo konstatovati da koeficijent ROA ima najveći Intesa banka koje se kreće od 3,25% u 2014. do 5,03% u 2015. godini, a najniži koeficijent ROA ima Socete Generale banka od 0,16% u 2014. godini do 2,7% u 2016. godini. Najkonstantniji koeficijent ROA ima Unicredit banka sa najmanjim oscilacijama u sve tri godine.

4.3.2. Return of equity – ROE = Netodohodak / Akcijski kapital

Pokazatelj ROE u bankarstvu pokazuje broj jedinica dobiti koje banka ostvaruje po kapitalnoj jedinici. U primeru pet banaka sa najvećom aktivom u Srbiji u 2016. godini, koje analiziramo pokazatelj za 2014, 2015, i 2016. godini iznosi:

Tabela 23. Intesa banka - Vrednost ROE u 2014, 2015. i 2016. god.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Kapital	105.209.405	114.597.944	124.140.812
Dobitak	15.416.228	24.559.933	34.484.276
Vrednost ROE (%)	14,65%	21,43%	27,77%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(15.416.22/105.209.405) \times 100 = 14,65\%$

2015. god $(24.559.933/114.597.944) \times 100 = 21,43\%$

2016. god $(34.484.276/124.140.812) \times 100 = 27,77\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROE u Intesa banci ima trend stalnog rasta i kreće se od 14,65% u 2014. godini do 27,77% u 2016. godini.

Ovaj pokazatelj u Intesa banci govori da prinos po jedinici kapitala ima trend visokog rasta i predstavlja merilo uspešne poslovne politike menadžmenta banke.

Tabela 24. Komercijana banka - Vrednost ROE u 2014, 2015. i 2016. god.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Kapital	72.100.729	63.313.090	55.424.302
Dobitak	6.925.972	7.200.445	4.081.145
Vrednost ROE (%)	9,60%	11,37%	7,36%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(6.925.972/72.100.729) \times 100 = 9,60\%$

2015. god $(7.200.445/63.313.090) \times 100 = 11,37\%$

2016. god $(4.081.145/55.424.302) \times 100 = \%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROE u Komercijalnoj banci je relativno konstantan sa manjim varijacijama vrednosti između 9,60% i 11,37%.

Tabela 25. Unicredit banka - Vrednost ROE u 2014, 2015. i 2016. god.
(u hiljadama dinara)

	2014	2014	2015
Kapital	55.258.237	61.414.282	64.204.215
Dobitak	5.464.805	6.366.383	6.226.600
Vrednost ROE (%)	9,88%	10,36%	9,69%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(5.464.805/55.258.237) \times 100 = 9,88\%$

2015. god $(6.366.383/61.414.282) \times 100 = 10,36\%$

2016. god $(6.226.600/64.204.215) \times 100 = 9,69\%$

U Unicredit banci u razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROE je u relativno konstantnom rastu od 9,69% u 2016. godini do 10,36% u 2015. godini.

Tabela 26. Raiffeisen - Vrednost ROE u 2014, 2015. i 2016. god.

(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Kapital	55.991.920	55.317.796	56.138.115
Dobitak	5.300.124	4.414.553	5.411.291
Vrednost ROE (%)	9,46%	7,98%	9,63%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(5.300.124/55.991.920) \times 100 = 9,46\%$

2015. god $(4.414.553/55.317.796) \times 100 = 7,98\%$

2016. god $(5.411.291/56.138.115) \times 100 = 9,63\%$

U Unicredit banci u razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROE je sa trendom pada što treba da animira menadžment ka promeni poslovne politike i kreće se između 9,46% u 2014. godini i 7,98% u 2015. godini.

Tabela 27. Societe Generale - Vrednost ROE u 2014, 2015. i 2016. god.

(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Kapital	33.918.213	36.582.755	41.006.514
Dobitak	368.522	2.063.461	6.398.660
Vrednost ROE (%)	1,08%	5,64%	15,60%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

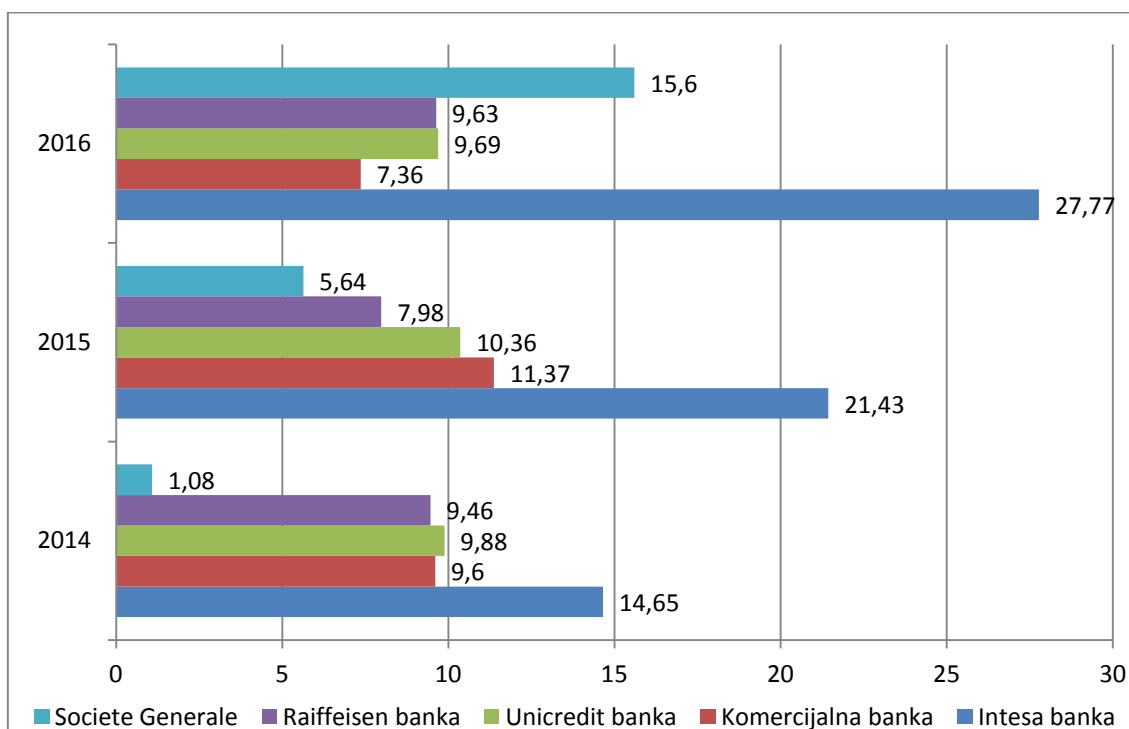
2014. god $(368.522/33.918.213) \times 100 = 1,08\%$

2015. god $(2.063.461/36.582.755) \times 100 = 5,64\%$

2016. god $(6.398.660/41.006.514) \times 100 = 15,60\%$

U Unicredit banci u razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, vrednost ROE je u relativno stalnim varijacijama vrednosti, a daleko ispod vrednosti prethodno analiziranih banaka i kreće se između 1,08% do 15,60%.

Grafikon 6. Kretanje vrednosti ROE u (%) analiziranim bankama u 2014, 2015, 2016. god

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

Sa predstavljenog grafikona možemo konstatovati da najveći koeficijent ROE ima Intesa banka u 2016. godini 27,77%, a najmanji Socete Generale banka u 2014. godini 1,08%. Za sve tri analizirane godine možemo konstatovati da koeficijent ROA ima najveći Intesa banka koje se kreće od 14,65% u 2014. do 27,77% u 2016. godini, a najniži koeficijent ROE ima Socete Generale banka od 1,08% u 2014. godini do 15,6% u 2016. godini. Najkonstantniji koeficijent ROE ima Raiffeisen banka i Unicredit banka sa najmanjim oscilacijama u sve tri godine.

4.4. Pokazatelji kreditne pozicije banaka

Preliminarna analiza aktive svih 30 banaka u Srbiji pokazuje da su krediti najzastupljeniji bankarski proizvod i procentualno čine najveći iznos aktive banaka. U narednom ispitivanju pet banaka sa najvećom aktivom u Srbiji ćemo pokušati da potvrdimo navedeni stav.

Tabela 28. Intesa banka - Učešće kredita u ukupnoj aktivni banke u 2014, 2015 i 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	472.957.281	487.799.169	551.415.772
Kredit	253.346.248	257.848.609	271.749.929
Učešće kredita u %	53,56%	52,85%	49,28%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(253.346.248/472.957.281) \times 100 = 53,56\%$

2015. god $(257.848.609/487.799.169) \times 100 = 52,85\%$

2016. god $(271.749.929/551.415.772) \times 100 = 49,28\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, učešće kredita u ukupnoj aktivni Intesa banke je preko 49% tj. kreće se od 49,28% u 2016. godini do 53,56% u 2014. godini.

Tabela 29. Komercijalna banka - Učešće kredita u ukupnoj aktivni banke u 2014, 2015, 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	430.702.109	414.878.533	400.017.469
Kredit	203.828.048	179.422.656	150.411.409
Učešće kredita u %	47,32%	43,24%	37,60%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(203.828.048/430.702.109) \times 100 = 47,32\%$

2015. god $(179.422.656/414.878.533) \times 100 = 43,24\%$

2016. god $(150.411.409/400.017.469) \times 100 = 37,60\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, učešće kredita u ukupnoj aktivni je u primetnom padu i kreće se od 47,32% u 2013. godini do 37,60% u 2016. godini.

Tabela 30. Unicredit banka - Učešće kredita u ukupnoj aktivni banke u 2014, 2015, 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	265.272.463	308.283.811	332.232.134
Kredit	164.982.403	180.375.137	201.321.112
Učešće kredita u %	62,19%	58,50%	60,59%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(164.982.403/265.272.463) \times 100 = 62,19\%$

2015. god $(180.375.137/308.283.811) \times 100 = 58,50\%$

2016. god $(201.321.112/332.232.134) \times 100 = 60,59\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, učešće kredita u ukupnoj aktivni je prilično ujednačeno i kreće se u granicama 58,50% do 62,19%.

Tabela 31. Raiffeisen banka - Učešće kredita u ukupnoj aktivni banke u 2014, 2015, 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	224.284.102	234.643.319	254.024.727
Krediti	121.324.042	117.196.887	124.648.696
Učešće kredita u %	54,09%	49,94%	49,06%

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(121.324.042/224.284.102) \times 100 = 54,09\%$

2015. god $(117.196.887/234.643.319) \times 100 = 49,94\%$

2016. god $(124.648.696/254.024.727) \times 100 = 49,06\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, učešće kredita u ukupnoj aktivni ima pad u poslednje dve godine 2014. godini, 54,09% a za 2015, i 2016. ujednačeno i kreće se nešto preko 49%.

Tabela 32. Societe Generale banka - Učešće kredita u ukupnoj aktivni banke u 2014, 2015 i 2016.
(u hiljadama dinara)

	2014	2015	2016
Aktiva	222.310.801	230.537.473	236.567.375
Krediti	150.536.414	156.144.282	159.190.701
Učešće kredita u %	67,71%	67,73%	67,29%

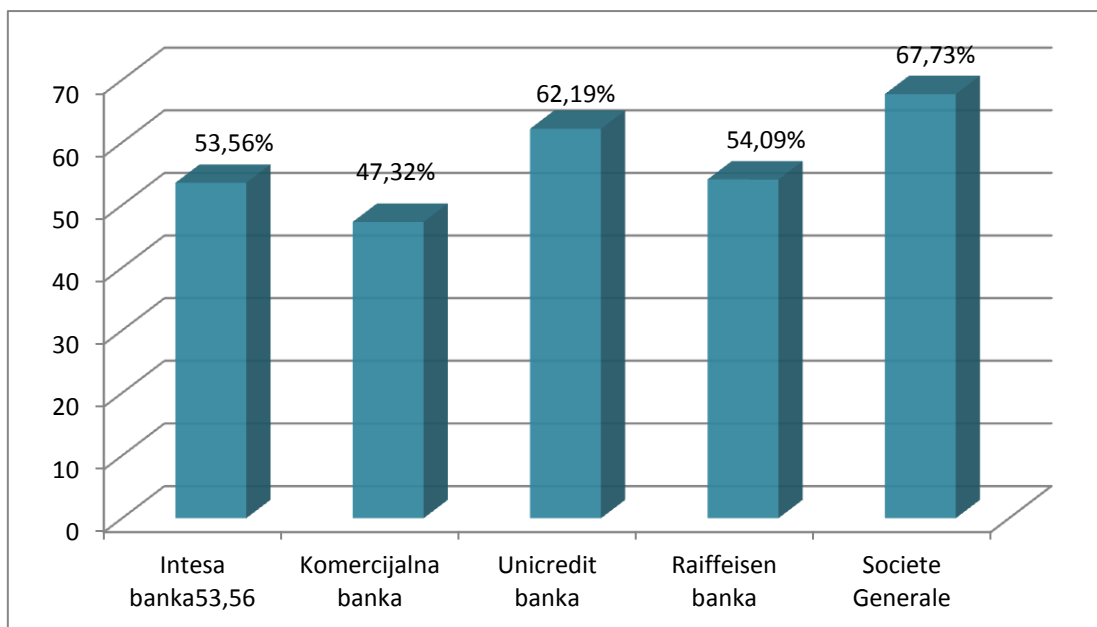
Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

2014. god $(150.536.414/222.310.801) \times 100 = 67,71\%$

2015. god $(156.144.282/230.537.473) \times 100 = 67,73\%$

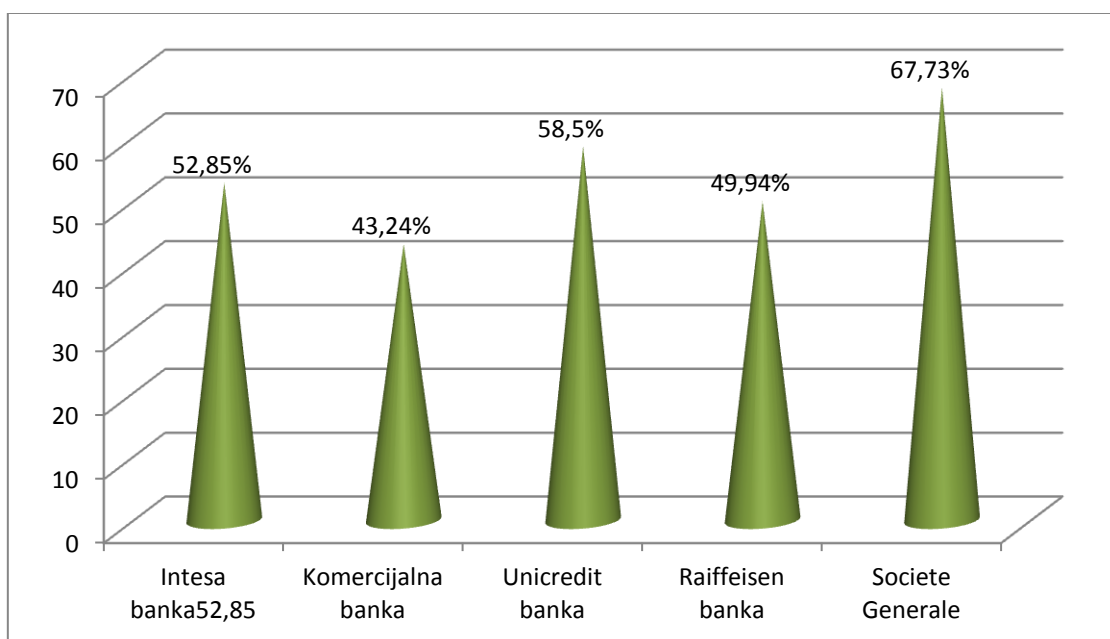
2016. god $(159.190.701/236.567.375) \times 100 = 67,29\%$

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, učešće kredita u ukupnoj aktivni je veoma ujednačeno a varira u okviru 0,5% što govori o stabilnoj politici banke u oblasti kreditnog portfelja.

Grafikon 7. Učešće kredita u aktivi banke u 2014. godini u %

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

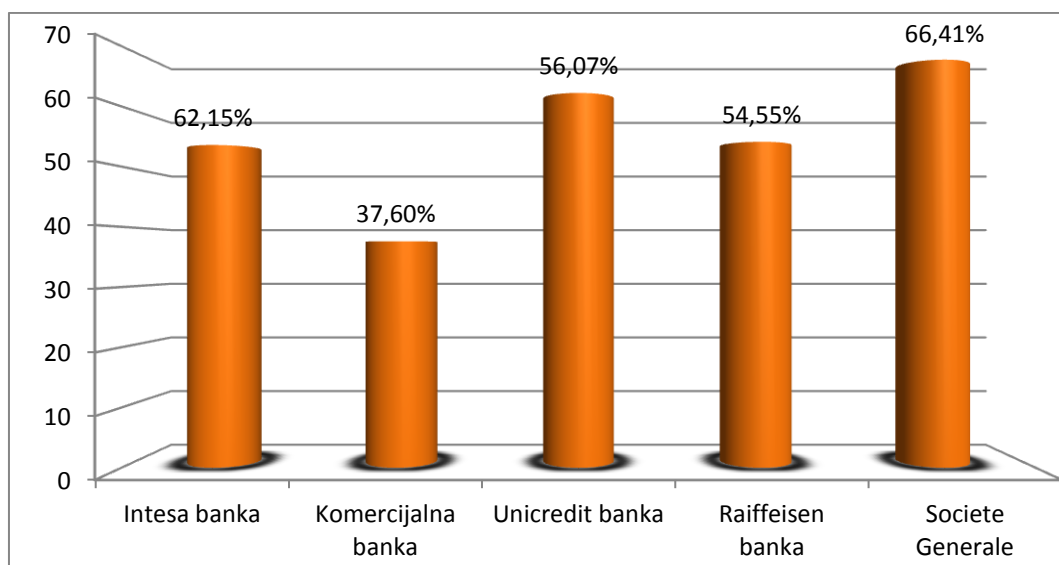
Societe Generale banka u 2014. godini ima najveće učešće kredita i depozitnih plasmana u ukupnoj sopstvenoj aktivi 67,73 % dok iza nje sledi Unicredit banka sa 62,19% učešća, dok najniže učešće kredita u ukupnoj aktivi ima ove godine Komercijalna banka ali sa manjim učešćem nego prethodne 47,32%.

Grafikon 8. Učešće kredita u aktivi banke u 2015. godini u %

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

Societe Generale banka i u 2015. godini ima najveće učešće kredita i depozitnih plasmana u ukupnoj sopstvenoj aktivi 67,73 % dok iza nje i ove godine sledi Unicredit banka sa 58,5% učešća, dok najniže učešće kredita u ukupnoj aktivi ima ove godine Komercijalna banka ali sa manjim učešćem nego prethodne 43,24%.

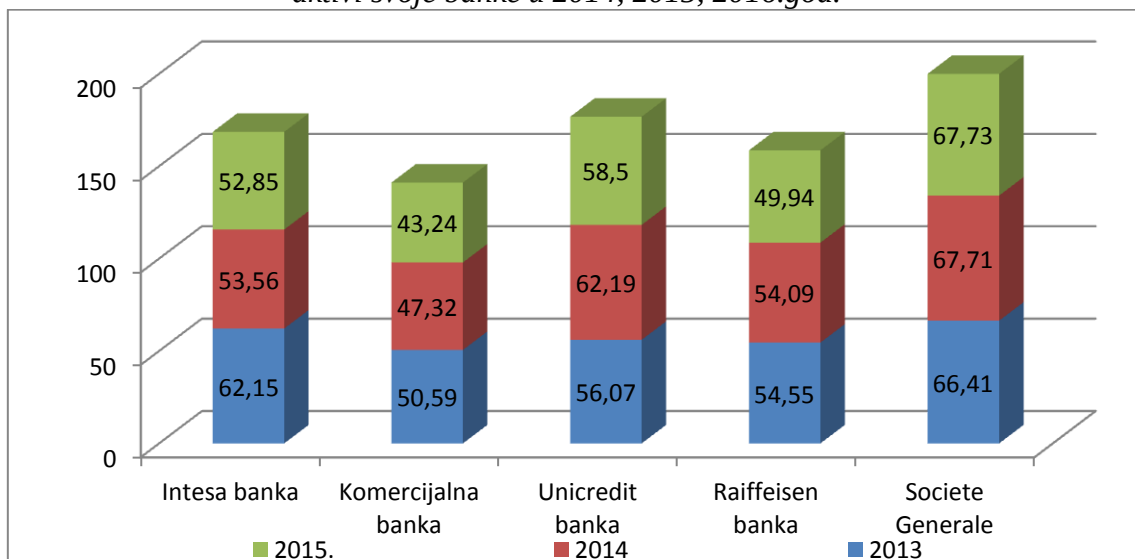
Grafikon 9. Učešće kredita u aktivi banke u 2016. godini u %

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

Societe Generale banka u 2016. godini ima najveće učešće kredita i depozitnih plasmana u ukupnoj sopstvenoj aktivi 66,41% dok iza nje sledi Intesa banka sa 62,15% učešća, dok najniže učešće ima Komercijalna banka tek nešto iznad 50%.

Grafikon 10. Učešće kredita u aktivi 5 banaka sa najvećom aktivom u ukupnoj aktivi svoje banke u 2014, 2015, 2016.god.

Izvor: Autor na osnovu finansijskih izveštaja analiziranih banaka u Srbiji za 2014, 2015, 2016.

Prethodni grafikon daje prikaz učešća kredita i depozitnih plasmana u 2014, 2015 i 2016. godini za Intesa banku, Komercijalnu banku, Unicredit banku, Raiffeisen banku i Societe Generale banku. Grafikon daje komparativni prikaz za svaku od navedenih godina zbirno i pojedinačno. Societe Generale je u tri navedene godine sa najvećim učešćem kredita u ukupnoj aktivni banke pri čemu je njeno učešće najveće i u svakoj godini pojedinačno, dok Komercijalna banka ima najmanje učešće u sve tri godine zbirno i pojedinačno za svaku godinu.

4.5. Analiza uspešnosti poslovanja i kreditne pozicije analiziranih banaka

Na kraju 2016. godine po izveštaju Narodne banke Srbije ukupna neto bilansna aktiva iznosila je 3,241 mlrd dinara pri čemu je bilansni kapital iznosio u ukupnoj sumi od 619,1 mlrd dinara.

Prema ukupnoj neto bilansnoj aktivni dolazimo do zaključka da je lider na bankarskom tržištu Republike Srbije Banka Intesa s iznosom od 551,415,772.000 dinara što iznosi 15,7% ukupne aktive svih 30 banaka u Srbiji na dan 31.12.2016. koja je iznosila 3,241,504,719,000 dinara.

Redosled ostalih banaka posle Banka Intese je sledeći: Komercijalna banka sa 400.017.469.000 dinara ili 12,34%; Unicredit banka sa 332.232.134.000 ili 10,24%; Raiffeisen banka sa 254.024.727.000 ili 7,83%; Societe Generale sa 235.782.902.000 ili sa 7,27% ukupne aktive bankarskog sektora Srbije.

Karakterističan je podatak da pet navedenih banaka sa najvećom aktivom ima preko polovine ukupne aktive bankarskog sektora Srbije, ostalih 25 banaka učestvuju u raspoloživoj aktivni sa 45,6%. Učešće deset najvećih banaka u Srbiji prema kriterijumu neto bilansne aktive iznosi 76,8%.

Od analiziranih pet banaka sa najvećom aktivom tri banke su na kraju 2016. godine istovremeno i gupi banaka sa najvećim dobitkom i to Banca Intesa 34.484.276 hiljada dinara, Unicredit Banka 6.226.600 hiljada dinara i Societe generale 6.398.660 hiljada dinara.

U razmatrane tri godine 2014, 2015, 2016, odnos kapitala i aktive je prilično ujednačen i kreće se u granicama 13,85% u 2016. godini u Komercijalnoj banci do 24,96% u 2014. godini u Raiffeisen banci.

Karakteristično je da dok Societe generale banka beleži stalan minimalan rast u razmatranom periodu sa 15,25% u 2014.godini do 17,33% u 2016.godini. Komercijalna banka beleži konstantan pad za najmanje jedan procenat za svaku razmatranu godinu sa 16,74% u 2014.godini do 13,87% u 2016.godini.

Kretanje kamatnih prihoda i kamatnih rashoda je od izuzetnog značaja za svaku banku zbog prirodnog poslovnog interesa banke da ostvari što veću kamatnu maržu i što veće kamatne prihode odnosno što manje kamatne rashode.

Što se tiče koefijenta prihoda i rashoda kamata možemo konstatovati da najveći koeficijent prihoda i rashoda kamata u analiziranih pet banaka ima Raiffeisen banka kod koje se u sve tri posmatrane godine koeficijent kreće iznad 5 i iznosi 6,57 u 2014. godini i 20,75 u 2016. godini. Intesa banka ima koeficijent oko 5 što je svrstava na drugo mesto analiziranih banaka dok su ostale tri banke izjednačene. Karakteristično je da svih pet banaka ima trend rasta koeficijenta odnosa prihoda i rashoda kamata.

Pokazatelj $ROA = \text{Neto dohodak} / \text{Ukupna aktiva}$ je pokazatelj profitabilnosti odnosno rentabilnosti. Najveći koeficijent ROA ima Intesa banka u 2015. godini 5,03%, a najmanji Socete Generale banka u 2014. godini 0,16%. Za sve tri analizirane godine možemo konstatovati da koeficijent ROA ima najveći Intesa banka koje se kreće od 3,25% u 2014. do 5,03% u 2015.godini, a najniži koeficijent ROA ima Socete Generale banka od 0,16% u 2014. godini do 2,7% u 2016. godini. Najkonstantniji koeficijent ROA ima Unicredit banka sa najmanjim oscilacijama u sve tri godine.

ROE koeficijent u našem primeru analize pet banka sa najvećom aktivom u Srbiji u 2016. godini iznosi: najveći koeficijent ROE ima Intesa banka u 2016. godini 27,77%, a najmanji Socete Generale banka u 2014. godini 1,08%. Za sve tri analizirane godine možemo konstatovati da koeficijent ROA ima najveći Intesa banka koje se kreće od 14,65% u 2014. do 27,77% u 2016.godini, a najniži koeficijent ROE ima Socete Generale banka od 1,08% u 2014. godini do 15,6% u 2016. godini. Najkonstantniji koeficijent ROE ima Raiffeisen banka i Unicredit banka sa najmanjim oscilacijama u sve tri godine.

Preliminarna analiza aktive svih 30 banaka u Srbiji pokazuje da su krediti najzastupljeniji bankarski proizvod i procentualno čine najveći iznos aktive banaka. Societe Generale je u tri navedene godine sa najvećim učešćem kredita u ukupnoj aktivu banke pri čemu je njeno učešće najveće i u svakoj godini pojedinačno, dok

Komercijalna banka ima najmanje učešće u sve tri godine zbirno i pojedinačno za svaku godinu.

Glavni pokretač porasta neto dobitka je bio rast neto prihoda od kamata. Neto dobitak po osnovu kamata ostvaren u 2015. godini iznosi 129,8 mlrd dinara i veći je za 4,1% u odnosu na 2014. godinu, zahvaljujući tome pri čemu je tempo pada rashoda po osnovu kamata (u poređenju sa prethodnom godinom smanjeni za 28,3%), uzrokovan opštim padom kamatnih stopa na domaćem i međunarodnom tržištu, bio izraženiji od pada prihoda od kamata koji su manji za 6,3 procenta u poređenju sa prethodnom godinom.

Na osnovu analize aktive banaka na tržištu Republike Srbije dolazimo do zaključka da je najveća vrednost pozicije koja se odnosi na kredite i ovaj trend u svim analiziranim bankama. Iznos odnosno vrednost pozicije zavisi od ukupne aktive banke. Na osnovu rezultata o raspodeli aktive dolazi se do zaključka da su krediti i potraživanja od komitenata procentualno najzastupljeniji u aktivi banaka. Ostale pozicije aktive imaju daleko manji udeo u aktivi nego pozicije kredita.

4.6. Analiza kreditnog rizika u bankarskom sektoru Srbije 2013.-2015.god

Kreditni rizik je prikazan pomoću učešća problematičnih kredita u ukupnim kreditima i upućuje na kvalitet plasmana banaka.

Stopa rast problematičnih kredita kod sekoristika opoznačatelj kreditnog rizika, s obzirom na to da pokazuje dinamiku kvaliteta aktive.

4.6.1. Kreditni rizik u bankarskom sektoru Srbije u 2013. godini

U 2013. godini najznačajniji rizik je upravo kreditni rizik i to ubedljivo bez konkurencije pri čemu je nivo problematičnih kredita vrlo visok, posebno u segmentu kreditiranja privrede. U 2013. godini najveći deo ukupnih zahteva predstavlja upravo kapitalni zahtev za kreditni rizik (86%), zatim kapitalni zahtev za operativni rizik (12%), dok sa druge strane najmanji deo ima kapitalni zahtev za tržišni rizik (2%).

Kreditni rizik je najznačajniji rizik u bankarskom sektoru Republike Srbije, što se može videti na sledećem grafikonu

Grafikon 11. Kapitalni zahtevi prema vrsti rizika u 2013. god.

Izvor: www.nbs.rs/ *Finansijska stabilnost 2013.*, preuzeto 27.03.2017.

Odsredine 2013. godine kreditna aktivnost beleži nagli pad. Realna kreditna aktivnost pored sume i opšteg nivoa domaćih kredita, obuhvata i ukupnu zaduženost privrede prema inostranstvu, u analiziranoj godini niža je za 4,0% u odnosu na 2012. godinu. Niži nivo kreditne aktivnosti rezultata je pada zaduženosti domaćih preduzeća kao kod domaćih banaka, tako i kod banaka u inostranstvu. Krediti privredi iz sektora domaćeg bankarstva nose u 2013. godini negativnu stopu realnog rasta od 10,7% na, što realno i objektivno značajan pad u poređenju sa stopom rasta od 3,1% koliko je iznosila u 2012. godini. Na značajno smanjenje kreditne aktivnosti u 2013. godini uticala su faktorika na strani ponude, tako i na strani potražnje za kreditima.

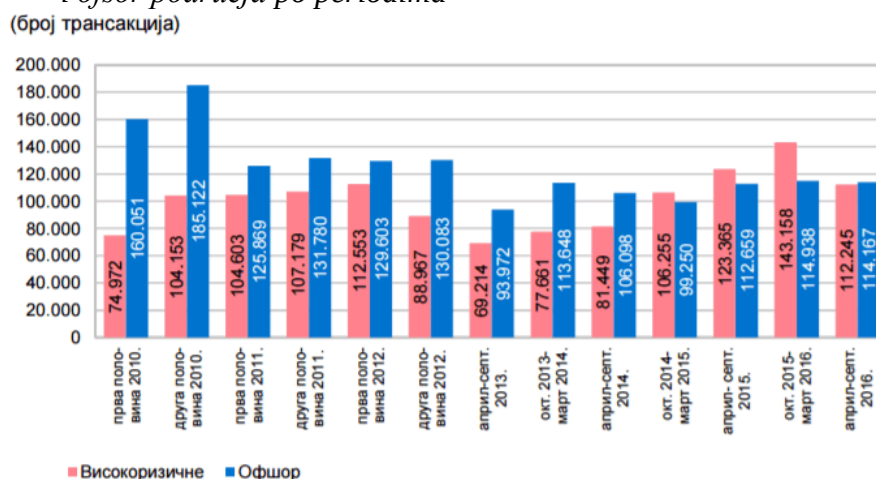
Kao posledica kreditne aktivnosti u 2013.godine NPL (bruto problematični krediti) predstavljali su 21,4% ukupno odobrenih brutokredita. Porastu čestaovih kredita u 2013.godini od 2,7 p.p. predstavlja rezultat rast brutoproblematičnih kredita ali i rezultat smanjenja ukupnih kredita u bankarskom sektoru Srbije. Analizirajući duži vremenski period važno je izneti podatak da je početkom 2008.godine kada počinje ekonomska kriza Srbija ulazi u visokim procentom problematičnih kredita, 11,3%, zbog čega možemo izvući zaključak da za razliku od drugih zemalja Srbija nije zabeležila porast problematičnih kredita, pre svega zbog sistemskih mera koje je propisala i sprovela Narodna banka Srbije. Smanjenom broju problematičnih kredita doprinelo je i oduzimanje dozvole za rad Razvojnoj banci Vojvodine i Privrednoj banci Beograd. Ukupno problematični krediti ove dve banke preuzima Agencija za osiguranje depozita, a deo problematičnih kredita je otpisan.

4.6.2. Kreditni rizik u bankarskom sektoru Srbije u 2014. godini

Kao i u prethodno analiziranoj 2013.godini najznačajniji rizik u bankarskom sektoru i u 2014.godini bio je kreditni rizik o čemu govori podatak o broju NPL u ukupnim kreditima u bankarskom sektoru Srbije.

Što se tiče kapitalnih zahteva u 2014.godini kapitalni zahtev za kreditni rizik iznosio je (86%), zatim sledi kapitalni zahtev za operativni rizik (12%), a najmanji deo kapitalni zahtev za tržišni rizik (2%). Ako uporedimo sa prethodnom 2013.godinom videćemo da je struktura rizika nepromenjena.

Grafikon 12. Kretanje broja izvršenih transakcija sa klijentima iz visokorizičnih i ofšor područja po periodima

Izvor: www.nbs.com, Analiza odgovora banaka na dostavljen upitnik o aktivnostima banke iz oblasti upravljanja rizikom, preuzeno 10.04.2017.

Realna kreditna aktivnost do oktobra 2014. karakteriše pad posle čega se vraćau pozitivnu zonu. Realna kreditna aktivnost u 2014. godini porasla za 0,4% u odnosu na 2013. godinu. Realna kreditna aktivnost u 2014. godini porasla za 0,4% u odnosu na 2013. godinu. Realna kreditna aktivnost u 2014. godini porasla za 0,4% u odnosu na 2013. godinu.

Visok nivo problematičnih kredita, koji karakteriše bankarski sektor Srbije, deluje ograničavajućem na kreditnu aktivnost, jer povećava averziju banaka prema riziku, koja se manifestuje kroz pooštavanje standarda kreditiranja.

U 2014. godini učešće NPL po sektorima nastavlja trend većeg učešća kod privrede nego kod fizičkih lica. Kada posmatramo kredite odobrene privredi, u 2014. godini učešće NPL u ukupno odobrenim kreditima iznosilo je 24,6%, što je ako napravimo paralelu sa prethodnom 2013. godinom ima nepromenjen iznos. Ako napravimo analizu privrednih grana odnosno privrednih industrija, zaključujemo da građevinarstvo i dalje ima najveće učešće problematičnih kredita - 48,3%. Promene koje su uvedene a vezane su za sektorsku klasifikaciju dovele su do porasta broja NPL sektoru javnih preduzeća. (za 12,5 p.p., na 13,3%), pri čemu se posebno ističu dve grane sektora javnih preduzeća i to sektor građevinarstva i sektor prerađivačke industrije. Ako sa druge strane analiziramo NPL za fizička lica podaci govore da su oni u ukupno odobrenim kreditima povećani u toku 2014. za 0,6 p.p., na 11,4%. Najredovnije se otplaćuju stambeni krediti koji po svom volumenu predstavljaju i najznačajniji deo kredita fizičkim licima.

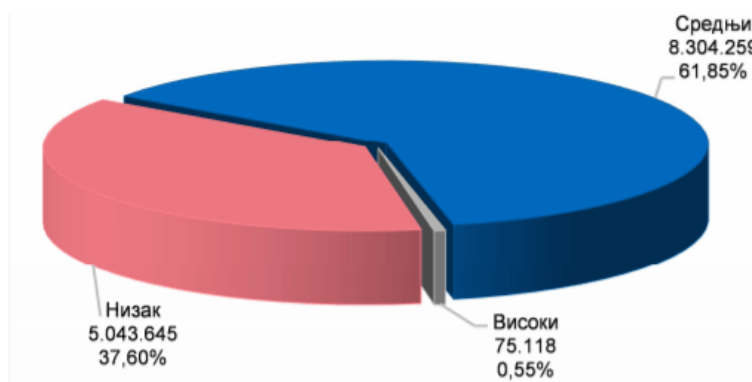
4.6.3. Kreditni rizik u bankarskom sektoru Srbije u 2015. godini

U 2015. godini nastavlja se trend izuzetno visokih NPL odnosno udeo problematičnih kredita u ukupnim kreditima u bankarskom sektoru Srbije, posebno u oblasti kreditiranja privrede, a od svih aktuelnih i izraženih rizika najveći udeo ima kreditni rizik. Shodno navedenom i najveći udeo u kapitalnim zahtevima ima kapitalni zahtev za kreditni rizik (86%).

U avgustu 2015. godine Vlada Srbije je na svojoj sednici usvojila dokument Strategija rešavanja problematičnih kredita, koju je integralno predložila Narodna banka Srbije u saradnji sa resornim ministarstvima. Izvršni organ Narodne banke Srbije – Izvršni odbor je odmah po usvajanju navedene Strategije prihvatio Akcioni plan za primenu strategije. Suštinski delovi Akcionog plana vezani su za poboljšanje sektora supervizije u bankarskom sistemu sa težištem na normativnom regulisanju i postupcima unapređenja restruktuiranja i potraživanja kao i na dalji razvoj kvaliteta u procedurama

saniranja loše bankarske aktive. Opšte procene nadležnih institucija su da su u problematični krediti u Srbiji u iznosu od 22 procenta ili izražno u evrima 3,7 milijardi evra, od ukupno 17mlrd kredita datih u evrima.

Grafikon 13. Struktura banaka svrstanih po stepenu rizika – septembar 2016.

Izvor: www.nbs.com, Analiza odgovora banaka na dostavljen upitnik o aktivnostima bank i oblasti upravljanja rizikom, preuzeto 10.04.2017.

Mere za ublažavanje kreditnog rizika u Srbiji su: potpuna i dosledna realizacija navedene Strategije za rešavanje problematičnih kredita, kao i na navedenoj strategiji zasnovanih i usvojenih akcionih planova sa potrebnim elementima za oročene aktivnosti i definisane nosioce odgovorne za sprovođenje tih aktivnosti. Dosledno provođenje treba da u narednom periodu rezultira smanjenim kreditnim rizikom u bankarskom sistemu Srbije.

Gore navedenom strategijom profilisane su oblasti od ključnog značaja za smanjenje ili eliminisanje izvora bankarskog rizika i posledica koji ovaj rizik nosi sa sobom kao što su oblasti dalje kvalitativne nadgradnje delatnosti supervizora, poboljšanje procesa vrednovanja sredstava kreditnog obezbeđenja, promene u strukturi i procedure stečajnih postupaka, unapređenje trgovine problematičnim kreditima na finansijskom tržištu, poreski stimulansi koje treba obezbediti izmenama u poreskim zakonodavstvima zemalja pri čemu kao jedna od mogućih varijanti rešenja problema je i otpis poreskih dugova koje tretirati kao poreske rashode, doslednu primenu Smernica koje predstavljaju izražena očekivanja iz domena supervizora a odnosili bi se na oblik i formu ustanovljenja vrednosti ispravke u aktivnosti potraživanja sadržanim u bilansima banaka, a usklađeno sa MRS39.

4.6.4. Kreditni rizik u bankarskom sektoru Srbije u 2016.godini

Na osnovu zvaničnih podataka Narodna banke Srbije datih u Izveštaju za 2016. godinu procentualni iznos problematičnih kredita u ukupnim kreditima iznosi 17,03 procenta što u poređenju sa 2015.godinom donosi smanjenje za 4,5procentapoen.

Ako se analiziraju poslednje četiri godine u bankarskom sektoru Srbije upoređujući podatke NBS moguće je izvući zaključak da je njihovo učešće u ukupnom kreditnom plasmani najniže u zadnjnje četiri godine što predstavlja pozitivan efekat primene Strategije i Akcionih planova zaresavanjeproblematičnihkredita.

U navedenim kvartalnim i godišnjim izveštajima o stanju u bankarskom sektoru Srbije, Narodna banka Srbije je potvrdila da je u 2016. godini u celini i dosledno ostvarila sve postavljene opšte i pojedinačne ciljeve predviđene Strategijom i Akcionim planom na planu osposobljavanja banaka za samostalno rešavanje kredita koji su problematičnog karaktera apostrofirajući proces unapređenja restrukturiranjapotraživanja, praksu računovodstvenog preventivnog delovanja, razvoj dalje transparentnosti bankarskog poslovanja i informisanja zainteresovanih stejkholdera pre svega u oblasti kaliteta aktive, dalje unapređenje procedure i prakse izveštavanja centralne banke o visini i vrsti problematičnih kredita.

4.6.5. Analiza kreditnog rizika bankarskog sektora Srbije u period 2013-2015. godina

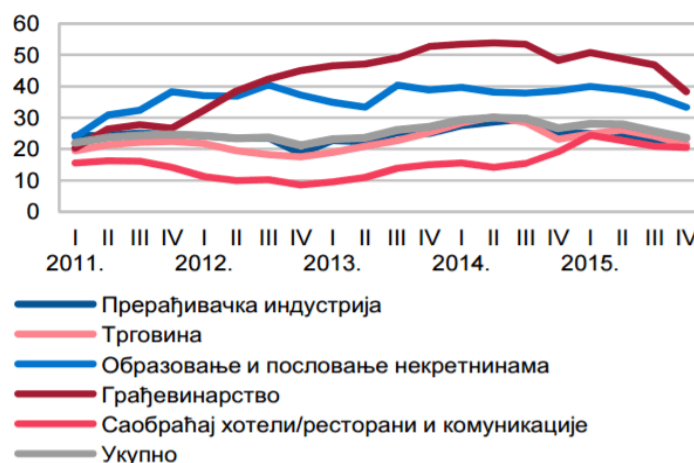
U skladu sa gore navedenim razmatranjima odnosno u periodu analizirane tri godine možemo zaključiti da je na kraju perioda ostvaren rast kredita privredi u iznosu od 1,2% posle dve godine pada (2013, 2014). Kreditni rizik bankarskog sektora u Srbiji meren visinom bruto NPL (problematicnih kredita) privrede u ukupnim bruto kreditima i krajem 2015. godine iznosio je 21,7% i smanjen je za 2,9 procentnih poena. Efekti smanjenja bruto problematičnih kredita doveli su do značajnijeg oporavka kreditiranja domaće privrede, uz otpis, ustup i restruktuiranja jednog dela problematičnih kredita u poređenju sa krajem prethodne godine. O oporavku srpske privrede u pogledu izmirenja dospelih obaveza pokazuje i snižavanje broja privrednih subjekata u Srbiji koji su pod blokadom, i iznose 53.233 na kraju 2015, štojeza1,3% niže negou2014.godini

Analizirajući stanje problematičnih kredita po sektorima iz podatka NBS možemo zaključiti da je najveći pad NPL zabeležen je iz okvira sektora građevinarstva, trgovine,prerađivačke industrije, za razliku od godine 2014, u kojoj su upravo navedeni

sektori koji su najviše i pogođeni padom ekonomske aktivnosti, u najvećoj meri uticali na porast broja problematičnih kredita u privredi.

Analizirano po valutnoj pripadnosti u 2015.godini došlo je do smanjenja nivoa problematičnih kredita privrednih subjekata i u devizama i u dinarima. Ako uporedimo devizno i dinarsko kreditiranje i problematične kredite po tom osnovu učešće NPL kredita u dinarima u ukupnim kreditima u dinarima je povećano u 2015., iz prvenstvenog razloga nižeg kreditiranja u domaćoj valuti i rokova dospevanja subvencionisanih kredita u 2015.godini.

Grafikon 14. *Sektorska struktura učešća problematičnih kredita u ukupnim kreditima privrednih subjekata*

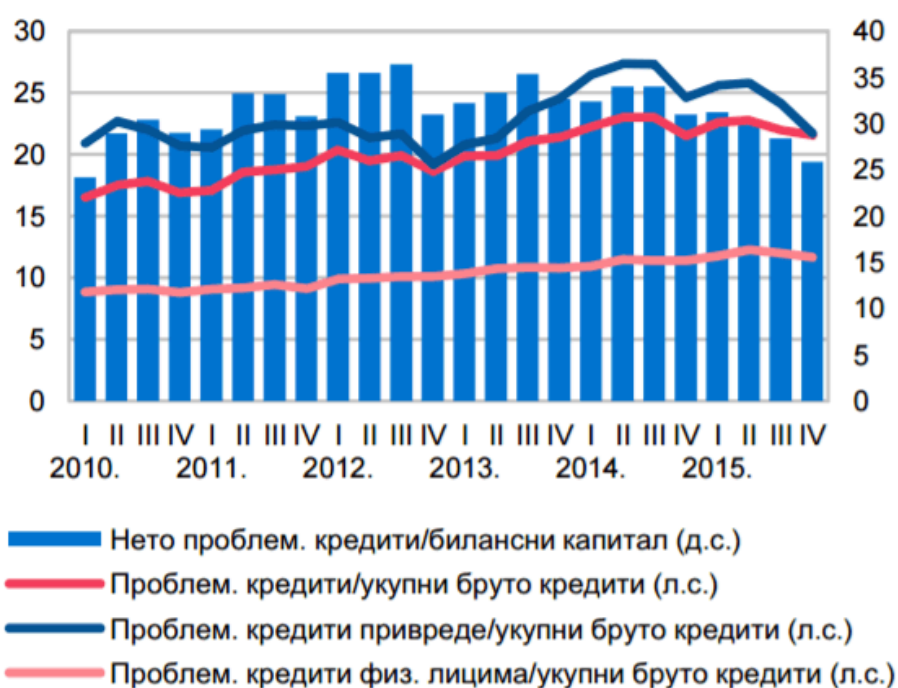
Izvor: www.nbs.rs, *Godišnji izveštaj o stabilnosti finansijskog sistema*, preuzeto 27.03.2017.

Bankarski sektor Srbije u razmatranom period od 2013.-2016.god je karakterisao visok nivo problematičnih kredita, što je delovalo kao znatno ograničenje kreditne aktivnosti, jer je kod pojedinih banaka stvaralo otpor prema mogućem kreditnom riziku što je moglo izazvati ograničenje ponude kredita i ograničiti dalji razvoj privredne aktivnosti. Nastavak procesa uspešnog rešavanja problematičnih kredita smanjenjem kapitalnih zahteva kreditnog rizika kao i procesi ustupanja potraživanja, dovesti do daljeg jačanja kreditne aktivnosti a time i rasta privrednih aktivnosti.

Bruto problematični krediti su u 2015.godini obuhvatali 21,6% sveukupno bruto odobrenih bruto kredita u bankarskom sektoru Srbije, što je za manje od 0,1 p.p. više od broja problematičnih a odobrenih kredita u 2014.godini. Karakteristike rasta problematičnih kredita za 2014.godinu je njihov rast za prvu polovinu godine i pad u drugoj polovini godine. Analizirajući sektorsku strukturu problematični krediti su i nominalno i

realno veći kod privrede nego kod stanovništva. Broj NPL u ukupno odobrenim kreditima privredi su na kraju 2015.godini iznosili 21,7% za 2,9p.p. manju odnosu na 2014.godinu. U oblasti javnih preduzeća problematični krediti učestvuju u ukupno odobrenim kreditima 11,8% pri čemu je takođe zabeležen njihov pad od 1,5p.p. u odnosu na 2014.godinu. Što se tiče granske raspodele kredita privrednim subjektima najviše problematičkih kredita ima građevinarstvo sa 38,2%. Smanjenje NPL kredita u građevinarstvu je smanjeno 10,0 p.p. naplatom dela problematičnih potraživanja.

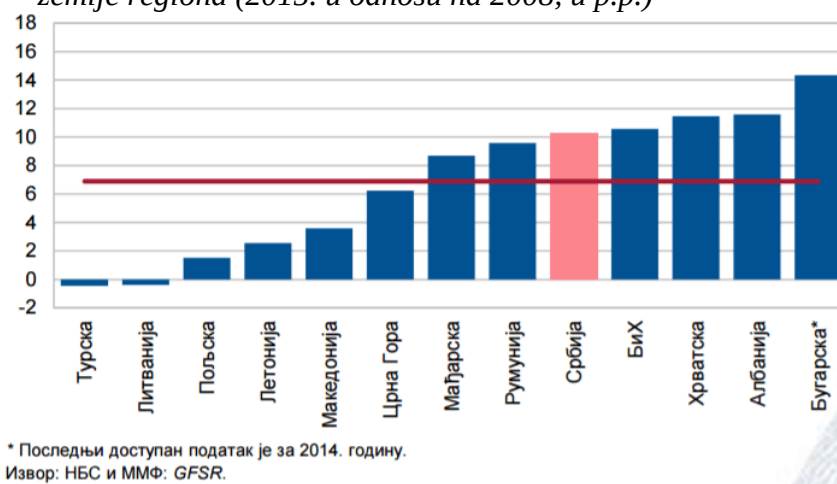
Grafikon 15. Problematicni krediti 2010-2015. (u%)

Izvor: www.nbs.rs, *Godišnji izveštaj o stabilnosti finansijskog sistema*, preuzeto 27.03.2017.

Fizička lica učestvuju u problematičnim kreditima od ukupno odobrenih bruto kredita sa 11,7% na kraju 2015.godine, što predstavlja povećanje za 0,3p.p. na međugodšnjem nivou. U prvoj polovini godine učešće je sa rastom od (12,3% u junu), zbog rasta problematičnih kredita odobrenih za potrebe stambene izgradnje. U drugoj 2015.godine došlo je do porasta kreditne aktivnosti za fizička lica i smanjenju ukupnih problematičnih kredita. Krediti za potrebe fizičkih lica su korišćeni za potrebe stambene (45,7%), gotovinski krediti (29,7%), sa problematičnim kreditima 9,5%.

Grafikon 16. Promena učešća bruto problematičnih kredita u ukupnim bruto kreditima, zemlje regiona (2015. u odnosu na 2008, u p.p.)

Izvor: www.nbs.rs, Godišnji izveštaj o stabilnosti finansijskog sistema, preuzeto 27.03.2017.

Što se tiče učešća bruto problematičnih kredita u ukupnim bruto kreditima, zemalja regiona karakteristično je da se njihov negativan rast od -0,2 u p.p. u 2015. godini upoređenju sa 2008. godinu za Tursku i Litvaniju do 14,4 p.p. za Bugarsku. Prosek regiona iznosi 6,8 p.p. Srbija ima rast bruto problematičnih kredita u razmatranom razdoblju za 10,2 p.p., iznad proseka regiona.

5. STUDIJA SLUČAJA: UPRAVLJANJE KREDITNIM RIZIKOM U INTESA BANCII

Kreditni rizik za Intesa banku predstavlja takvu vrstu rizika u kome zajmotražioca nije u mogućnosti da redovno u skladu sa ugovorom servisira svoje obaveze prema banci a u skladu sa ugovorom. Intesa banka je razradila i primenjuje vrlo efikasan sistem za upravljanje kreditnim rizikom korišćenjem procedura i politika, interne akte kojima se kreditni rizik drži pod kontrolom i svodi na prihvatljiv nivo. Intesa banka uspešno upravlja kreditnim rizikom utvrđujući granice u odnosu na zajmotražioca, pojedinca, privatno preduzeće, državno preduzeće, državu, geografski region.

5.1. O Intesa banci

Banca Intesa Beograd je od samog početka osnovana u obliku deoničarskog društva, 1991. godine potpisivanjem Ugovora o osnivanju i poslovanju mešovite banke „Delta banke“ deoničkog društva, u Beogradu. Narodna banka Srbije je iste godine donela Rešenje o osnivanju i istovremeno i dala Dozvolu za osnivanje Mešovite banke „Delta banke“ dd, Beograd.

Od osnivanja do danas najveće promene su se desile 2015. godine, kada je došlo promene u vlasničkom sastavu Intesa banke time što je manjinski akcionar International Finance Corporation (IFC) u potpunosti prodao svoj ukupan udeo većinskom akcionaru Intesa Sanpaolo Holding International S.A. Nakon navedene organizacione promene Intesa banka Beograd ima dva vrlo snažna akcionara, a to su Intesa Sanpaolo International S.A. i drugi Intesa Sanpaolo.

Banca Intesa u Beogradu spada u vodeću banku po mnogim kriterijumima vrednovanja uspešnosti banka na bankarskom tržištu Srbije i trenutno ima najveći broj klijenata u Srbiji i regionu. Ona sarađuje sa oko 1,6 miliona fizičkih lica i približno 120 hiljada pravnih lica. Uspešnost u poslovanju Intesa banka je ostvarila primenom adekvatne poslovne strategije, uvođenju stalnih inovacija u poslovanje po čemu je postala lider u Srbiji, vrlo visokim kvalitetom usluga, izuzetnoj posvećenosti svih zaposlenih, zbog čega je Intesa banka uvažavana kao pouzdan saradnik i fizičkim i pravnim licima.

I pored vrlo izraženih problema spoljnog okruženja kao što je svetska ekonomska kriza, nestabilni uslovi poslovanja u Srbiji, Banca Intesa je održala stabilno poslovanje i učvrstila svoj leaderski položaj u bankarskom sektoru Srbije. U 2015. godini

Intesa banka je prva u Srbiji sa tržišnim učešćem sa 16procenata u aktivima, 15,5procenata u plasmanima klijentima i 16,6procenata u depozitima. Intesa banka ostaje lider takođe u poslovima elektronskog bankarstva kao i poslovanju sa platnim karticama. Intesa banka je izgradila široku poslovnu mrežu sa 170 ekspozitura, ima preko 21.000 POS terminala u preko 260 bankomata i visokim standardima direktnih kanala.

Intesa banka u oblasti kredita fizičkim licima učestvuje sa 13,1procenta, a u oblasti depozita fizičkih lica 17,4procenta. U oblasti poslovanja sa pravnim licima tržišni udeo u kreditima je 15,5procenata a učešće u depozitima pravnih lica je 19,8procenata.

5.2. Sistem upravljanja rizicima u Intesa banci

Sistem upravljanja rizicima u Intesa banci formiran je i uspostavljen usklađeno sa opštim i pojedinačnim zahtevima Narodne banke Srbije, Međunarodnih standarda računovodstva i izveštavanja (MRS MSFI), kao i Bazelskih standarda, posloводства kompanije Intesa i najbolje bankarske prakse odnosno sopstvenih iskustava.

U Intesa banci identifikacija, merenje, upravljanje rizikom je vrlo složen posao u koji je uključeno više organizacionih celina: Sektor upravljanja rizicima, Sektor upravljanja kreditima, Sektor naplate i upravljanja potraživanjima u zakašnjenju, Odeljenje upravljanja bankama sa povećanim kreditnim rizikom, Upravni odbor, Kreditni odbor, Izvršni odbor, Odbor za reviziju.

Upravni i Izvršni odbor su nadležni za sveobuhvatu i doslednu primenu prihvaćenog sistema upravljanja rizicima i njegovu potpunu primenu u praksi.

Upravni odbor je organ banke koji utvrđuje politike za identifikaciju, merenje i procenu rizika, i snosi punu odgovornost za implementaciju jedinstvenog sistema upravljanja rizicima u banci kao i kontrola funkcionisanja celokupnog sistema.

Izvršni odbor je organ banke koji je odgovoran u sistemu upravljanja rizicima za identifikovanje, procenu i merenje rizika sa kojima je Intesa banka suočena pri čemu primenjuje u potpunosti principe upravljanja svim rizicima koji su odobreni od Upravnog odbora.

Odbor za praćenje poslovanja Intesa banke odnosno Odbor za reviziju neprekidno vrši analizu i usvaja predloge strategija i vrstu politika koje banka koristi za upravljanje rizicima sa unutrašnjom kontrolom koja se Upravnom odboru predlaže za razmatranje i korekciju odnosno usvajanje.

5.3. Upravljanje kreditnim rizikom u Intesa banci

Intesa banka u oblasti upravljanja rizicima vrši upravljanje kreditnim rizicima na više nivoa; na *nivou klijenta, grupe povezanih lica i na nivou ukupnog kreditnog portfolija*.

Osnovni cilj upravljanja kreditnim rizikom u Intesa banci je dosledno provođenje politike optimalne izloženosti kreditnom riziku, Intesa banka ocenjuje bonitet, tj. kreditnu sposobnost pojedinačno i temeljito u skladu sa propisanim dokumentima svakog klijenta bilo da se radi o momentu podnošenja zahteva za odobrenje ili da se radi o fazi redovne i stalne analize njegovih karakteristika. Procena kreditne sposobnosti svakog klijenta, redovnost u ispunjavanju obaveza u prethodnom periodu i stepen vrednosti instrumenta obezbeđenja u cilju zaštite od rizika, za svaku pojedinačni zahtev za kredit obavlja se u *Sektoru za upravljanje kreditiranjem*. (www.intesabanka.rs, Bazeli Stub 3 Objavljivanje podataka i informacija banke sastavljeno 31. decembra 2015. godine, preuzeto 15.10.2016.)

Stalno praćenje IR (internog rejtinga) tražioca kredita, nivoa prihvaćenog rizika za svakog tražioca kredita ponaosob, zahtevanog obima sredstava potrebnih za rezervisanje kako bi se pokrio rizik, rizika koncentracije plasmana, rizik ukupnog kreditnog portfolija, rizik granice kapitala neophodnog za pokrivanje svih kreditnih rizika, obavlja Sektor za upravljanje rizicima.

Sektor za naplatu i upravljanje potraživanjima u docnjinadležan je za upravljanje strategijama namirenja po kreditima koji su po proceni problematični krediti.

Odeljenje za upravljanje subjektima sa povećanim kreditnim rizikom ima osnovnu funkciju da vrši ranu identifikaciju eventualno problematičnih klijenata iz oblasti privrede i definisanja odgovarajućih mera kao i strategija za klijente sa povećanim nivoom rizičnih kredita, a sve sa ciljem umanjivanja rizika od gubitka za Intesa banku.

Svi navedeni sektori kao što su Sektor za upravljanje kreditiranjem, Sektor za upravljanje rizicima, Sektor za naplatu i upravljanje potraživanjima u kašnjenju otplate i Odeljenje za upravljanje subjektima sa povećanim kreditnim rizikom predstavljaju nezavisne organizacione delove Intesa banke.

U postupku analize sprovode se principi regulisani aktima Narodne banke Srbije i odgovarajuća interna akta Intesa banke kako bi se u samom početku postupka odobravanja kredita pravovremeno uočili i predupredili potencijalni rizici banke nastali kao nemogućnost zajmotražioca da redovno izmiruje svoje obaveze u predviđenim rokovima.

ma koji su predviđeni ugovorom o odbrenju kredita. Zbog navedenog vrši se predviđanje potrebnog obima razervi za eventualne gubitke i merenje adekvatnosti rezervi kapitala po zajmotražiocima, klasama rizika, segmentima i ukupnom portfoliju Intesa banke. (www.intesabanka.rs, Bazel II Stub 3 Objavljivanje podataka i informacija banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine, preuzeto 15.10.2016.)

Donošenje odluka o izlaganju kreditnog riziku se zasniva na obrazloženom predlogu Sektora za upravljanje kreditiranjem. Odobrenje kredita klijentima iz privrede kao i procena rizičnosti kredita vrši se pojedinačno u zavisnosti od tipa klijenta, namene kredita, ocene sposobnosti klijenta da odobreni kredit sa pripadajućom kamatom vrati, vreme na koje se kredit odobrava kao i visinom kredita. Od posebne važnosti su i način obezbeđenja kredita. Kada se odlučuje o kreditima stanovništvu i malim privrednicima postoje standardizovane procedure, unapred definisani uslovi, scoring modeli i dodatne analize. Cene rizika za standardne kredite se izračunavaju na osnovu kreditnih gubitaka koje je banka imala u prethodnom periodu. Cena rizika za kredite u privredi se utvđuje na osnovu rejtinga zajmotražioca.

Obzirom da je kreditni plasman sa najvećim učešćem u aktivni banki i obzirom na važnost kreditnog rizika izvršena je disperzija odlučivanja o kreditnom rizikom na različite nivoe odlučivanja. Suština same disperzije odlučivanja vezana je i za visinu odobrenog kredita do kojih pojedini organi mogu da odlučuju.

U Intesa banci za odlučivanje o kreditima nadležni su sledeći organi: direktori ekspozitura, direktor za upravljanje rizicima, direktori regionalnih centara, Sektor za upravljanje kreditiranjem, Upravni odbor, Kreditni odbor, Izvršni odbor.

Intesa banka upravlja kreditnim rizikom upravljajući time što daje striktna ograničenja u smislu ročnosti, ocene kredibilnosti klijenata, diverzifikacijom kredita na veći broj zajmotražioca, valutnom klauzulom itd.

Jedan od značajnih uslova upravljanja kreditnog rizika u Intesa banci je i izborom i uvažavanjem odgovarajućih instrumenata za obezbeđenje u otplati kredita, obrazovanjem ispravki vrednosti bilanskih rezervisanja i potraživanja u cilju kompenzacije gubitaka po vanbilansnim stavkama, određivanjem odgovarajuće cene kredita.

Izloženost zajmotražioca riziku razmatra se pre odobrenja kredita a prati posle odobrenja kredita.

5.4. Oblici kreditnog rizika u Intesa banci

Rizik koncentracije u Intesa banci je mogući rizik gubitka zbog preobimnog plasmana u određeni segment zajmotražioca. Segmenti zajmotražioca se mogu utvrđivati po: po sektorima, po regionima, po državama, po povezanim licima. Intesa banka vrši nadzor nad rizikom koncentracije time što ograničava i vrednuje izloženost banke kreditnom riziku ka određenim segmentima, po regijama, državama i ekonomskim grupama.

Derivativni finansijski instrumenti izlažu banku kreditnom riziku kada je njihova fer vrednost pozitivna po banku. Kreditna izloženost banke na bazi derivata proračunava se primenom metodete kuće izloženosti, to jest sabiranjem pozitivne fer vrednosti ugovora i nominalnog iznosa derivata umnoženog koeficijentom volatilnosti koji za svoju objektivnu vrednost zavisi od vrste i ročnosti finansijskog derivata, a koji je utvrđen aktima NBS.

Rizici srodnog kreditnog riziku. Intesa banka u svom poslovanju daje garancije i akreditivne svojim komitentima, otvara kreditne linije i u ugovorenim uslovima vrši plaćanje u ime za račun trećih lica čime se Intesa banka izlaže rizicima srodnim kreditnom riziku, koji se može prevazići postupcima kontrole i procesima odnosno predviđenim procedurama za kreditni rizik.

5.5. Sredstva obezbeđenja i druga sredstva zaštite od kreditnog rizika

Banka Intesa je izradila Katalog sredstava obezbeđenja kao dokumenat koji šta je banci na raspolaganju kao sredstvo obezbeđenja: instrumenti platnog prometa, instrumenti materijalne kreditne zaštite, instrumenti nematerijalne kreditne zaštite, jemstva fizičkih i pravnih lica.

U ovom sadržaju nas interesuju instrumenti materijalne i nematerijalne kreditne zaštite.

Za instrumente materijalne kreditne zaštite u Intesa banci predviđeni su: (www.intesabanka.rs, Bazeli II Stub 3 Objavljivanje podataka i informacija banke sastanem na dan 31. decembra 2015. godine, preuzeto 15.10.2016.)

- finansijska sredstva obezbeđenja
- stambene i poslovne nepokretnosti

- potraživanja
- drugi instrumenti materijalne kreditne zaštite (instrumenti koje je izdala kreditna institucija pokretna imovina, polise životnog osiguranja).

Kada se radi o ugovaranju hipotekane pokretnosti ili sa druge strane založenapokretnoj imovini Intesa banka redovno vrši procenu vrednosti imovine angažovanjem ovlašćenog procenitelja, kako bi se rizik sveo na najmanju meru.

Instrumenti nematerijalne kreditne zaštite u Intesa banci su: (www.intesabanka.rs, Bazel II Stub 3 Objavljivanje podataka i informacija banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine, preuzeto 15.10.2016.)

- garancije banaka i države
- kontragarancije banaka.

Koja će vrsta, materijalna ili nematerijalna kreditna zaštita biti prihvaćena zavisi od stepena rizičnosti vraćanja kredita i kamate svakog klijenta posebno.

Vrsta i stepena obezbeđenja zavise od procene rizičnosti na visinu i vrstu kredita koji klijent traži. Analiza boniteta svakog klijenta u Intesa banci je stalna aktivnost koju paralelno izvodi nekoliko organa i tela koji sučeljavaju svoja analize i donose odgovarajući stav prema kreditnom zahtevu.

5.6. Procena obezvređenja finansijskih sredstava

Brojni su činioci koji su relevantni pri proceni vrednosti finansijskih sredstava a koji su od posebnog značaja za banke: vremenski uspostavljeni ili odloženi otplate rata kredita kako glavnice tako i kamata, registrovani problemi u tokovima gotovine zajmotražilaca, pad internog kreditnog rejtinga zajmotražioca, neispunjavanje ugovornih obaveza kod korišćenja kreditnih sredstava. Na pojedinačnom ili grupnom nivou Intesa banka vrši procenu obezvređivanja sredstava.

5.6.1. Pojedinačno procenjivanje ispravke vrednosti

Intesa banka neprekidno vrši proveru obezvređivanja finansijskih sredstava ili procenu ispravke vrednosti za svaki procenjeni individualno značajan kredit ili plasman veći od 250 hiljada evra i za pravna i za fizička lica ukoliko je kašnjenje kao i kašnjenje koje je vremenski duže od 90 dana odnosno u slučaju da postoje dokazi za obezvređivanje vrednosti kredita odnosno plasmana.

Visina obezvređivanja kreditnih sredstava se ustanovljava po osnovu predviđanja novčanih sredstava koja bi bila naplaćena na osnovu ugovora sa klijentom. Ispravka vrednosti sredstava se vrši po osnovu nove procene kreditne sposobnosti klijenta, vremenskih rokova pri čemu se novčani tokovi diskontuju sa efektivnom kamatnom stopom i dovode na realan nivo. Upoređivanjem nominalne vrednosti potraživanja sa očekivanim novčanim tokovima utvrđuje se nivo obezvređivanja sredstava.

Pojedinačna procena obezvređivanja vrši se kvartalno.

5.6.2. Grupno procenjivanje ispravke vrednosti

Intesa banka pored pojedinačne procene vrši i grupno procenjivanje obezvređenja kredita koji po svojoj suštini pojedinačno ne predstavljaju visoku novčanu vrednost kao što su kreditne kartice, neobezbeđene pozajmice kao i pojedinačni ali značajni krediti za koje nema dokaza o pojedinačnom obezvređivanju. Gubici na osnovu obezvređenja novčanih sredstava procenjuju se po osnovama verovatnosti da može nastupiti kašnjenje u otplati rata kredita odnosno glavnice i pripadajuće kamatae u trajanju dužem od 90 dana.

5.7. Analiza upravljanja kreditnim rizikom Intesa banke u 2016. godini

Godina 2016. je u Srbiji karakteristična za finansijski i bankarski potencijal kao nepovoljna jer su ekonomska kretanja složena za zemlju u tranziciji, a političko i ekonomsko okruženje nepovoljno utiče na ekonomiju Srbije, ali je i pored toga kad je u pitanju kreditni rizik u bankarskom sektoru zabeležen sa trendom kako u relativnom iznosu tako i u apsolutnom pogledu laganim padom vrednosti. Intesa banka koja je po svim relevantnim parametrima, vodeća banka odnosno lider u Srbiji, je sprovodeći svoju strategiju sprečavanje rizika i maksimalnog umanjivanja njihovih efekata vrlo uspešno značajno smanjila broj ili nivo problematičnih kredita (NPL).

5.7.1. Analiza problematičnih plasmana u Intesa banci u 2016. god

U Intesa banci, Beograd, sam kreditni rizik se prati višekriterijumski i na više nivoa: pre samog odobrenja kredita procenom kreditne sposobnosti svakog klijenata, kontrolom redovnosti izmirivanja obaveza, praćenjem stanja kreditne sposobnosti kli-

jenta sve vreme do potpune otplate kredita i pripadajućih kamata, upavljanje potraživa-
njima za sve kredite koji su u kašnjenju i njihovom potpunom naplatom.

Prikaz stanja bilansne aktive i ispravke vrednosti obezbeđenih plasmana (NPL-
klasepastdue,unlikelytopayidoubtful) nadan31.decembar2016. godine: (www.intesa
banka.rs, Intesa banka – Izveštaj nezavisnog revizora za 2016. godinu, preuzeto
24.03.2017.)

Analiza problematičnih plasmana

				u hilj.din.	
Bilansna aktiva koja se klasifikuje		Ispravka vrednosti		Ukupno 2016	
Pojedinačna procena	31,751,790	2,013	17,189,913	2,009	31,751,790 17.189,913
Grupna procena	5,834,497		4,167,737		5,836,510 4,169,746
Ukupno	37,586,237	2,013	21,357,650	2,009	37,588,299 21,359,659

Izvor: www.intesabanka.rs, Intesa banka – Izveštaj nezavisnog revizora za 2016. godinu, preuzeto
24.03.2017.

Analiza reprogramiranih plasmana

Sledi prikaz kretanja bilansne aktive kao i ispravke vrednosti reprogramiranih
plasmana dan 31.decembar2016.god.

				hiljadama dinara	
		Bilansna aktiva koja se klasifikuje		Vanbilansna aktiva koja se klasifikuje	
		<i>Plasmani komitentima</i>	<i>Plasmani bankama</i>	<i>Plasmani komitentima bankama</i>	<i>Plasmani komitentima i bankama</i>
Reprogramirana potraživanja:					
Stanje potraživanja		7,288,246		1,182	7,289,428
Ispravka vrednosti		(2,570,731)			(2,570,731)
Ukupno		4,717,515		1.182	4,718,697

Izvor: www.intesabanka.rs, Intesa banka – Izveštaj nezavisnog revizora za 2016. godinu, preuzeto
24.03.2017.

Reprogramiranim potraživanjima podrazumevaje sve vrste potraživanja koji su uz
prethodnu izmenu uslova omogućili davanje određenih olakšica klijentu kao što su: rok
izmirivanja obaveza, dinamika izmirivanja obaveza, kamatna stopa, i drugo. (www.
intesabanka.rs, Intesa banka – Izveštaj nezavisnog revizora za 2016. godinu, preuzeto
24.03.2017.)

I pored nepovoljnog spoljnog ambijenta u 2016. godini, nivo kreditnih rizika je
je u Srbiji stagnirao značajno u apsolutnom i relativnom iznosu.

5.7.2. Kvalitet kreditnog portfolia Intesa banke u 2016.godini

Intesa banka je u toku 2016. godine svoju strategiju poslovanja usmerila na stalno podizanje kvaliteta kreditnog portfolija, kako iz jednog tako i iz drugog, značajnim umanjenoj davanja novih loših kredita, kao i efikasnim rešavanjem problema onih klijenata koji identifikovani kao moguće problematični. Sistem ranog upozorenja (EWS) i sistem za upravljanje klijentima koji nose uvećani rizik (PEM) pokazali su značajne rezultate u preciznom i vremenski značajnom trenutku mogućnosti za utvrđivanje klijenata sa problematičnim finansijskim stanjem čime je stvorena mogućnost sprečavanja nastanka problema nevraćanja kredita i kamata i time značajano na smanjenje kreditnog rizika.

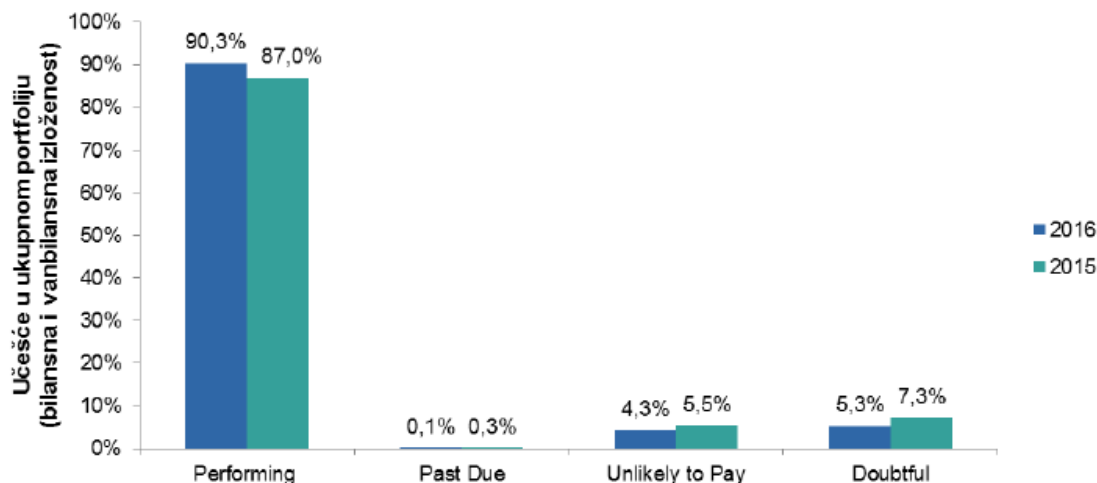
Intesa banka, Beograd je u svom radu koristila u potpunosti rejting model posebno u toku početnih faza odobravanja kredita klijentima, implementaciju rejting modela, kao i izrade nacrtu ponuda klijentima sa najboljim rejtingovima sa rang listom što je omogućilo davanje kredita kvalitetnijoj klijenteli i obezbedilo smanjenje novih klijenata sa problemom u vraćanju kredita.

Sektor za upravljanje potraživanjima u docnji Intesa banke, Beograd, je značajno inovirao programe rada, uskladio sa novim propisima prinudne naplate, čime je značajno poboljšao smanjenje nenaplativih plasmana. Najznačajnije rezultate dale su aktivnosti na na prodaji problematičnih plasmana, znatno bolja naplata, prebacivanje kredita koji su pokriveni obezbeđenjem u vanbilansnu poziciju.

Intesa banka Beograd, je i u 2016.godini produžila sa politikom rezerviranja sredstava za pokrivanje kreditnih gubitaka sa ciljem potpunog pokrivanja rizike za kredite odobrene problematičnim klijentima.

Od aprila 2016. godine Intesa banka, Beograd je počela da primenjuje vrednosti PD (Probability of Default) rejting modela u cilju objektivnog i potpunog obračuna rezervisanja performing klijenata iz sektora privrede. Ovako kvalitetno i objektivno obračunata rezervisanja obezbeđuju bolji raspored odnosno objektivniju alokaciju nivoa rezervisanja koji su u velikoj meri usklađeni sa nivoom rizičnosti klijenta. (www.intesabanka.rs, Intesa banka – Izveštaj nezavisnog revizora za 2016. godinu, preuzeto 24.03.2017)

Grafikon 17. Kvalitet kreditnog portfolija po klasama 2015. i 2016.god.
(bilansna i vanbilansna izloženost)

U toku 2015 godine nova klasa *Unlikely to Pay* je uvedena a obuhvatala je *Substandard* i *Restructured* klase

Izvor: www.intesabanka.rs, Intesa banka – Izveštaj nezavisnog revizora za 2016. godinu, preuzeto 24.03.2017.

Kvalitet kreditnog portfolija je rigorozno proveravan i u procesu Posebnog dijagnostičkog ispitivanja (PDI) koje je NBS, u saradnji sa eksternim revizorima, sprovela tokom 2016. godine. Rezultati ispitivanja su konstatovali da je potvrđena objektivnost i vrhunska verodostojnost utvrđenih postupaka u okviru aktivnosti utvrđivanja kreditnog rizika i demonstrirali da se odabranim konzervativnim pristupom u određivanju vrednosti aktive kapitala Intesa banka poseduje u dugom vremenskom periodu kapitalnu adekvatnost koja je značajno iznad traženih vrednosti. Banka je nastavila sa konzervativnom politikom klasifikacije i rezervisanja, izvršivši značajna rezervisanja za kreditne gubitke kako bi adekvatno pokrila kreditni rizik problematičnih (NPL) klijenata. (www.intesabanka.rs, Intesa banka – godišnji izveštaj za 2016. godinu, preuzeto 18.03.2017.)

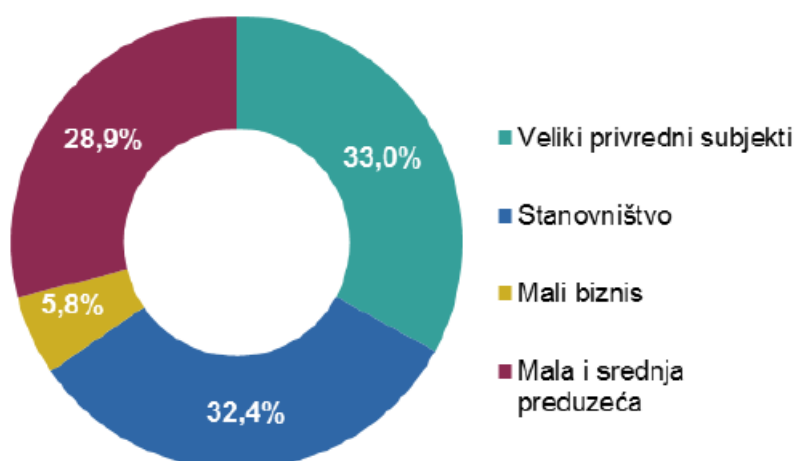
U Intesa banci je redovno i vrlo striktno procenjivan kvalitet kreditnog portfolija u postupku *Posebnog dijagnostičkog ispitivanja (PDI)* koje je Narodna banka Srbije zajedno sa eksternim revizorima, izvršila u 2015. godini. Zaključni rezultati su verifikovali kvalitet procedura i pokazali Intesa banka ima potpunu adekvatnost kapitala iznad zahtevanog nivoa. Intesa banka je izvršila značajna rezervisanja za kreditne gubitke kako bi u potpunosti pokrila kreditni rizik *problematičnih (NPL) klijenata*.

Intesa banka zajedno sa drugim bankama i kreditorima vrlo aktivno sarađuje u traženju razumnih i objektivno prihvatljivih rešenja za značajne klijente sa kojima traže zajedničko rešenje kroz restrukturiranje i mere finansijske konsolidacije.

Rizik koncentracije u Intesa banci se nije značajno menjao i u okviru je dozvoljenih granica kako onih koje je definisala NBS tako i internih limita koje je utvrdio Upravni odbor. U Intesa banci vrlo stroga politika odobravanja kredita, čvrsta sredstva obezbeđenja i visok nivo adekvatnosti kapitala garantuju odgovarajuću zaštitu i kreditora i deponenata.

Od svih klijenata koji apliciraju za kredite Intesa banke Beograd, najveće učešće u kreditnom portfoliju banke imaju velika (Large) i mala i srednja (SME) preduzeća, zauzimajući približno oko dve trećine ukupnog portfolija kredita. Na drugoj strani oko jedne trećine ukupnog portfolija kredita čine krediti malom biznisu i stanovništvu.

Grafikon 18. Distribucija portfolija Intesa banke po segmentima u 2016. god.

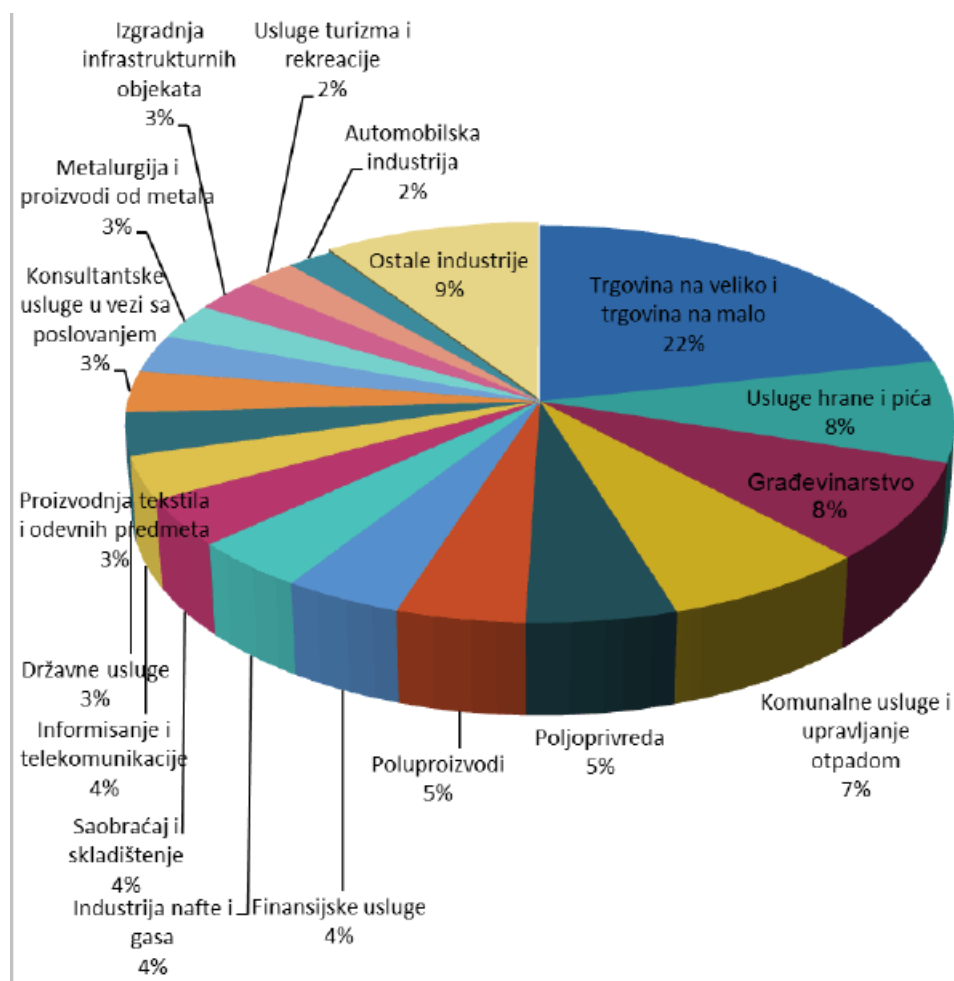
Izvor: www.intesabanka.rs, Intesa banka – godišnji izveštaj za 2016. godinu, preuzeto 18.03.2017.

U kreditnom portfoliju Intesa banke najveće učešće imaju velika, stanovništvo, srednja i mala preduzeća, pri čemu ona sačinjavaju u Intesa banci oko jedne trećine ukupnog portfolija kredita. (www.intesabanka.rs, Intesa banka – godišnji izveštaj za 2016. godinu, preuzeto 18.03.2017).

Analiza diversifikacija kreditnog portfolija po sektorima delatnosti ukazuje na vrlo dobru diverzifikovanost. U Intesa banci država i javna preduzeća, sektor trgovine

ima najveće učešće u kreditnom portfoliju a posle navedenih sektora slede građevinarstvo i prehrambena industrija.

Grafikon 19. Distribucija portfolija po sektorima (industrijama)

Izvor: www.intesabanka.rs, Intesa banka – godišnji izveštaj za 2016. godinu, preuzeto 18.03.2017.

Distribucija kreditnog portfolija po sektorima odnosno po granama delatnosti pokazuje da je izvršena prilično dobra diversifikacija portfolija pri čemu najveće učešće u kreditnom portfoliju imaju trgovina, a potom slede građevinarstvo i prehrambena industrija.

5.7.3. PD modeli merenje kreditnog rizika u Intesa banci

U toku 2015. i 2016. godine Banca Intesa je nastavila dalji razvoj internih kreditnih rejting modela sa ciljem ubrzanog približavanja standardima naprednih pristupa merenjima kreditnih rizika. U Intesa banci razvijeni su PD modeli (*Probability of*

default) za zajmotražioce fizička i pravna lica iz sektora privrede, projektnog finansiranja i banke, a nastavlja se proces dalje razrade PDmodela za sketorstanovništva kao iLGD(*Lossgivendefault*)modela. (www.intesabanka.rs, Intesa banka – godišnji izveštaj za 2016. godinu, preuzeto 18.03.2017.)

Intesa banka je u 2016.godini produžila sa daljim razvojem Internih modela za kreditni rejting u sa ciljem daljeg približavanja savremenim standardima utvrđivanja i merenja kreditnog rizika. Prethodnih godina Intesa banka je razvila vrlo značajne i korisne PD modele koji su omogućili procenu parametra rizika koji su najvećem broju slučajeva skoro sigurno uveli klijenta u objektivni status neizmirenja obaveza) za najveći broj tražilaca kredita iz oblasti privrede u 2016. godini je pripremljen i primenjen novi model za sektor specijalnog kreditiranja (SL 2015), pri čemu je u ovoj godini u toku implementacija novog SME&LC modela.

Kako bi unapredila kvalitet u proceduri dodele rejtinga tražiocima kredita Intesa banka je uvela dva nove organizacione celine i to prvo Odeljenje za internu validaciju (validacija internih rejting modela) i drugo, Rejting desk (sa isključivim pravom da radi „override“ rejtinga). PD model za grupaciju fizičkih lica je odobren je od strane Odeljenja za internu validaciju u decembru 2016.godine sa očekivanjem da bude potvrđena od strane Interne validacije Matične banke. Osim toga, Intesa banka je u 2016.godini nastavila da razrađuje, dopunjuje i testira LGD model (koji treba da obezbedi procenu parametra rizika za gubitak u slučaju ulaska u status neizmirenja obaveza) i to za pravna lica.

U toku prve polovine 2016.godine Intesa banka je izvršila proveru procesa interne procene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i koristeći kao alatku ICAAP izveštaj (ICAAP knjiga) prikazala grafički, brojačno, tabelarno odnosno matematički rezultate procene regulatoru i Matičnoj banci. Procedura unutrašnje procene adekvatnosti kapitala ICAAP je sprovedena po metodologiji Matične banke i interno razvijenoj proceduri.

Intesa banka je u proceni kreditnog rizika koristila standardizovan pristup za izračunavanje aktive ponderisanog kreditnim rizikom, po modelu utvrđenom, propisanom i prezentovanom od strane NBS koja je donela Odluku o adekvatnosti kapitala. U Intesa banci aktiva banke koja je ponderisanog kreditnim rizikom predstavlja sveukupan zbir vrednosti pozicija bilansne aktive banke i vanbilansnih stavki banke umnožen odabranim ponderima kreditnog rizika.

Tabela 33. *Izloženost posle primene tehnike ublažavanja kreditnog rizika i primene faktora kreditne konverzije*

u milionima dinara

Klase izloženosti	Izloženost	0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	Iznos aktive ponder. kreditnim rizikom	Kapitalni zahtev
Izloženost prema državama i centralnim bankama	199.323	188.100	0	0	0	11.222	0	0	0	5.611	673
Izloženost prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave	8.168	0	0	0	0	8.168	0	0	0	4.084	490
Izloženost prema javnim administrativnim telima	623	0	0		0	0	0	623	0	623	74
Izloženost prema međunarodnim razvojnim bankama	4,3	4,3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Izloženost prema bankama	24.883	6	0	22.724	0	1.595	0	0	556	6.178	741
Izloženost prema privrednim društvima	122.843	0	0	0	0	0	0	122.730	113	122.900	14.748
Izloženost prema fizičkim licima	113.862	0	0	0	13.362	0	66.479	34.010	10,2	88.562	10.627
Ostale izloženosti	25.432	14.741		26,5	0	0	0	10.664	0	10.669	1.280
Izloženost po svim klasama izloženosti	495.141	202.852	0	22.751	13.363	20.986	66.479	168.028	680,3	238.629	28.6358

U gore navedenoj tabeli je dat prikaz bilansne aktive i vanbilansnih stavki Intesa banke nakon primenjivanje postupaka za amortizovanje kreditnog rizika, istovremeno je dat i prikaz ukupne aktive sa ponderisanom kreditnim rizikom i kapitalnih zahteva, koji je klasifikovanostpenima izloženosti, datuma 31.12.2016.godine

Ukupan kapitalni zahtev Intesa banke iznosi **32.962.782.000** dinara od čega se na **kreditni rizik** odnosi **28.635.525.000** dinara, a na operativne rizike 4.327.257.000 dinara. **Adekvatnost kapitala Intesa banke** iznosi **20,76%**.

5.8. Upravljanje likvidnošću Intesa banke Beograd u 2016.god.

Banca Intesa svakodnevno prati rizik likvidnosti u usklađeno sa pozitivnom praksom i proverenim standardima Narodne Banke Srbije, Bazelskog Komiteta i Intesa Sanpaollogrupe. Sektor upravlja aarizicima svakog dana vrši merenje tržišnih rizika, nadzire usklađenost sa postavljenim limitima i izveštava relevantne organe upravljanja i organizacione jedinice Banke o nivou preuzetog rizika. Svakog meseca jednom a po potrebi i više puta ALCO prati nivo rizika likvidnosti, deviznog rizika i kamatnog rizika i daje smernice za tekuće aktivnosti usmerene upravljanju svim bankarskim rizicima i upravljanje strukturom bilansa banke. Tokom 2016. godine, nivo likvidnosti Banca Intesa bio je značajno iznad minimalno zahtevanog nivoa. Banka je viškove likvidnih sredstava plasirala u dužničke hartije od vrednosti Republike Srbije. Svi pokazatelji likvidnosti, regulatorni i pokazatelji koje definiše Grupa, bili su konstantno u okviru postavljenih limita.

Tabela 34. Pokazatelji likvidnosti Intesa banke, Beograd u 2016. godini

	Pokazatelj poslovanja	Propisani	Ostvareni	
			31. decembar 2016. godine	31. decembar 2015. godine
1	Kapital	Minimum EUR 10 miliona	492 miliona EUR	469 miliona EUR
2	Adekvatnost kapitala	Minimum 12%	21,5%	20,72%
3	Ulaganja Banke	Maksimum 60%	12,51%	15,72%
4	Veći i najveći mogući kreditni odnos na kapital	Maksimum 400%	79,5%	78,60%
5	Pokazatelj likvidnosti	Maksimum 0,8%	2,62%	2,63%
6	Uži pokazatelj likvidnosti	Minimum 0,5%	2,26%	2,05%
7	Pokazatelj deviznog rizika	Maksimum 20%	1,81%	0,59%
8	Izloženosti Banke prema grupi povezanih lica	Maksimum 25%	15%	19,76%
9	Ulaganja Banke u lice koje nije u finansijskom sektoru	Maksimum 10%	0,03%	0,04%

Izvor: www.bancaintesa.rs, Izveštaj o poslovanju banke u 2016. god., preuzeto 25.03.2017.

Strategijska opredeljenost banke ka fizičkim i pravnim licima, pojedincima i preduzećima uz intenzivnu kapitalizaciju i visoku likvidnost, stvorila je uslove Intesa

banci da u dužem vremenskom period obezbedi sigurno kreditiranje zajmotražilaca čime su stvoreni vrlo pozitivni efekti sadržani povećanoj kreditnoj aktivnosti na skoro 17%. Intesa banka je paralelno sa intenziviranjem kreditnog aktivnosti ostvarila za povećanje depozitnog kapitala što predstavlja znak velikog poverenja klijenata u stabilnost i profitabilnost poslovanja banke jer je povećano tržišnoučesće preko 16 % do kraja 2016.godine. Obezbeđenjem poverenja klijenata i komitenata banka je stvorila široku mrežu klijenata koja je do kraja 2016.godine iznosila 1,67miliona klijenata. Takođe Intesa banka raspolaže sa visokim kvalitetom kreditnogportfolija, kao i vrlo niskim brojem odnosno procentom nenaplativihkredita koji je znatno ispod tržišnog proseka.

NBS je ovlastila Intesa banku i uvela je u registar za obavljanje poslovanja platnog prometa, poslova u zemlji i inostranstvu a koji se odnose na kreditne i depozitne aktivnosti, a sve usklađeno sa važećom regulativom odnosno Zakonom o bankama, ubog čega se menadžment banke u svom poslovanju striktno drži principa likvidnosti, sigurnosti, profitabilnosti.

Objektivno poslovanje Intesa banke moguće je predstaviti pokazateljima koji su zahtevani važećim zakonima pri čemu je banka u obavezi da svoje poslovanje odnosno karakter i obim rizičnih kredita obznani u duha propisa koji su proizašli iz Zakona o bankama države Srbije i odlukama NBS zasnovanim na prethodno navedenom zakonu. Intesa banka je još od 2015.godine izvršila potpuno usaglašavanje svog poslovanja sa limitirajućim vrednostima.

Sektor upravljanja rizikom Intesa banke je nadležan za utvrđivanje odnosno merenje likvidnosti, dostavljanje mesečnih, kvartalnih i godišnjih izveštaja koji u skladu sa zakonima iskazuju vrednosti likvidnosti banke odnosno stanje aktive i pasive. Metod i model upravljanja rizikom likvidnosti u potpunosti je u skladu sa merama i kriterijumima propisanim od strane menadžmentu grupe ili zajednice banaka odnosno banke matice ili je ustanovljen odgovarajućim aktivima NBS.

Intesa banka neprekidno vrši monitoring odnosno vrši nadzor nad pokazateljima likvidnosti banke koji predstavljaju obavezu izveštavanja u lokalnu a nije regulisan standardom Bazeli III.

Delokrug obaveza Intesa banke u pogledu sprovođenja poslova upravljanja rizikom likvidnosti banke obuhvata: (www.bancaintesa.rs, Izveštaj o poslovanju banke u 2016. god., preuzeto 25.03.2017.)

- projektovanje priliva i odnosa otpliva gotovine;
- definisanje i nadzor svih pokazatelja likvidnosti;
- merenje i monitoring likvidnosti banke;
- praćenje pokazatelja krize likvidnosti;
- priprema izveštaja menadžmentu.

Sistem praćenja i merenja rizika likvidnosti se bazira na sledećim osnovnim merama:

- **Regulatorni** pokazatelj likvidnosti i **uži regulatorni** pokazatelj likvidnosti;
- **LCR** (Liquidity Coverage Ratio) - za monitoring likvidnosti kratkog roka;
- **NSFR** (Net Stable Funding Ratio) - monitoring strukturne likvidnosti.

U 2016. godini, **regulatorni pokazatelj likvidnosti i uži regulatorni pokazatelj likvidnosti** su značajno iznad propisanog limita i prosečan regulatorni pokazatelj likvidnosti je više od tri puta iznad propisanog nivoa.

Pokazatelj likvidnosti

	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2016	2.62	2.83	3.44	2.18
2015	2.63	2.83	3.40	2.24

Uži pokazatelj likvidnosti

	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2016	2.26	2.30	2.97	1.71
2015	2.05	2.22	2.78	1.69

LCR pokazatelj

U 2016. godini LCR pokazatelj je definisan saglasno sa Delegated Act regulativom (regulativa EU) i predstavlja kratkoročnu poziciju likvidnosti banke (u 2015. godini LCR činilac obračunat je saglasno sa CRR/CRDIV regulativom). LCR činilac ima cilj obezbeđenje odgovarajućeg obima aktive visoke likvidnosti banke što predstavlja gotovinu ili aktivu koje se može relativno brzo konvertovati u gotovinu bez ikakvog gubitka vrednosti ili vrlo malim gubicima a sve sa potrebom banke da se obezbedi stalna likvidnost a najmanje mesec dana u kom periodu je očekivan stres scenario a granica činioca je utvrđena odlukama i aktima Intesa Grupe tako da ne prelazi granicu na niže od 0.8 uku 80 procenata.

LCR(LiquidityCoverageRatio)

	31.decembar	Prosek	Maksimiim	Minimum
2016 (LCR DA)	3.28	6.70	7.83	3.28
2015 (LCRCRR)	1.95	2.47	3.62	1.59

LCR se izveštava mesečno ALCO Odboru po najznačajnijim valutama (RSD i EUR) i 31.decembra 2016. godine ima vrednost 6.88 za stanje likvidnosti u domaćoj valuti i 1.76 za stanje likvidnosti u stranoj valuti (euro). Obzirom da je na nivou ISP Grupe najznačajnija strana valuta USD, Banka ima obavezu da mesečno izveštava stanje LCR pokazatelja u USD, iako učešće USD u bilansnoj aktivnosti iznosi 4.4 procenta.

NSFR(NetStableFundingRatio)

NSFR je ustanovljen i projektovan usaglašeno sa standardom Bazel III i po svom značaju čini značajno suštinski položaj koji definiše likvidnost banke. NSFR je po svojoj suštini činilac koji pokazuje strukturnu likvidnost u uobičajenom ambijentu koji je karakterističan za redovan rad banke a ima namenu da neprekidno pokazuje i ograničava ročnu transformaciju u toku jedne godine.

NSFR(NetStableFundingRatio)

	31. decembar	Prosek	Maksimum	Minimum
2016	2.00	1.99	2.04	1.94
2015	1.87	1.91	2.12	1.79

NSFR standard ima osnovnu namenu a to je smanjenje rizika finansiranja u dugom vremenskom periodu – dužem od jedne godine, zbog čega postavlja zahtev da banka ima stabilne dugoročne izvore finansiranja, granica je utvrđena odlukama i aktima Intesa Grupe i mora biti iznad 0.9 (90 procenata).

6. ZAKLJUČAK

Postavljene hipoteze u uvodnom delu rada su primenom gore navedenih metoda, definisanjem ciljeva i predmeta istraživanja u potpunosti potvrđene.

Kredit je najčešći bankarski proizvod i po svojoj suštini predstavlja novčanu sumu koja banka u ugovornom odnosu ustupa klijentu po definisanim uslovima na ograničeno vreme uz plaćanje kamate koja predstavlja cenu ustupanja ugovorene sume. Prikupljanje novčanih sredstava banka čini: otvaranjem tekućih odnosno žiro računa klijentima; zastupanjem klijenata u obavljanju različitih bankarskih poslova; štednjom klijenata uz adekvatnu kamatnu stopu. Osnovni motiv ove funkcije je da se prikupljena sredstva prenose na odgovarajuća mesta upotrebe i to putem kreditnog odnosa. Statistički podaci o učešću kredita u ukupnoj aktivni banke koja se kreće u najvećem broju banaka preko 50% što govori o tome da su upravo krediti najveći uzrok bankarskog rizika zbog čega je kao osnovna hipoteza u radu postavljena – značaj kredita u bankarskom poslovanju. Na bankarskom tržištu prisutan veliki broj nevraćenih dugova nastalih korišćenjem bankarskih kredita pri čemu je pojava karakteristična kako za fizička lica tako i za privredu. Problematici krediti su karakteristični ne samo za banke koje posluju u Srbiji već i za ceo region a banke dovodi u rizik nesolventnosti zbog čega banke da bi se osigurale povećavaju nivoe kamatnih stopa što poskupljuje kreditne pozajmice klijentima korisnicima kredita. O značaju problematike koji analiziran u ovom radu govore i podaci NBS da poslovne banke nisu u mogućnosti da izvrše naplatu više od 2,5mlrd evra ili 25% od ukupno plasiranih kredita banaka. Bankarski menadžment u Srbiji tvrde da navedena cifra je sve bliža iznosu od 30%.

Za najveći broj banaka, krediti su standardno najveći izvor bankarskog rizika što kao imperativ pred bankarski menadžment postavlja stalno povećanje stope plasiranih kreditnih sredstava klijentima i obavezu banaka da održavaju kreditni rizik u prihvatljivim granicama odnosno da organizuju sistematično upravljanje kreditnim rizikom. Pored kredita uzroci bankarskih rizika se nalaze i u akceptima, međubankovnim transakcijama, finansiranju trgovine, deviznim transakcijama, finansijskim terminskim ugovorima, swapovima, obveznicama, odobravanju garancija. Kreditni rizik je po svojoj suštini sastavni deo bankarstva obzirom da sva odobrena kreditna sredstva su po svojoj prirodi rizična, u smislu da ga dužnik neće vratiti ili da to neće učiniti na vreme pri

čemu je tu i rizik da se povraćaj duga odgodi - što izaziva probleme u tokovima gotovine i stvara nesigurnost i da se povraćaj duga reprogramira - to se može odnositi na odlaganje vraćanja duga ili na delimičan otpis duga i/ili promenu tipa odobrenog kredita. Kreditni rizik se javlja u situacijama kada se potraživanja ne mogu realizovati u rokovima njihovog dospeća po ugovorenim uslovima odnosno u punom knjigovodstvenom iznosu. Sam kreditni rizik nastaje kao rezultat stalne ili privremene nelikvidnosti korisnika kredita i odraz je nesposobnosti da otplaćuje u predviđenim rokovima glavnicu i kamate. Najčešće je kreditni rizik uzrokovan neizvesnim uslovima poslovanja klijenta banke korisnika kredita. Visina kreditnog rizika determiniše strukturu i karakter odnosno uslove i odobravanja kredita odnosno kamate i vrste bankarskih garancija. Kvalitet odobrenog kredita može biti različit po samu banku bilo da je dobar, sumnjiv ili neprihvatljiv. Analiza i utvrđivanje postojanja i stepena rizika za menadžment banke je od posebne važnosti.

Upravljanje kreditnim rizikom počinje ocenom ukupnih rizika koji su povezani sa svakim kreditom pomoću modela kreiranih tako da obezbeđuju jednoobraznu procenu svakog pojedinačnog rizika u momentu podnošenja kreditnog zahteva, a nakon toga, u redovnim intervalima tokom perioda korišćenja i otplate kredita. Zakon o bankama iz 2015. godine donosi potpuni sistem upravljanja rizikom banke sa posebnim akcentom na kreditnom riziku. Zakon o bankama je ustanovio sistem - rizik, organe i njihovu odgovornost, procedure u upravljanju rizikom ostavljajući prostor da u datim okvirima same banke definišu detalje. Upravljanje kreditnim rizikom savremene banke koriste IRB (interni rejting banke) pristup i Standardizovani pristup koji koristi dva modela: tradicionalni modeli merenja kreditnog rizika i savremeni modeli merenja kreditnog rizika.

U cilju smanjenja kreditnog rizika uspostavljena je standardizacija procedura od strane centralne banke u svojoj kontrolnoj funkciji rada poslovnih banaka kao i standardizacija dokumentacije koja se mora sprovoditi odnosno posedovati radi samostalnog praćenja rizika od strane same banke tako i njegovog praćenja od strane centralne banke i pravovremenog upozorenja. U okviru procedure utvrđivanja stepena i obima kreditnog rizika vrši se standardizacija rangiranja tražilaca kredita i redovno tromesečno zvanično objavljivanje finansijskih izveštaja po elementima definisanim međunarodnim i domaćim standardima o finansijskom izveštavanju bankarskog sektora. Rangiranje eventualnog korisnika kredita odnosno zajmotražioca je načelno dvostepena pri čemu se

daje ocena i zajmoprimcu i ocena kreditu pa se u skladu sa tim posebna pažnja posvećuje definisanju obostranih obaveza ugovorima. Procedure procene rizika su u bankarskom poslovanju standardizovane i ustanovljene regulativom, praćenjem i nadzorom od strane centralne banke. Procedure sadrže podatke o ukupnoj poslovnoj moći same banke, finansijskim i operativnim slabostima, negativnim trendovima, potencijalnim problemima i lošim praksama u poslovanju kako sopstvene tako i konkurentskih banaka.

Postojanje velikog broja različitih izvora kreditnog rizika u velikoj meri usložava proceduru odobravanja kredita zbog čega je potreban stručan i kompetentan menadžment i izgrađene procedure procene kreditnog rizika zasnovanog na međunarodnom standardu, zbog čega je nužan maksimalno odgovoran pristup i profesionalnost u svakoj fazi odobravanja kredita zbog svođenja na minimum nenaplativih kredita i sprečavanja pojave odobravanja kredita klijentima za koje se proceni da ne mogu u celosti ili delimično u dogovorenom roku biti otplaćeni. Međunarodni standardi koje donosi Bazelski komitet koji su sadržani u kapitalnim dokumentima Bazeli I, II i III nisu automatski ugrađeni u nacionalna dokumenta već domaće zakonodavstvo na osnovu bazelskih standarda donosi obavezujuće akte za celokupan bankarski sistem.

Pri obradi kreditnih zahteva posebna pažnja se poklanja oceni kreditne sposobnosti tražioca kredita jer je ona inverzna mera kreditnog rizika, što znači da je kod visoke kreditne sposobnosti zajmotražioca kreditni rizik nizak i obratno. O konačnom odobravanju kredita u banci odluku donosi Kreditni odbor banke kao organ koji je sastavni i funkcionalni deo najužeg menadžmenta banke. U savremenom bankarskom poslovanju međunarodna zajednica je putem Bazelskog komiteta uvela standardne procedure pri odobrenju i stalnom nadzoru odnosno monitoringu kredita od od kreditnog zahteva do potpune otplate kredita, ali određena samostalnost u tom pogledu obezbeđena je samima bankama obzirom na specifičnosti njihovog poslovanja. Tehnologija odobravanja kredita zavisi od roka uzimanja kredita, njegove namene, kreditne sposobnosti klijenta pri čemu dugoročni krediti koji su namenjeni pre svega u investicione projekte pretpostavljaju kompleksan i složen proces odobravanja. Svaka banka utvrđuje niz činilaca od značaja za kreditni rizik kao što su sposobnost vraćanja kredita, stepena zaduženosti zajmotražioca, raspoloživi kapital, vrste obezbeđenje kredita, profitabilnost poslovanja klijenta i druge.

Sa stanovišta aktive banaka na tržištu Republike Srbije najveća vrednost pozicije se odnosi na kredite i ovaj trend je prisutan u svim analiziranim bankama pri čemu iznos odnosno vrednost pozicije zavisi od ukupne aktive banke. Preliminarna analiza aktive svih 30 banaka u Srbiji pokazuje da su krediti najzastupljeniji bankarski proizvod i procentualno čine najveći iznos aktive banaka. Societe Generale je u tri navedene godine sa najvećim učešćem kredita u ukupnoj aktivni banke pri čemu je njeno učešće najveće i u svakoj godini pojedinačno, dok Komercijalna banka ima najmanje učešće u sve tri godine zbirno i pojedinačno za svaku godinu.

U Intesa banci identifikacija, merenje, upravljanje rizikom je vrlo složen posao u koji je uključeno više organizacionih celina: Sektor za upravljanje rizicima, Sektor za upravljanje kreditiranjem, Sektor za upravljanje potraživanjima u kašnjenju, Odeljenje za upravljanje subjektima sa povećanim kreditnim rizikom, Kreditni odbor, Izvršni odbor, Odbor za reviziju, Upravni odbor. Intesa banka preduzima niz planskih i organizovanih mera i postupaka u cilju upravljanja kreditnim rizikom na nivou klijenta, povezanih lica i ukupnog kreditnog portfolija. U Intesa banci je redovno i vrlo striktno procenjivan kvalitet kreditnog portfolija u postupku Posebnog dijagnostičkog ispitivanja (PDI) koje je Narodna banka Srbije zajedno sa eksternim revizorima, izvršila u 2016. godini. Zaključni rezultati su verifikovali kvalitet procedura i pokazali Intesa banka ima potpunu adekvatnost kapitala iznad zahtevanog nivoa. Intesa banka je izvršila značajna rezervisanja za kreditne gubitke kako bi u potpunosti pokrila kreditni rizik problematičnih (NPL) klijenata. Banca Intesa je kao i prethodnih godina i u toku 2016. godine produžila sa daljim razvojem IRB pristupa kako bi se što više i što pre približila najsavremenijim i najmodernijim standardima merenja kreditnog rizika. Značajno su razvijeni su PD modeli za sve grupacije zajmoprimaoca iz privrede, pri čemu je u fazi projektovanja PD model za različite grupacije stanovništva i LGD modela. U 2016. godini Banca Intesa je izvršila internu procenu adekvatnosti kapitala (ICAAP) i koristeći standardizovan ICAAP izveštaj predstavila rezultate Matičnoj Grupi.

LITERATURA

Udžbenici:

- [1] Barjaktarović, L. (2009). *Upravljanje rizikom*. Univerzitet Singidunum, Beograd.
- [2] Beke-Trivunac, J., (2007), *Bankarsko računovodstvo*, Univerzitet BK, Beograd.
- [3] Ćurčić, U. N. (2002). *Bankarski portfolio menadžment – strategijsko upravljanje bankom, bilansima, bonitetom, kvalitetom i portfolio rizicima banke*, Feljton, Novi Sad.
- [4] Dragosavac, M. (2013). Analiza, upravljanje i merenje kreditnog rizika u bankarskom poslovanju. U: Zbornik radova *Internacional Conference on Strategic Management*, Bor.
- [5] Dragosavac, M. (2013). *Sistem upravljanja kreditnim rizikom u komercijalnom bankarstvu*, Beograd.
- [6] Dugalić, V., (2016), *Banakrski rizici*, Udruženje banaka Srbije, Beograd.
- [7] Đukić Đ, (2007), *Upravljanje rizicima i kapitalom u bankama*, Beogradska berza, Beograd.
- [8] Đurković, I., (2010), *Bankarski rizici*, Fakultet za poslovni menadžment, Bar.
- [9] Dušanić, J., Kristić, B., (2012), *Bankarski menadžment*, BPŠ-VŠSS, Beograd.
- [10] Hadžić, M., (2009), *Bankarstvo*, Univerzitet Singidunum, Beograd.
- [11] Hadžić, M., (2013), *Bankarstvo*, Univerzitet Singidunum, Beograd.
- [12] Ivanović, P., (2008), *Upravljanje rizicima kapitala*, FABUS, Beograd.
- [13] Jednak, J., (2012), *Rizik i vrste rizika u finansijskim institucijama*, Beograd.
- [14] Jednak, J., (2012), *Strategija upravljanja kreditnim rizikom i meenje finansijskog rizika kod depozitnih institucija*, BPŠ-BŠSS, Beograd.
- [15] Jeremić, Lj., Ivaniš, M., (2009), *Osnovi finansija*, Univerzitet Singidunum., Beograd.
- [16] Jović, S., (1990), *Bankarstvo*, Naučna knjiga, Beograd.
- [17] Krstić, J. (2002) *Instrumenti finansijsko-računovodstvenog izveštavanja (pristup ex post i ex ante)*, Niš: Ekonomski fakultet.
- [18] Ljubić, M., (2010), *Uvođenje Bazela II u Srbiju*, Univerzitet Megatrend, Beograd.
- [19] Marčeta, G., (2010), *Upravljanje kreditnim rizikom u bankama*, Fakultet poslovne ekonomije, Banja Luka.
- [20] Matić, V., (2009), *Kreditni rizik*, Bankarstvo, Beograd.
- [21] Matić, V., (2010), *Operativna primena Bazela II*, Udruženje banaka Srbije, Beograd.
- [22] Mišić, A., Zdravković, D., (2011), *Upravljanje bankarskim rizicima*, SVEN, Niš.
- [23] Savić, J., Vukosavljević, D. i sar., (2009), *Bankarstvo*, Visoka škola za PEP, Beograd.
- [24] Stakić, B., Unković, S., (2010), *Međunarodne finansije*, Univerzitet Singidunum, Beograd.
- [25] Stanišić, M., Stanojević, Lj., (2009), *Rizici u bankarskom poslovanju i Bazel II*, Univerzitet Singidunum, Beograd.

- [26] Vukosavljević, D. i sar., (2013), *Upravljanje investicijama*, Visoka škola za PEP, Beograd.
- [27] Žarkić-Joksimović, N. Vasković, V., (2004), *Internet tehnologije i elektronsko poslovanje-FON*, Beograd.
- [28] Živković A., Komazec S., Ristić Ž., (1997), *Poslovna politika banaka*, Ekonomski fakultet, Beograd.
- [29] Đukić, Đ., Bjelica, V., & Ristić, T. (2003). *Bankarstvo*. Ekonomski fakultet, Beograd
- [30] Lloyd, B. T. (2005). *Money, Banking and Financial Markets, 1st ed.* London: South-Western College Pub

Zakoni

- [1] *Zakon o bankama* ("Sl. glasnik RS", br. 107/2005 i 91/10 i 14/2015).
- [2] *Zakon o privrednim društvima* ("Sl. glasnik RS", br. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - dr. zakon i 5/2015)
- [3] *Zakon o Narodnoj banci Srbije* („Službeni glasnik RS“, br. 72/2003, 14/2015, 40/2015))

Elektronski izvori:

- [1] www.novosti.rs, *Problematicni krediti građana*, preuzeto 10.08.2016.
- [2] www.nbs.rs, *Kreditni rejting Srbije*, preuzeto 10.08.2016.
- [3] www.nbs.rs, *Izveštaj NBS za 1 tromesečje 2016. godine*, preuzeto 01.08.2016.
- [4] www.intesabanka.rs, *Intesa banka – godišnji izveštaj za 2015. godinu*, preuzeto 18.10.2016.
- [5] www.intesabanka.rs, *Bazel II Stub 3 Objavljivanje podataka i informacija banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015. godine*, preuzeto 15.10.2016.
- [6] www.nbs.rs, *Godišnji izveštaj o stabilnosti finansijskog sistema*, preuzeto 27.03.2017.
- [7] www.intesabanka.rs, *Bazel II Stub 3 Objavljivanje podataka i informacija banke sa stanjem na dan 31. decembra 2015.godine*, preuzeto 15.10.2016.
- [8] www.intesabanka.rs, *Intesa banka – Izveštaj nezavisnog revizora za 2016. godinu*, preuzeto 24.03.2017.
- [9] www.intesabanka.rs, *Intesa banka – Godišnji izveštaj za 2016. godinu*, preuzeto 18.03.2017.
- [10] www.bancaintesa.rs, *Izveštaj o poslovanju banke u 2016. god.*, preuzeto 25.03.2017.
- [11] www.nbs.com, *Analiza odgovora banaka na dostavljen upitnik o aktivnostima banke iz oblasti upravljanja rizikom*, preuzeto 10.04.2017.

Autorsko istraživanje

- [1] *Autor na osnovu izveštaja NBS o Bilansnoj aktivni banaka u Srbiji na dan 31.03.2016.*
- [2] *Autor na osnovu finansijskih izveštaja 5 analiziranih banaka u Srbiji na dan 31.03.2016.*
- [3] *Autor na osnovu Izveštaja NBS za IV tromesečje bankarskog sektora u Srbiji 2016. godine.*

PRILOZI:

1. BILANS STANJA I BILANSI USPEHA INTESA BANKE BEOGRAD

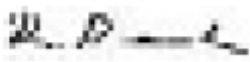
Bilans stanja za 2016.,2015.god,

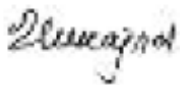
Banca Intesa a.d. Beograd
 Pojedinačni finansijski izveštaji

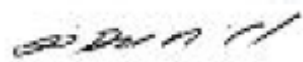
POJEDINAČNI BILANS STANJA na dan 31. decembar 2016. godine

<i>u hiljadama dinara</i>	Napomena	31. decembar 2016.	31. decembar 2015.
AKTIVA			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	16, 2.10	102.370.900	98.939.321
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	17, 2.7	1.984.720	1.431.783
Finansijska sredstva koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	17, 2.7	46.068	70.974
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	17, 2.7	120.358.790	78.048.825
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	18, 2.7	37.591.812	36.168.380
Kredit i potraživanja od komitenata	18, 2.7	271.749.929	257.848.609
Investicije u zavisna društva	17, 2.11	962.496	962.496
Nematerijalna ulaganja	19, 2.12	1.347.422	818.694
Nekretnine, postrojenja i oprema	20, 2.13	7.398.719	8.718.461
Investicione nekretnine	20, 2.13	174.147	224.358
Tekuća poreska sredstva	14, 2.20	-	79.396
Odložena poreska sredstva	14, 2.20	237.493	220.561
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	20, 2.13	1.697.057	256.254
Ostala sredstva	21	5.496.219	4.011.057
UKUPNO AKTIVA		551.415.772	487.799.169
OBAVEZE			
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	22, 2.7	2.594	74.358
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	23, 2.7	34.055.459	31.095.062
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	23, 2.7	383.452.558	331.331.668
Rezervisanja	24, 2.17	1.753.517	1.729.001
Tekuće poreske obaveze	14, 2.20	55.668	679.444
Ostale obaveze	25	7.955.164	8.291.692
UKUPNO OBAVEZE		427.274.960	373.201.225
KAPITAL			
Aksijski kapital	26, 2.18	41.759.627	41.759.627
Dobitak	26, 2.18	34.484.276	24.559.933
Rezerve	26, 2.18	47.896.909	48.278.384
UKUPNO KAPITAL		124.140.812	114.597.944
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL		551.415.772	487.799.169

Beograd, 10. februar 2017. godine

 Rada Radović
 Direktor Sektora za računovodstvo

 Dragica Mihajlović
 Direktor za upravljanje
 finansijskim poslovanjem

 Draganja Đurić
 Predsednik Izvršnog odbora

Bilans stanja Intesa banke Beograd za 2015. i 2014. god.

Banca Intesa a.d. Beograd
 Pojedinačni Finansijski izveštaji

POJEDINAČNI BILANS STANJA na dan 31. decembar 2015. godine

<i>u hiljadama dinara</i>	Napomena	31. decembar 2015.	31. decembar 2014.
Aktiva			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	16	98,939,321	78,553,461
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	17	1,431,783	174,934
Finansijska sredstva koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	17	70,974	78,970
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	17	78,048,825	57,704,967
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	18	36,168,380	70,432,011
Kredit i potraživanja od komitenata	18	257,848,609	253,346,248
Investicije u zavisna društva	17	962,496	962,496
Nematerijalna ulaganja	19	818,694	801,047
Nekretnine, postrojenja i oprema	20	8,718,461	6,239,234
Investicione nekretnine	20	224,358	230,628
Tekuća poreska sredstva	14	79,396	298,079
Odložena poreska sredstva	14	220,561	224,804
Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	20	256,254	256,058
Ostala sredstva	21	4,011,057	3,654,344
UKUPNO AKTIVA		487,799,169	472,957,281
OBAVEZE			
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	22	74,358	19,668
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	23	31,095,062	36,710,183
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	23	331,331,668	306,563,411
Rezervisanja	24	1,729,001	1,647,473
Tekuće poreske obaveze	14	679,444	-
Ostale obaveze	25	8,291,692	22,807,141
UKUPNO OBAVEZE		373,201,225	367,747,876
KAPITAL			
Akcijski kapital	26	41,759,627	41,759,627
Dobitak	26	24,559,933	15,416,228
Rezerve	26	48,278,384	48,033,550
UKUPNO KAPITAL		114,597,944	105,209,405
UKUPNO OBAVEZE I KAPITAL		487,799,169	472,957,281

Beograd, 17. februar 2016. godine

 Rada Rađović
 Direktor Sektora za računovodstvo

 Alessio Cioni
 Zamenik Predsednika Izvršnog odbora Banke

 Draginja Đurić
 Predsednik Izvršnog odbora Banke

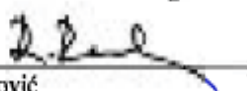
Bilans uspeha Intesa banke Beograd za 2016. i 2015. god.

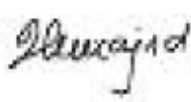
Banca Intesa a.d. Beograd
 Pojedinačni finansijski izveštaji

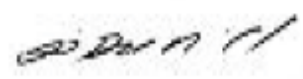
POJEDINAČNI BILANS USPEHA u periodu od 1. januara do 31. decembra 2016. godine

<i>u hiljadama dinara</i>	Napomena	2016.	2015.
Prihodi od kamata	3, 2.4	22.618.727	25.419.472
Rashodi kamata	3, 2.4	(3.704.345)	(5.209.044)
Neto prihod po osnovu kamata		18.914.382	20.210.428
Prihodi od naknada i provizija	4, 2.5	9.350.652	8.556.828
Rashodi naknada i provizija	4, 2.5	(3.722.472)	(3.113.026)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		5.628.180	5.443.802
Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju	5, 2.7	671.814	213.419
Neto (gubitak)/dobitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	6, 2.7	(8.642)	23.176
Neto gubitak po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	7, 2.7	(5.626)	(991)
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	8, 2.6	2.656.599	3.778.711
Ostali poslovni prihodi	9	1.200.820	1.321.130
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	10, 2.7	(4.381.721)	(7.778.192)
Neto poslovni prihod		24.675.806	23.211.483
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	11, 2.19	(5.738.671)	(5.464.282)
Troškovi amortizacije	12, 2.12, 2.13	(901.852)	(912.862)
Ostali rashodi	13	(7.253.887)	(7.151.711)
Dobitak pre oporezivanja		10.781.396	9.682.628
Porez na dobitak	14, 2.20	(857.053)	(1.098.049)
Dobitak nakon poreza		9.924.343	8.584.579
Osnovna zarada po akciji (u dinarima bez para)	15	46.558	40.273

Beograd, 10. februar 2017. godine

 Rada Radović
 Direktor Sektora za računovodstvo

 Dragica Mihajlović
 Direktor za upravljanje
 finansijskim poslovanjem

 Draganja Đurić
 Predsednik Izvršnog odbora

Bilans uspeha Intesa banke Beograd za 2015. i 2014. god.

Banca Intesa a.d. Beograd
Pojedinačni Finansijski izveštaji

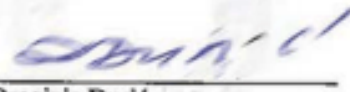
POJEDINAČNI BILANS USPEHA u periodu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine

<i>u hiljadama dinara</i>	<u>Napomena</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>
Prihodi od kamata	3	25,419,472	27,838,612
Rashodi od kamata	3	(5,209,044)	(6,775,049)
Neto prihod po osnovu kamata		20,210,428	21,063,563
Prihodi od naknada i provizija	4	8,556,828	8,430,918
Rashodi od naknada i provizija	4	(3,113,026)	(2,781,856)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		5,443,802	5,649,062
Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju	5	213,419	155,267
Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	6	23,176	36,493
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	7	(991)	14,333
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	8	3,778,711	2,170,666
Ostali poslovni prihodi	9	1,321,130	473,056
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	10	(7,778,192)	(9,168,698)
Neto poslovni prihod		23,211,483	20,393,742
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	11	(5,464,282)	(4,707,674)
Troškovi amortizacije	12	(912,862)	(892,860)
Ostali rashodi	13	(7,151,711)	(7,696,902)
Dobitak pre oporezivanja		9,682,628	7,096,306
Porez na dobitak	14	(1,098,049)	(287,603)
Dobitak nakon poreza		8,584,579	6,808,703
Osnovna zarada po akciji (u dinarima bez para)	15	40,273	31,942

Beograd, 17. februar 2016. godine

 Rada Radović
 Direktor Sektora za računovodstvo

 Alessio Cloni
 Zamenik Predsednika Izvršnog odbora Banke

 Draginja Đurić
 Predsednik Izvršnog odbora Banke

2.BILANSI USPEHA I BILANSI STANJA KOMERCIJALNE BANKE BEOGRAD

Bilans stanja Komercijalne banke Beograd za 2016. god.

KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD

**U skladu sa članom 61. , stav 6. Zakona o bankama objavljuje se nerevidirani bilans stanja na dan
31.12.2016. godine**

(u 000 RSD)

R.br.	POZICIJA	31.12.2016.	31.12.2015.
1	2	3	4
AKTIVA			
A I	Gotovina i sredstva kod centralne banke	55.153.209	63.523.715
A II	Založena finansijska sredstva	-	-
A III	Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	242.920	851.056
A IV	Finansijska sredstva koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-
A V	Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	136.123.853	128.756.408
A VI	Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	-	-
A VII	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	40.601.413	16.844.000
A VIII	Kredit i potraživanja od komitenata	150.411.409	162.742.565
A IX	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
A X	Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-
A XI	Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	-
A XII	Investicije u zavisna društva	2.611.859	5.480.888
A XIII	Nematerijalna ulaganja	362.507	216.830
AXIV	Nekretnine, postrojenja i oprema	5.856.458	6.139.572
AXV	Investicione nekretnine	2.217.816	2.744.026
AXVI	Tekuća poreska sredstva	-	37.017
AXVII	Odložena poreska sredstva	-	-
AXVIII	Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	183.170	63.314
AXIX	Ostala sredstva	6.252.855	6.040.483
	UKUPNA AKTIVA (od A I do A XIX)	400.017.469	393.439.874

KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD

(u 000 RSD)

R.br.	POZICIJA	31.12.2016.	31.12.2015.
1	2	3	4
PASIVA			
P I	Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	-	-
P II	Finansijske obaveze koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-
P III	Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-
P IV	Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	7.834.962	17.159.317
P V	Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	322.621.360	300.005.903
P VI	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-
P VII	Izdane sopstvene hartije od vrednosti i druga pozajmljena sredstva	-	-
P VIII	Subordinirane obaveze	6.178.390	6.077.962
P IX	Rezervisanja	1.787.294	2.109.020
P X	Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	-	-
P XI	Tekuće poreske obaveze	-	-
P XII	Odložene poreske obaveze	23.592	329.258
P XIII	Ostale obaveze	6.147.569	4.920.368
	UKUPNO OBAVEZE (od P I do P XIII)	344.593.167	330.601.828
	KAPITAL	40.034.550	40.034.550
1.	Akcijski kapital	-	-
2.	Sopstvene akcije	-	-
3.	Dobitak	349.698	179.550
4.	Gubitak	8.063.183	6.061.358
5.	Rezerve	23.103.237	28.685.304
6.	Nerealizovani gubici	-	-
7.	Učešća bez prava kontrola	-	-
P XIV	UKUPNO KAPITAL (od 1 do 7)	55.424.302	62.838.046
	UKUPNO PASIVA (od P I do P XIV)	400.017.469	393.439.874

Биланс стања Комерцијалне банке Београд за 2015. и 2014. год.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА А.Д., БЕОГРАД

КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС СТАЊА
На дан 31. децембра 2015. године
(У хиљадама динара)

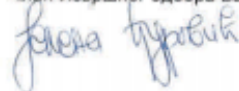
	Напомена	2015.	2014.
АКТИВА			
Готовина и средства код централне банке	3 ј; 19	68,895,218	72,633,528
Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	3 к; 20	855,811	121,634
Финансијска средства расположива за продају	3 љ (iii); 21	130,330,094	98,958,788
Финансијска средства која се држе до доспећа	3 љ (i); 22	109,306	390,015
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	3 п; 23	17,848,897	35,733,988
Кредити и потраживања од комитената	3 п; 24	179,422,656	203,828,648
Нематеријална уплаћања	3 н; 26	251,948	451,205
Некретнине, постројења и опрема	3 м; 27	6,392,007	6,605,496
Инвестиционе некретнине	3 њ; 28	2,899,921	2,711,213
Текућа пореска средства	3 з(i); 29	40,079	79,572
Одложена пореска средства	3 з(ii); 30.1;	-	5
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	3 о; 31	170,667	137,802
Остала средства	3 о; 32	7,661,929	9,050,215
Укупна актива		414,878,533	430,702,109
ПАСИВА			
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	3 с; 33	18,768,726	26,247,764
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	3 с; 34	319,334,622	321,094,208
Субординиране обавезе	3 с; 35	6,077,962	6,036,680
Резервисања	3 т; 36	2,212,728	1,732,069
Текуће пореске обавезе	3 з(i); 18;	11,905	14,726
Одложене пореске обавезе	3 з(ii); 30.1	139,534	160,991
Остале обавезе	37	5,019,966	3,314,942
Укупне обавезе		351,565,443	358,601,380
Капитал			
Акцијски капитал	3 ф; 25; 38	40,034,550	40,034,550
Добитак	3 ф; 38	195,933	6,925,972
Губитак	3 ф; 38	(7,200,445)	-
Резерве	3 ф; 25; 38	30,282,987	25,140,140
Учешћа без права контроле	38.	65	67
Укупан капитал који припада власницима Банке		63,313,090	72,100,729
Укупне обавезе и капитал		414,878,533	430,702,109

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

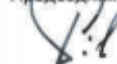
Ови консолидовани финансијски извештаји су одобрени од стране Извршног одбора Комерцијалне банке а.д., Београд на дан 6. април 2016. године.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д. Београд:

Јелена Ђуровић
Члан Извршног одбора Банке

Alexander Picker
Председник Извршног одбора

Bilans uspeha Komercijalne banke Beograd za 2016. god.

KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD

U skladu sa članom 61., stav 6. Zakona o bankama objavljuje se nerevidirani bilans uspeha u periodu od 01. januara do 31. decembra 2016. godine

(u 000 RSD)

R.br.	POZICIJA	31.12.2016.	31.12.2015.
1	2	3	4
	Prihodi od kamata	10.989.075	10.094.582
	Rashodi od kamata	3.226.341	5.326.500
I	Neto prihodi po osnovu kamata	13.482.794	13.708.082
	Neto rashodi po osnovu kamata	-	-
	Prihodi od naknada i provizija	6.252.370	6.004.100
	Rashodi naknada i provizija	1.435.056	1.104.159
II	Neto prihodi po osnovu naknada i provizija	4.817.314	4.899.947
III	Neto rashodi po osnovu naknada i provizija	-	-
IV	Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju	70.478	3.180
V	Neto gubitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju	-	-
VI	Neto dobitak po osnovu zaštite od rizika	-	-
VII	Neto gubitak po osnovu zaštite od rizika	-	-
VIII	Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno primaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-
IX	Neto gubitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno primaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	-	-
X	Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	89.062	-
XI	Neto gubitak po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	-	8.064
XII	Neto prihodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valute kaluzule	-	-
XIII	Neto rashodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valute kaluzule	9.382	13.439
XIV	Neto dobitak po osnovu investicija u priznata društva i zajedničke poduhvate	5.143	-
XV	Neto gubitak po osnovu investicija u priznata društva i zajedničke poduhvate	-	-
XVI	Ostali poslovni prihodi	573.235	490.419
XVII	Neto prihodi po osnovu umanjavanja obezbeđenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	-	-
XVIII	Neto rashodi po osnovu obezbeđenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	14.907.539	13.008.520
XX	UKUPAN NETO POSLOVNI PRIHOD	4.981.145	6.101.005
XX	UKUPAN NETO POSLOVNI RASHOD	-	-
XXI	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	4.498.212	4.121.590
XXII	Troškovi amortizacije	696.025	797.401
XXIII	Ostali rashodi	7.294.544	7.357.899
XXIV	DOBITAK PRE OPOREZIVANJA	-	-
XXV	GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	8.377.036	6.175.885
XXVI	Porezi na dobitak	-	-
XXVII	Dobitak po osnovu odloženih poreza	314.453	114.554
XXVIII	Gubitak po osnovu odloženih poreza	-	27
XXX	DOBITAK NAKON OPOREZIVANJA	-	-
XXX	GUBITAK NAKON OPOREZIVANJA	8.063.183	6.061.358
XXXI	Neto dobitak poslovanja koje se obustavlja	-	-
XXXII	Neto gubitak poslovanja koje se obustavlja	-	-
	REZULTAT PERIODA - DOBITAK	-	-
	REZULTAT PERIODA - GUBITAK	8.063.183	6.061.358
	Dobitak koji pripada matičnom entitetu		
	Dobitak koji pripada vlasnicima bez prava kontrole		
	Gubitak koji pripada matičnom entitetu		
	Gubitak koji pripada vlasnicima bez prava kontrole		
	ZARADA PO AKCIJI		
	Osnovna zarada po akciji (u dinarima bez para)		
	Umanjena (razvednjena) zarada po akciji (u dinarima bez para)		

Bilans uspeha Komercijalne banke Beograd za 2015. i 2014. god.

КОМЕРЦИЈАЛНА БАНКА А.Д., БЕОГРАД

КОНСОЛИДОВАНИ БИЛАНС УСПЕХА

У периоду од 1. јануара до 31. децембра 2015. године
(У хиљадама динара)

	Напомена	2015.	2014.
Приходи од камата	3 в;8	20,292,958	22,791,487
Расходи од камата	3 в;8	(5,691,858)	(8,355,436)
Нето приходи од камата		14,601,100	14,436,051
Приходи од накнада и провизија	3 г;9	6,391,393	6,030,531
Расходи од накнада и провизија	3 г;9	(1,201,111)	(1,046,591)
Нето приходи од накнада и провизија		5,190,282	4,983,940
Нето добитак по основу финансијских средстава намењених трговању	3 д;10	4,264	7,022
Нето добитак по основу финансијских средстава расположивих за продају	3 љ(III);11	19,334	79,245
Нето расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне клаузуле	3 д;12	(6,366)	(200,284)
Остали пословни приходи	3е;13	471,037	478,844
Нето расход по основу обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки	3 и; 5; 14	(13,807,580)	(2,821,458)
Укупан пословни приход		6,472,071	16,963,360
Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	15	(4,693,323)	(4,745,269)
Трошкови амортизације	3 м(III);16	(865,987)	(932,851)
Остали расходи	3 ж;17	(8,044,592)	(6,492,439)
(Губитак) / добитак пре опорезивања		(7,131,831)	4,792,801
Порез на добитак	3 з(ј); 18	(22,211)	(23,148)
Добитак од креираних одложених пореских средстава и смањења одложених пореских обавеза	3 з(II);18	114,819	47,547
Губитак од смањења одложених пореских средстава и креирања одложених пореских обавеза	3 з(II);18	(108)	(21,823)
(Губитак) / добитак текуће године (након опорезивања)		(7,039,331)	4,795,377
Зарада по акцији			
Основна зарада по акцији	3 х; 38.2	(0.376)	0.253
Умањена (разводњена) зарада по акцији	3 х; 38.2	(0.376)	0.253

Напомене на наредним странама
чине саставни део ових консолидованих финансијских извештаја.

Ови консолидовани финансијски извештаји су одобрени од стране Извршног одбора Комерцијалне банке а.д., Београд на дан 6. април 2016. године.

Потписано у име Комерцијалне банке а.д., Београд:

Јелена Ђуровић
Члан Извршног одбора Банке

Јелена Ђуровић

Alexander Pisker
Председник Извршног одбора

Alexander Pisker

3.BILANS STANJA I BILANS USPEHA UNICREDIT BANKE.

Bilans stanja Unicredit banke za 2016. i 2015. god.

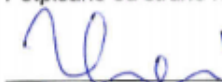
UNICREDIT BANK SRBIJA A.D., BEOGRAD

BILANS STANJANa dan 31. decembra 2016. godine
(U hiljadama dinara)

	Napomena	31.12. 2016.	31.12. 2015.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3.k, 19	28.085.266	43.747.168
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	3.j, 3.o, 20	2.315.317	2.563.666
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	3.j, 3.p, 21	76.320.664	69.683.951
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	3.j, 3.n, 22	42.957	221.362
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	3.j, 3.m, 23	20.282.162	8.467.556
Kredit i potraživanja od komitenata	3.j, 3.m, 24	201.321.112	180.375.137
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	3.l, 25	222.845	171.733
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	26	375	-
Investicije u zavisna društva	3.z, 27	112.644	-
Nematerijalna ulaganja	3.r, 3.t, 28	917.810	934.118
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.q, 3.t, 29	1.577.325	1.181.740
Investicione nekretnine	30	1.397	1.430
Odložena poreska sredstva	3.i, 31	164.592	141.956
Ostala sredstva	32	867.668	793.994
Ukupna aktiva		332.232.134	308.283.811
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	3.j, 33	234.232	141.623
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	3.l, 34	540.097	492.401
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3.j, 3.u, 35	82.090.424	82.818.208
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	3.j, 3.u, 36	178.232.370	155.008.349
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	3.l, 37	103	-
Subordinirane obaveze	3.j, 3.u, 38	3.082.125	3.019.370
Rezervisanja	3.v, 3.y, 39	953.369	837.182
Tekuće poreske obaveze	3.i, 18.4	29.200	99.256
Ostale obaveze	40	2.865.999	4.453.140
Ukupno obaveze		268.027.919	246.869.529
Akcijski kapital	42.1	24.169.776	24.169.776
Dobitak	42.1	6.226.600	6.366.383
Rezerve	42.1	33.807.839	30.878.123
Ukupna kapital		64.204.215	61.414.282
Ukupna pasiva		332.232.134	308.283.811

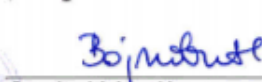
Beograd, 24. februar 2017. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Csilla Ihász
Predsednica Izvršnog odbora

Alen Dobrić
Član Izvršnog odbora

Sandra Vojnović
Direktor Sektora za strategiju i finansije

Mirjana Kovačević
Direktor Direkcije za računovodstvo

Bilans stanja Unicredit banke za 2015. i 2014. god.

BILANS STANJA

Na dan 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama dinara)

	Napomena	31.12. 2015.	31.12.2014.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3.k, 19	43.747.168	29.942.038
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	3.j, 3.o, 20	2.563.666	685.490
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	3.j, 3.p, 21	69.683.951	54.871.603
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	3.j, 3.n, 22	221.362	584.474
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	3.j, 3.m, 23	8.467.556	10.631.808
Kredit i potraživanja od komitenata	3.j, 3.m, 24	180.375.137	164.982.403
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	3.l, 25	171.733	97.950
Nematerijalna ulaganja	3.r, 3.t, 26	934.118	919.595
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.q, 3.t, 27	1.181.740	1.186.429
Investicione nekretnine	28	1.430	1.463
Tekuća poreska sredstva	3.i, 18.4	-	772.408
Odložena poreska sredstva	3.i, 29	141.956	42.912
Ostala sredstva	30	793.994	553.890
Ukupna aktiva		308.283.811	265.272.463
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	3.j, 31	141.623	207.354
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	3.l, 32	492.401	454.559
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3.j, 3.u, 33	82.818.208	70.299.097
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	3.j, 3.u, 34	155.008.349	134.459.546
Subordinirane obaveze	3.j, 3.u, 35	3.019.370	2.698.019
Rezervisanja	3.v, 3.y, 36	837.182	447.823
Tekuce poreske obaveze	3.i, 18.4	99.256	-
Ostale obaveze	37	4.453.140	1.447.828
Ukupno obaveze		246.869.529	210.014.226
Aksijski kapital	39.1	24.169.776	24.169.776
Dobitak	39.1	6.366.383	5.464.805
Rezerve	39.1	30.878.123	25.623.656
Ukupan kapital		61.414.282	55.258.237
Ukupna pasiva		308.283.811	265.272.463

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Beograd, 24. februar 2016. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Claudio Cesario
Predsednik Izvršnog odbora

Ljiljana Berić
Član Izvršnog odbora, direktor Sektora za finansije

Mirjana Kovačević
Direktor Direkcije za računovodstvo

Bilans uspeha UniCredit bank za 2016. god.

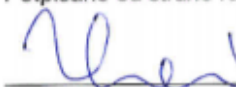
UNICREDIT BANK SRBIJA A.D., BEOGRAD

BILANS STANJANa dan 31. decembra 2016. godine
(U hiljadama dinara)

	Napomena	31.12. 2016.	31.12. 2015.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3.k, 19	28.085.266	43.747.168
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	3.j, 3.o, 20	2.315.317	2.563.666
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	3.j, 3.p, 21	76.320.664	69.683.951
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	3.j, 3.n, 22	42.957	221.362
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	3.j, 3.m, 23	20.282.162	8.467.556
Kredit i potraživanja od komitenata	3.j, 3.m, 24	201.321.112	180.375.137
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	3.i, 25	222.845	171.733
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	26	375	-
Investicije u zavisna društva	3.z, 27	112.644	-
Nematerijalna ulaganja	3.r, 3.t, 28	917.810	934.118
Nekretnine, postrojenja i oprema	3.q, 3.t, 29	1.577.325	1.181.740
Investicione nekretnine	30	1.397	1.430
Odložena poreska sredstva	3.i, 31	164.592	141.956
Ostala sredstva	32	867.668	793.994
Ukupna aktiva		332.232.134	308.283.811
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	3.j, 33	234.232	141.623
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	3.i, 34	540.097	492.401
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	3.j, 3.u, 35	82.090.424	82.818.208
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	3.j, 3.u, 36	178.232.370	155.008.349
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	3.i, 37	103	-
Subordinirane obaveze	3.j, 3.u, 38	3.082.125	3.019.370
Rezervisanja	3.v, 3.y, 39	953.369	837.182
Tekuće poreske obaveze	3.i, 18.4	29.200	99.256
Ostale obaveze	40	2.865.999	4.453.140
Ukupno obaveze		268.027.919	246.869.529
Akcijski kapital	42.1	24.169.776	24.169.776
Dobitak	42.1	6.226.600	6.366.383
Rezerve	42.1	33.807.839	30.878.123
Ukupan kapital		64.204.215	61.414.282
Ukupna pasiva		332.232.134	308.283.811

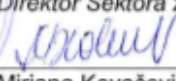
Beograd, 24. februar 2017. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

 Csilla Ihász
 Predsednica Izvršnog odbora

 Alen Dobrić
 Član Izvršnog odbora

 Sandra Vojnović
 Direktor Sektora za strategiju i finansije

 Mirjana Kovačević
 Direktor Direkcije za računovodstvo

Bilans uspeha UniCredit bank za 2015. i 2014. god.

BILANS USPEHA

Za godinu koja se završava 31. decembra 2015. godine
(U hiljadama dinara)

	Napomena	2015.	2014.
Prihodi od kamata	3.d, 7	17.534.837	16.375.843
Rashodi od kamata	3.d, 7	(5.230.656)	(5.700.847)
Neto prihod po osnovu kamata		12.304.181	10.674.996
Prihodi od naknada i provizija	3.e, 8	3.588.795	3.007.002
Rashodi od naknada i provizija	3.e, 8	(861.418)	(736.589)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		2.727.377	2.270.413
Neto (gubitak)/dobitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju	3.f, 9	(15.133)	64.619
Neto dobitak po osnovu zaštite od rizika	3.g, 10	11.501	13.794
Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	3.p, 11	137.609	63.847
Neto prihodi od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	3.c, 12	1.528.839	1.171.095
Neto dobitak po osnovu investicija u pridružena društva i zajedničke poduhvate	30.3	-	60
Ostali poslovni prihodi	13	338.976	77.401
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	3.j, 14	(3.766.429)	(3.110.503)
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	15	(2.355.980)	(2.153.719)
Troškovi amortizacije	3.q, 3.r, 16	(531.579)	(530.719)
Ostali rashodi	17	(3.793.123)	(2.861.392)
Dobitak pre oporezivanja		6.586.239	5.679.892
Porez na dobitak	3.i, 18	(219.856)	(215.087)
Dobitak nakon oporezivanja		6.366.383	5.464.805
Zarada po akciji			
Osnovna zarada po akciji (u dinarima bez para)	39.2	2.697	2.315
Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji (u dinarima bez para)	39.2	2.697	2.315

Napomene na narednim stranama čine sastavni
deo ovih finansijskih izveštaja.

Beograd, 24. februar 2016. godine

Potpisano od strane rukovodstva UniCredit Bank Srbija A.D., Beograd:

Claudio Cesario
Predsednik Izvršnog odbora

Ljiljana Berić

Član Izvršnog odbora, direktor Sektora za finansije

Mirjana Kovačević

Direktor Direkcije za računovodstvo

4.BILANSI STANJA I BILANSI USPEHA RAIFFEISEN BANKE BEOGRAD

BILANS STANJA na dan 31.12.2016

(u hiljadama dinara)

Grupa računa, račun	POZICIJA	Oznaka za AOP				Iznos tekuće godine
1	2	3				5
00 bez 002, 010, 025, 05 (osim 050 i 052), 060, 07, 085, 196, 296, odgovarajući deo računa 009, 019, 029, 059, 069, 089, 199 i 299	AKTIVA					
	Gotovina i sredstva kod centralne banke	0	0	0	1	56.508.815
	Založena finansijska sredstva	0	0	0	2	
120, 220, 125, 225	Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	0	0	0	3	18.145
121, 221	Finansijska sredstva koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0	0	0	4	
122, 222, odgovarajući deo računa 129, 229	Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	0	0	0	5	13.666.763
124, 224, odgovarajući deo računa 129, 229	Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	0	0	0	6	33.826.609
#####	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	0	0	0	7	18.116.154
#####	Kredit i potraživanja od komitenata	0	0	0	8	124.648.696
123, 223	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	0	0	9	
126, 226	Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	0	0	1	0	87.075
130, 131, 230, 231 odgovarajući deo računa 139, 239	Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	0	0	1	1	
132, 232 odgovarajući deo računa 139, 239	Investicije u zavisna društva	0	0	1	2	498.565
33	Nematerijalna ulaganja	0	0	1	3	522.121
34	Nekretnine, postrojenja i oprema	0	0	1	4	4.577.274
35	Investicione nekretnine	0	0	1	5	
034 odgovarajući deo računa 039	Tekuća poreska sredstva	0	0	1	6	
37	Odložena poreska sredstva	0	0	1	7	333.822
36	Stalna sredstva namenjena prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavlja	0	0	1	8	
021, 022, 024, 027, 03 (osim 034), 081, 082, 084, 09, 134, 192, 194, 195, 234, 292, 294, 295, 30, 38, odgovarajući deo računa 029, 089, 139, 199, 239, 299	Ostala sredstva	0	0	1	9	1.220.688
	UKUPNA AKTIVA (od 0001 do 0019)	0	0	2	0	254.024.727

Grupa računa, račun	POZICIJA	Oznaka za AOP				Iznos tekuće godine
1	2	3				5
411, 416, 511, 516	PASIVA OBAVEZE Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	0	4	0	1	6.807
415, 515	Finansijske obaveze koje se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	0	4	0	2	
417, 517	Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	0	4	0	3	114.902
deo 40, deo 420, deo 421, deo 490, deo 50, deo 520, deo 521, deo 590, deo 193 i deo 293 kao odbitne stavke (SSKR-SS šifra 1 (bez šifre 17) i šifra 70 i delovi šifara 71 i 74)	Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	0	4	0	4	3.433.429
deo 40, deo 420, deo 421, deo 490, deo 50, deo 520, deo 521, deo 590, deo 193 i deo 293 kao odbitne stavke (SSKR-SS šifra 17 i sve ostale šifre, osim šifre 70 i delovi šifara 71 i 74)	Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	0	4	0	5	191.661.377
418, 518	Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	0	4	0	6	
127, 410, 412, 423, 496, 510, 512, 523, 596	Izdane sopstvene hartije od vrednosti i druga pozajmljena sredstva	0	4	0	7	
424, 425, 482, 497, 524, 525, 582, 597	Subordinirane obaveze	0	4	0	8	
450, 451, 452, 453, 454	Rezervisanja	0	4	0	9	1.131.606
46	Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstva poslovanja koje se obustavljaju	0	4	1	0	
455	Tekuće poreske obaveze	0	4	1	1	252.249
47	Odložene poreske obaveze	0	4	1	2	
426, 427, 43, 44, 456, 457, 491, 492, 494, 495, 526, 527, 53, 591, 592, 594, 595	Ostale obaveze	0	4	1	3	1.286.242
	UKUPNE OBAVEZE (od 0401 do 0413)	0	4	1	4	197.886.612
80	Akcijski kapital	0	4	1	5	27.466.158
128	Sopstvene akcije	0	4	1	6	
83	Dobitak	0	4	1	7	5.411.291
84	Gubitak	0	4	1	8	
81 i 82 - potražni saldo	Rezerve	0	4	1	9	23.260.666
81 i 82 - dugovni saldo	Nerealizovani gubici	0	4	2	0	
	Učešća bez prava kontrole	0	4	2	1	
	UKUPNO KAPITAL (0415-0416+0417-0418+0419+0420+0421)>=0	0	4	2	2	56.138.115
	UKUPAN NEDOSTATAK KAPITALA (0415-0416+0417-0418+0419+0420) <0	0	4	2	3	
	UKUPNO PASIVA (0414+0422-0423)	0	4	2	4	254.024.727

U Beogradu, 31.01.2017

Lica odgovorna za sastavljanje
finansijskog izveštaja

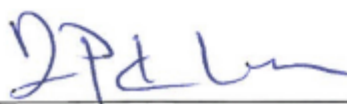
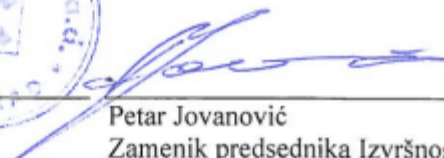
Jasna Manojlović

Bilans stanja Raiffeisen banke Beograd za 2015. i 2014.. god.**RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD****KONSOLIDOVANI BILANS STANJA
na dan 31. decembar 2015. godine**

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Napomena</u>	<u>31.12.2015.</u>	<u>31.12.2014.</u>
Aktiva			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	14	52.143.951	38.201.542
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	15	217.887	1.078.712
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	16	6.146.661	5.543.033
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	17	23.275.760	21.663.995
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	18	28.989.690	29.776.593
Kredit i potraživanja od komitenata	19	117.196.887	121.324.042
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika		59.703	39.465
Investicije u zajedničke poduhvate i ostale investicije	20	191.972	186.569
Nematerijalna ulaganja	21	429.079	462.224
Nekretnine, postrojenja i oprema	22	4.420.536	4.632.472
Tekuća poreska sredstva		29.905	163.115
Odložena poreska sredstva	23	325.939	295.495
Ostala sredstva	24	1.215.349	916.845
Ukupno		234.643.319	224.284.102
Pasiva			
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju		33.123	65.146
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika		70.874	50.207
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	25	3.069.939	19.642.925
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	26	174.319.264	146.859.266
Rezervisanja	27	902.784	882.159
Ostale obaveze	28	929.539	792.479
Ukupno obaveze		179.325.523	168.292.182
Aksijski kapital	29	27.466.158	27.466.158
Dobitak	29	4.554.297	5.367.378
Rezerve	29	23.297.341	23.158.384
Ukupno kapital	29	55.317.796	55.991.920
Ukupno		234.643.319	224.284.102

Napomene su sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja

Beograd, 21. mart 2016. godine

Zoran Petrović
Predsednik Izvršnog odbora

 Petar Jovanović
Zamenik predsednika Izvršnog odbora

Bilans uspeha Raiffeisen banke Beograd za 2016. god.

BILANS USPEHA
u periodu od 1 januara do 31 decembra 2016 godine

u hilj.din.

Grupa računa, račun	POZICIJA	A O P				Tekuća godina
1	2	3				5
70	PRIHODI I RASHODI REDOVNOG POSLOVANJA Prihodi od kamata	1	0	0	1	10.192.695
60	Rashodi kamata	1	0	0	2	491.055
	Neto prihod po osnovu kamata (1001-1002)	1	0	0	3	9.701.640
	Neto rashod po osnovu kamata (1002-1001)	1	0	0	4	
71	Prihodi od naknada i provizija	1	0	0	5	4.868.541
61	Rashodi naknada i provizija	1	0	0	6	1.265.941
	Neto prihod po osnovu naknada i provizija (1005-1006)	1	0	0	7	3.602.600
	Neto rashod po osnovu naknada i provizija (1006-1005)	1	0	0	8	
720-620+771-671+774-674	Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju	1	0	0	9	50.617
620-720+671-771+674-774	Neto gubitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju	1	0	1	0	
775-675+770-670	Neto dobitak po osnovu zaštite od rizika	1	0	1	1	
675-775+670-770	Neto gubitak po osnovu zaštite od rizika	1	0	1	2	16.487
725-625+776-676	Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	1	0	1	3	
625-725+676-776	Neto gubitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	1	0	1	4	
721-621	Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	1	0	1	5	
621-721	Neto gubitak po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	1	0	1	6	1.558
78-68	Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	1	0	1	7	1.364.387
68-78	Neto rashod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	1	0	1	8	
723-623	Neto dobitak po osnovu investicija u pridružena društva i zajedničke poduhvate	1	0	1	9	
623-723	Neto gubitak po osnovu investicija u pridružena društva i zajedničke poduhvate	1	0	2	0	
724, 74, 752, 753, 76 (osim 760, 769), 772, 773	Ostali poslovni prihodi	1	0	2	1	392.940
750-650+751-651+760-660	Neto prihod po osnovu umanjena obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilanskih stavki	1	0	2	2	
650-750+651-751+660-760	Neto rashod po osnovu umanjena obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilanskih stavki	1	0	2	3	371.595

	UKUPAN NETO POSLOVNI PRIHOD (1003-1004+1007-1008+1009-1010+1011-1012+1013-1014+1015-1016+1017-1018+1019-1020+1021+1022-1023)>=0	1	0	2	4	14.722.544
	UKUPAN NETO POSLOVNI RASHOD (1003-1004+1007-1008+1009-1010+1011-1012+1013-1014+1015-1016+1017-1018+1019-1020+1021+1022-1023)<0	1	0	2	5	
63,655,755	Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	1	0	2	6	3.061.860
642	Troškovi amortizacije	1	0	2	7	593.196
64 (osim 642), 624, 652, 653, 66 (osim 660 i 669), 672, 673	Ostali rashodi	1	0	2	8	4.895.780
	DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (1024-1025-1026-1027-1028)>=0	1	0	2	9	6.171.708
	GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (1024-1025-1026-1027-1028)<0	1	0	3	0	
850	Porez na dobit	1	0	3	1	762.072
861	Dobitak po osnovu odloženih poreza	1	0	3	2	1.655
860	Gubitak po osnovu odloženih poreza	1	0	3	3	
	DOBITAK NAKON OPOREZIVANJA (1029-1030-1031+1032-1033)>=0	1	0	3	4	5.411.291
	GUBITAK NAKON OPOREZIVANJA (1029-1030-1031+1032-1033)<0	1	0	3	5	
769-669	Neto dobitak poslovanja koje se obustavlja	1	0	3	6	
669-769	Neto gubitak poslovanja koje se obustavlja	1	0	3	7	
	REZULTAT PERIODA-DOBITAK (1034-1035+1036-1037)>=0	1	0	3	8	5.411.291
	REZULTAT PERIODA-GUBITAK (1034-1035+1036-1037)<0	1	0	3	9	
	Dobitak koji pripada mati;nom entitetu	1	0	4	0	
	Dobitak koji pripada vlasnicima bez prava kontrole	1	0	4	1	
	Gubitak koji pripada matičnom entitetu	1	0	4	2	
	Gubitak koji pripada vlasnicima bez prava kontrole	1	0	4	3	
	ZARADA PO AKCIJI					
	Osnovna zarada po akciji (u dinarima bez para)	1	0	4	4	
	Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji (u dinarima bez para)	1	0	4	5	

U Beogradu, 31.01.2017

Lica odgovorna za
sastavljanje
finansijskog izveštaja
Jasna Manojlović

Bilans uspeha Raiffeisen banke Beograd za 2015. i 2014 god.

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD

KONSOLIDOVANI BILANS USPEHA**u periodu od 1. januara do 31. decembra 2015. godine**

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Napomena</u>	<u>2015.</u>	<u>2014.</u>
Prihodi od kamata	7	11.745.966	13.615.172
Rashodi kamata	7	(1.253.338)	(2.071.516)
Neto prihod po osnovu kamata		10.492.628	11.543.656
Prihodi od naknada i provizija	8	4.793.484	4.400.759
Rashodi naknada i provizija	8	(1.107.813)	(970.109)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		3.685.671	3.430.650
Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstva namenjenih trgovanju		8.450	53.462
Neto (gubitak)/dobitak po osnovu zaštite od rizika		(363)	1.123
Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha		-	51.323
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule		1.288.077	1.231.974
Ostali poslovni prihodi	9	166.700	213.308
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	10	(1.774.143)	(2.445.180)
Ukupan neto poslovni prihod		13.867.020	14.080.316
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	11	(3.051.348)	(3.038.130)
Troškovi amortizacije	21, 22	(711.871)	(667.941)
Ostali rashodi	12	(5.182.667)	(4.462.182)
Dobitak pre oporezivanja		4.921.134	5.912.063
Porez na dobitak	13	(506.581)	(611.939)
Dobitak nakon oporezivanja		4.414.553	5.300.124
Dobitak koji pripada matičnom entitetu		4.414.553	5.300.124
Dobitak koji pripada vlasnicima bez prava kontrole		-	-

Napomene su sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja

Beograd, 21. mart 2016. godine

Zoran Petrović
Predsednik Izvršnog odboraPetar Jovanović
Zamenik predsednika Izvršnog odbora

6. BILANSI STANJA I BILANSI USPEHA SOCIETE GENERALE

Bilans stanja Societe Generale banke za 2016. god.

Образац БС

БИЛАНС СТАЊА БАНКЕ

са стањем на дан 31.12.2016. године

Назив позиције	Износ у хиљадама динара
АКТИВА	
Готовина и средства код централне банке	23.765.148
Заложена финансијска средства	0
Финансијска средства по фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	17.088
Финансијска средства која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	0
Финансијска средства расположива за продају	40.611.993
Финансијска средства која се држе до доспећа	0
Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	6.910.225
Кредити и потраживања од комитената	159.190.701
Промене фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	0
Потраживања по основу финансијских деривата намењених заштити од ризика	0
Инвестиције у придружена друштва и заједничке подухвате	149.649
Инвестиције у зависна друштва	314.098
Нематеријална улагања	672.665
Некретнине, постројења и опрема	3.188.438
Инвестиционе некретнине	42.056
Текућа пореска средства	234.594
Одложена пореска средства	573.103
Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	0
Остала средства	897.617
УКУПНО АКТИВА (позиције под АОП ознакама од 0001 до 0019 у билансу стања)	236.567.375
ПАСИВА	
ОБАВЕЗЕ	
Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха намењене трговању	13.118
Финансијске обавезе које се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	0
Обавезе по основу финансијских деривата намењених заштити од ризика	0
Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	36.582.655
Депозити и остале обавезе према другим комитентима	141.900.027
Промене фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	0
Издате сопствене хартије од вредности и друга позајмљена средства	0
Субординиране обавезе	9.264.383
Резервисања	1.025.990
Обавезе по основу средстава намењених продаји и средства пословања које се обуставља	0
Текуће пореске обавезе	0
Одложене пореске обавезе	174.755
Остале обавезе	6.599.933
УКУПНО ОБАВЕЗЕ (позиције под АОП ознакама од 0401 до 0413 у билансу стања)	195.560.861
КАПИТАЛ	
Акцијски капитал	23.724.274
Сопствене акције	0
Добитак	6.398.660
Губитак	0
Резерве	10.883.580
Нереализовани губици	0
УКУПНО КАПИТАЛ	
(резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса стања: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420) ≥ 0	41.006.514
УКУПАН НЕДОСТАТАК КАПИТАЛА	
(резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса стања: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420) < 0	0
УКУПНО ПАСИВА	
(резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса стања: 0414 + 0422 - 0423)	236.567.375

Bilans stanja Societe Generale banke za 2015. i 2014. god.

SOCIETE GENERALE BANKA SRBIJA A.D. BEOGRAD

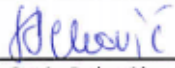
BILANS STANJA

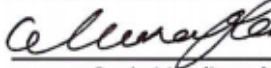
Aktiva	Broj napomene	2015.	2014.
Gotovina i sredstva kod centralne banke	13	32,006,916	32,329,563
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	14	4,793	6,637
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	15	27,977,460	23,705,967
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	16	9,103,262	10,198,273
Kredit i potraživanja od komitenata	17	156,144,282	150,536,414
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	18	149,649	149,649
Investicije u zavisna društva	19	314,098	314,098
Nematerijalna ulaganja	20	516,843	468,640
Nekretnine, postrojenja i oprema	20	1,803,088	1,825,926
Investicione nekretnine	20	74,007	80,245
Tekuća poreska sredstva	21	234,594	234,594
Odložena poreska sredstva	21	422,811	623,590
Ostala sredstva	22	1,785,670	1,837,205
Ukupno aktiva		230,537,473	222,310,801
Obaveze	Broj napomene	2015.	2014.
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju	23	2,085	3,972
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	24	42,526,968	41,472,236
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	25	138,714,929	127,042,019
Izdane sopstvene hartije od vrednosti i druga pozajmljena sredstva	26	-	1,745,291
Subordinirane obaveze	27	9,125,592	14,548,352
Rezervisanje	28	1,075,726	1,142,653
Ostale obaveze	29	2,509,418	2,438,065
Ukupno obaveze		193,954,718	188,392,588
Kapital	Broj napomene	2015.	2014.
Akcijski kapital	30	23,724,274	23,724,274
Dobitak	30	2,063,461	368,522
Rezerve	30	10,795,020	9,825,417
Ukupno kapital		36,582,755	33,918,213
Ukupno pasiva		230,537,473	222,310,801

Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Beograd, 25. februar 2016. godine

Odobreno od rukovodstva Societe Generale Banka Srbija a.d., Beograd

 Sanja Đeković
 Menadžer Odeljenja
 računovodstva

 Sonja Miladinovski
 Član
 Izvršnog odbora

 Maria Rousseva
 Predsednik
 Izvršnog odbora

Bilans uspeha Societe Generale banka Srbija za 2016. god.

Образац БУ

БИЛАНС УСПЕХА БАНКЕ
 за период од 01.01.2016 до 31.12.2016. године

Назив позиције		Износ у хиљадама динара
I.a	Приходи од камата	12.889.677
I.b	Расходи од камата	2.649.433
I.1	Нето приход по основу камата (резултат одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1001 - 1002)	10.240.244
I.2	Нето расход по основу камата (резултат одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1002 - 1001)	0
II.a	Приходи од накнада и провизија	3.808.262
II.b	Расходи накнада и провизија	1.611.653
II.1	Нето приход по основу накнада и провизија (резултат одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1005 - 1006)	2.196.609
II.2	Нето расход по основу накнада и провизија (резултат одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1006 - 1005)	0
III.1	Нето добитак по основу финансијских средстава намењених трговању	0
III.2	Нето губитак по основу финансијских средстава намењених трговању	49.278
IV.1	Нето добитак по основу заштите од ризика	0
IV.2	Нето губитак по основу заштите од ризика	0
V.1	Нето добитак по основу финансијских средстава која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	0
V.2	Нето губитак по основу финансијских средстава која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	0
VI.1	Нето добитак по основу финансијских средстава расположивих за продају	0
VI.2	Нето губитак по основу финансијских средстава расположивих за продају	0
VII.1	Нето приход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне калузуле	81.433
VII.2	Нето расход од курсних разлика и ефеката уговорене валутне калузуле	0
VIII.1	Нето добитак по основу инвестиција у придружена друштва и заједничке подухвате	0
VIII.2	Нето губитак по основу инвестиција у придружена друштва и заједничке подухвате	0
IX	Остали пословни приходи	384.816
X.1	Нето приход по основу умањења обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки	0
X.2	Нето расход по основу обезвређења финансијских средстава и кредитно ризичних ванбилансних ставки	187.894
XI.1	УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ ПРИХОД (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1003 - 1004 + 1007 - 1008 + 1009 - 1010 + 1011 - 1012 + 1013 - 1014 + 1015 - 1016 + 1017 - 1018 + 1019 - 1020 + 1021 + 1022 - 1023) ≥ 0	12.665.930
XI.2	УКУПАН НЕТО ПОСЛОВНИ РАСХОД (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1003 - 1004 + 1007 - 1008 + 1009 - 1010 + 1011 - 1012 + 1013 - 1014 + 1015 - 1016 + 1017 - 1018 + 1019 - 1020 + 1021 + 1022 - 1023) < 0	0
XII	Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	3.258.499
XIII	Трошкови амортизације	425.760
XIV	Остали расходи	4.637.677
XV.1	ДОБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1024 - 1025 - 1026 - 1027 - 1028) ≥ 0	4.344.034
XV.2	ГУБИТАК ПРЕ ОПОРЕЗИВАЊА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1024 - 1025 - 1026 - 1027 - 1028) < 0	0
XVI	Порез на добитак	0
XVII.1	Добитак по основу одложених пореза	9.123
XVII.2	Губитак по основу одложених пореза	17.958
XVIII.1	ДОБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1029 - 1030 - 1031 + 1032 - 1033) ≥ 0	4.335.199
XVIII.2	ГУБИТАК НАКОН ОПОРЕЗИВАЊА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1029 - 1030 - 1031 + 1032 - 1033) < 0	0
XIX.1	Нето добитак пословања које се обуставља	0
XIX.2	Нето губитак пословања које се обуставља	0
XX.1	РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА – ДОБИТАК (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1034 - 1035 + 1036 - 1037) ≥ 0	4.335.199
XX.2	РЕЗУЛТАТ ПЕРИОДА – ГУБИТАК (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из биланса успеха: 1034 - 1035 + 1036 - 1037) < 0	0

Bilans uspeha Societe Generale banka Srbija za 2015. i 2014. god.

SOCIETE GENERALE BANKA SRBIJA A.D. BEOGRAD

BILANS USPEHA

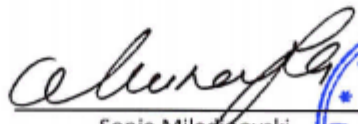
	RSD 000	Napomena	2015.	2014.
Prihodi od kamata		3	14,311,082	14,432,880
Rashodi od kamata		3	(3,885,021)	(5,636,584)
Neto prihod po osnovu kamata		3	10,426,061	8,796,296
Prihodi od naknada i provizija		4	3,654,424	3,349,805
Rashodi od naknada i provizija		4	(1,658,278)	(1,369,326)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		4	1,996,146	1,980,479
Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju		5	615,248	133,334
Neto (rashod) / prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule		6	(550,172)	74,193
Ostali poslovni prihodi		7	168,345	361,886
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilanskih stavki		8	(2,903,324)	(4,611,317)
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi		9	(3,287,987)	(3,165,464)
Troškovi amortizacije		10	(432,282)	(453,168)
Ostali rashodi		11	(3,873,868)	(2,940,150)
DOBITAK PRE OPOREZIVANJA			2,158,167	176,089
Porez na dobitak		12	-	-
Dobitak po osnovu odloženih poreza		12	-	192,433
Gubitak po osnovu odloženih poreza		12	(94,706)	-
DOBITAK NAKON OPOREZIVANJA			2,063,461	368,522

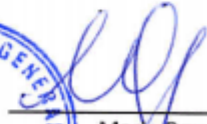
Napomene na narednim stranama čine sastavni deo ovih finansijskih izveštaja.

Beograd, 25. februar 2016. godine

Odobreno od rukovodstva Societe Generale Banka Srbija a.d., Beograd

 Sanja Đeković
 Menadžer Odeljenja
 računovodstva

 Sonja Miladinovski
 Član
 Izvršnog odbora

 Maria Rousseva
 Predsednik
 Izvršnog odbora

